

Försvarsutskottets betänkande 2025/26:FöU9

Samhällets krisberedskap

Sammanfattning

Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden i betänkandet avstyrks. Dessa handlar om bl.a. krisberedskap, räddningstjänsten, vattenförsörjning, klimatanpassning samt informations- och cybersäkerhet.

I betänkandet finns 20 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

73 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Explosiva varor och fyrverkerier	8
Informations- och cybersäkerhet samt cyberförsvar.....	11
Räddningstjänstens uppgifter och förmåga.....	18
Brandsäkerhet.....	24
Stöd till personer med funktionsnedsättning och särskilda samlingsplatser	28
Samarbete inom EU.....	32
Klimatförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen	35
Samordning av statens flygande resurser	42
Obemannade farkoster.....	44
Vattenförsörjning.....	47
Naturolyckor och stigande hav	52
Frågor om skyddsobjekt och spridningstillstånd	55
SOS Alarm	59
Viktigt meddelande till allmänheten.....	61
Antalet marina myndigheter samt resurser till Kustbevakningen och Tullverket	65
Hjärtstartare	70
Reservationer	72
1. Explosiva varor, punkt 1 (S).....	72
2. Fyrverkerier, punkt 2 (V, MP).....	72
3. Informations- och cybersäkerhet samt cyberförsvar, punkt 3 (S)	73
4. Informations- och cybersäkerhet samt cyberförsvar, punkt 3 (C).....	74
5. Räddningstjänstens uppgifter och förmåga, punkt 4 (S, V)	76
6. Räddningstjänstens uppgifter och förmåga, punkt 4 (C)	76
7. Räddningstjänstens uppgifter och förmåga, punkt 4 (MP)	78
8. Brandsäkerhet, punkt 5 (C).....	79
9. Stöd till personer med funktionsnedsättning, punkt 6 (S, V, C, MP)....	80
10. Särskilda samlingsplatser (trygghetspunkter), punkt 7 (MP).....	80
11. Samarbete inom EU, punkt 8 (MP)	81
12. Klimatförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen, punkt 9 (S).....	82
13. Klimatförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen, punkt 9 (V, MP).....	82
14. Vattenförsörjning, punkt 12 (MP)	84
15. Naturolyckor och stigande hav, punkt 13 (MP).....	85
16. Portar i Göta älvs mynning, punkt 14 (MP).....	86
17. Viktigt meddelande till allmänheten, punkt 17 (S)	87
18. Kustbevakningens och Tullverkets resurser, punkt 18 (V, MP)	88
19. Antalet marina myndigheter, punkt 19 (C).....	88
20. Hjärtstartare, punkt 20 (S)	89
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	90
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	90

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Explosiva varor

Riksdagen avslår motion

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 82.

Reservation 1 (S)

2. Fyrverkerier

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:492 av Ingela Nylund Watz (S),

2025/26:585 av Erik Hellsborn (SD),

2025/26:1561 av Torsten Elofsson (KD),

2025/26:1620 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) och

2025/26:1939 av Boriana Åberg (M).

Reservation 2 (V, MP)

3. Informations- och cybersäkerhet samt cyberförsvar

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1036 av Jamal El-Haj (-) yrkandena 1 och 2,

2025/26:1487 av Jamal El-Haj (-) yrkande 6,

2025/26:2803 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD),

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 29, 30 och 33,

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 20,

2025/26:3493 av Joar Forssell (L),

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 99 och

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 71.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (C)

4. Räddningstjänstens uppgifter och förmåga

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:614 av Marie Olsson och Lena Bäckelin (båda S),

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 36, 39, 40 och 58,

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 43,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 58 och 59 samt

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 86.

Reservation 5 (S, V)

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (MP)

5. Brandsäkerhet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1640 av Alexander Christiansson och Ann-Christine Frohm (båda SD),

2025/26:2076 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2575 av Oliver Rosengren (M) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 38.

Reservation 8 (C)

6. Stöd till personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:942 av Daniel Persson (SD) och

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 43.

Reservation 9 (S, V, C, MP)

7. Särskilda samlingsplatser (trygghetspunkter)

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2762 av Dan Hovskär (KD) yrkandena 2 och 3 samt

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 64.

Reservation 10 (MP)

8. Samarbete inom EU

Riksdagen avslår motion

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 69 och 70.

Reservation 11 (MP)

9. Klimatförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 8,

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3, 7, 16, 18, 27 och 48,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 12 och

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 87.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (V, MP)

10. Samordning av statens flygande resurser

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2489 av Jesper Skalberg Karlsson (M) och

2025/26:3032 av Thomas Ragnarsson och Crister Carlsson (båda M).

11. Obemannade farkoster

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:58 av Josef Fransson (SD) yrkande 3,

2025/26:726 av Malin Larsson m.fl. (S) och

2025/26:3698 av Joar Forssell (L).

12. Vattenförsörjning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:609 av Lars Isacson (S),

2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 och

2025/26:3420 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Reservation 14 (MP)

13. Naturolyckor och stigande hav

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1714 av Ann-Sofie Alm (M) och

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 43.

Reservation 15 (MP)

14. Portar i Göta älvs mynning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 47 och

2025/26:3438 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP).

Reservation 16 (MP)

15. Frågor om skyddsobjekt och spridningstillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2395 av Markus Wiechel (SD),

2025/26:2626 av Rickard Nordin (C),

2025/26:3125 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2025/26:3448 av Ann-Sofie Alm (M),

2025/26:3561 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C)
yrkande 3 och

2025/26:3700 av Joar Forssell (L).

16. SOS Alarm

Riksdagen avslår motion

2025/26:3031 av Thomas Ragnarsson (M).

17. Viktigt meddelande till allmänheten

Riksdagen avslår motion

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 74.

Reservation 17 (S)

18. Kustbevakningens och Tullverkets resurser

Riksdagen avslår motion

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 65.

Reservation 18 (V, MP)

19. Antalet marina myndigheter

Riksdagen avslår motion

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 59.

*Reservation 19 (C)***20. Hjärtstartare**

Riksdagen avslår motion

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 51.

Reservation 20 (S)

Stockholm den 24 februari 2026

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Jörgen Berglund (M), Helén Pettersson (S), Björn Söder (SD), Helena Bouveng (M), Hanna Westerén (S), Gulan Avci (L), Alexandra Anstrell (M), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Larsson (C), Per Söderlund (SD) och Ulf Holm (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 73 motionsyrkanden från allmänna motions-tiden 2025/26. Yrkandena handlar bl.a. om samhällets fredstida krisberedskap, räddningstjänsten och klimatförändringar.

Utskottet har under riksmötet 2025/26 fått information i frågor som behandlas i betänkandet. Den 2 december 2025 informerade enhetschef Jesper Antelius med medarbetare från Riksrevisionen utskottet om Riksrevisionens rapport om den statliga styrningen av det civila försvarets uppbyggnad. Generaldirektör Mikael Frisell med medarbetare från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap besökte utskottet den 11 december 2025 och informerade om aktuella frågor. Den 22 januari 2026 informerade generaldirektör Lena Lindgren Schelin med medarbetare från Kustbevakningen utskottet om ändrade befogenheter för Kustbevakningen samt om Riksrevisionens granskningsrapport Miljöräddning vid stora olyckor till sjöss. Den 27 januari 2026 besökte ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin (M) med medarbetare från Försvarsdepartementet utskottet och lämnade information om det civila försvarets uppbyggnad.

Den 1 januari 2026 bytte Myndigheten för samhällsskydd och beredskap namn till Myndigheten för civilt försvar. Därför används båda namnen på myndigheten i betänkandet.

Den 4 februari 2026 besökte utskottet myndigheten och fick information om aktuella frågor, bl.a. om namnbytet och vissa organisationsförändringar.

Utskottets överväganden

Explosiva varor och fyrverkerier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om explosiva varor och fyrverkerier.

Jämför reservation 1 (S) och 2 (V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3556 yrkande 82 anser Peter Hultqvist m.fl. (S) att en uppföljning bör göras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps¹ nya samordnande roll för kommunernas tillstånds- och tillsynsverksamhet för explosiva varor.

Rebecka Le Moine m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2025/26:1620 ett tillkännagivande om att privatpersoner ska förbjudas att hantera smällare, raketer och fyrverkerier.

I motion 2025/26:492 anför Ingela Nylund Watz (S) att all användning av fyrverkerier behöver göras tillståndspliktig. Även Erik Hellsborn (SD) anser i motion 2025/26:585 att det ska krävas tillstånd för att privatpersoner ska få köpa fyrverkerier, och Torsten Elofsson (KD) anför i motion 2025/26:1561 att det bör införas skärpta tillståndskrav för köp av pyrotekniska varor.

I motion 2025/26:1939 anser Boriana Åberg (M) att man bör överväga att utreda enhetliga nationella regler för fyrverkerianvändning.

Bakgrund och tidigare behandling

Bestämmelser om brandfarliga och explosiva varor finns huvudsakligen i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förkortad LBE, och i den tillhörande förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor, förkortad FBE. Därutöver finns detaljbestämmelser av utpräglat teknisk karaktär i myndighetsföreskrifter. Dessa har i huvudsak utfärdats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som sedan den 1 januari 2026 heter Myndigheten för civilt försvar (MCF).

LBE reglerar hantering, överföring, import och export av brandfarliga och explosiva varor och sådana förberedande och efterföljande åtgärder som behövs med hänsyn till brand- och explosionsrisken och till konsekvenserna av en brand eller en explosion. Lagens syfte är att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom en brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller

¹ Den 1 januari 2026 bytte myndigheten namn till Myndigheten för civilt försvar.

explosiva varor. Lagen ska även förebygga obehörigt förfarande med varorna och har dessutom ett brottsförebyggande syfte (prop. 2009/10:203).

Begreppet explosiva varor omfattar en mängd olika produkter t.ex. handgranater, sprängämnen, tändmedel, ammunition, krut och pyrotekniska artiklar (såsom fyrverkerier).

Enligt LBE ska den som hanterar, överför, importerar eller exporterar explosiva varor som huvudregel ha tillstånd till det. MCF prövar frågor om tillstånd för explosiva varor när det rör tillverkning, bearbetning, behandling, destruktion, underhåll, återvinning och annan hantering i anslutning till sådan hantering. Detsamma gäller gränsöverskridande överföring, import, export och sådan hantering som Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt (FRA), Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket behöver ha tillstånd till. När det gäller tillstånd för hantering och överföring av explosiva varor i övriga fall är det den kommun där hanteringen ska ske som är ansvarig. Av LBE framgår vidare att den som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt lagen ska ha den kompetens eller tillgång till den kompetens som behövs med hänsyn till verksamhetens omfattning och varornas egenskaper. Den myndighet som prövar och utfärdar tillstånd enligt LBE har även ansvar för tillsyn över att lag, föreskrifter och beslut som meddelats i anslutning till lagen följs. Det innebär att både MCF och kommunerna bedriver tillsyn på området, i huvudsak i fråga om tillstånd som de själva utfärdar.

Sedan LBE trädde i kraft har en rad ändringar gjorts för att minska den illegala användningen av explosiva varor och för att förhindra sprängdåden i samhället. Man har bl.a. skärpt reglerna för tillstånd och tillsyn och höjt straffen för de allvarigare formerna av brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Den 19 juni 2024 antog riksdagen ett förslag som bl.a. innebär av det införts ett samlat nationellt tillståndsregister för explosiva varor (prop. 2023/24:139, bet. 2023/24:FöU12, rskr. 2023/24:275). I det nationella tillståndsregistret samlas information bl.a. om vilka aktörer som har tillstånd som avser explosiva varor och vad tillstånden innefattar. Den 17 juni 2025 antog riksdagen ytterligare lagändringar för att förebygga och försvåra illegal hantering av explosiva varor i samhället (prop. 2024/25:163, bet. 2024/25:FöU9, rskr. 2024/25:280). Bland annat fick MCF (då MSB) ansvar för att samordna kommunerna och att hjälpa dem i deras arbete med hantering av frågor inom tillståndsverksamheten enligt LBE. MCF fick också tillsyns-ansvar över att kommunerna vid sin myndighetsutövning följer LBE och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Lagändringen byggde på förslag från delbetänkandet En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Ds 2025:6). I slutbetänkandet (Ds 2025:10) föreslås ytterligare lagändringar som syftar till att utöka och förbättra kontrollen av personer som har rätt att hantera explosiva varor enligt LBE. Dessa förslag bereds vidare inom Regeringskansliet.

Pyrotekniska varor är samlingsnamnet för explosiva föremål som innehåller pyrotekniska satser, dvs. en pulverblandning med oxidationsmedel och bränsle som huvudbeståndsdelar. Vanliga pyrotekniska varor är t.ex.

fyrverkerier och varningsbloss. Av ordningslagen (1993:1617) framgår att pyrotekniska varor inte får användas utan tillstånd från Polismyndigheten, om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär en risk för skador på eller någon beaktansvärd olägenhet för personer eller egendom. Regeringen har med stöd av ordningslagen bemyndigat kommunerna att meddela ytterligare föreskrifter för kommunen eller en del av denna. Syftet med de lokala föreskrifterna är att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas.

Hantering, överföring, import och export av pyrotekniska varor regleras också i LBE, med tillhörande förordning och föreskrifter meddelade av MSB (numera MCF). Lagstiftningen bygger i stora delar på EU-reglering, framför allt det s.k. pyroteknikdirektivet (2007/23/EG). Enligt artikel 4 i direktivet får medlemsstaterna inte förbjuda, begränsa eller hindra tillhandahållande på marknaden av pyrotekniska artiklar som uppfyller de krav som ställs i direktivet. Direktivet hindrar dock inte en medlemsstat från att vidta åtgärder för att förbjuda eller begränsa innehavet, användningen eller försäljningen till allmänheten när det gäller vissa kategorier av fyrverkerier och andra pyrotekniska artiklar av skäl som rör allmän ordning, allmän säkerhet, hälsa och säkerhet eller miljöskydd. I Sverige finns redan i dag sådana begränsningar. MSB (numera MCF) har exempelvis meddelat föreskrifter som innebär att privatpersoner inte längre får använda raketer med styrpinne utan utbildning och tillstånd. Detsamma gäller för smållare, som regeringen har bestämt inte ska få användas fritt. Förändringen är ett led i att minska antalet personskador kopplade till pyrotekniska varor.

MCF arbetar på flera sätt för att förebygga olyckor med fyrverkerier. Ett sätt är genom lagstiftning, ett annat är genom information. Som framgått ovan ger myndigheten ut föreskrifter med produktkrav på fyrverkerier och föreskrifter för hantering av fyrverkerier och andra explosiva varor. Produktkraven har sitt ursprung i EU-direktiv, och syftet är att de fyrverkerier som godkänns för försäljning på EU-marknaden ska vara säkra att hantera. Myndigheten har även satsat på information till allmänheten genom tidningar och på sin webbplats för att minska antalet fyrverkeriolyckor och upplysa om riskerna med fyrverkerier. MCF gör vidare regelbundna marknadskontroller. Det innebär att myndigheten gör stickprov på produkter och granskar produkternas märkning, inklusive åldersgräns och varningstext.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden rörande fyrverkerianvändning, senast i betänkande 2024/25:F6U4. Utskottet avstyrkte samtliga yrkanden bl.a. med hänvisning till att det inom ramen för gällande lagstiftning redan i dag finns tillräckliga möjligheter att begränsa och ingripa i privatpersoners användning av fyrverkerier.

Utskottets ställningstagande

Liksom regeringen anser utskottet att det är av största vikt att stoppa sprängdåden i samhället. Utskottet kan konstatera att en rad viktiga lagändringar har gjorts de senaste åren i syfte att stärka arbetet för att förebygga och försvåra den illegala användningen av explosiva varor i samhället samt för att stärka det brottsbekämpande arbetet. Den senaste lagändringen, som innebar bl.a. att MCF fick ett samordnings- och tillsynsansvar över kommunernas verksamhet, trädde i kraft så sent som i juli 2025. Utskottet konstaterar att ytterligare förslag från slutbetänkandet som syftar till att utöka och förbättra kontrollen av explosiva varor bereds inom Regeringskansliet. Utskottet finner inga skäl att i nuläget ta initiativ till en uppföljning av MCF:s nya ansvar och avstyrker således motion 2025/26:3556 (S) yrkande 82.

När det gäller pyroteknik vill utskottet än en gång understryka att användningen av fyrverkerier är förenad med ett stort personligt ansvar, för både den egna och andras säkerhet och trivsel. Utskottet anser dock att det redan inom ramen för gällande lagstiftning finns tillräckliga möjligheter att begränsa och ingripa i privatpersoners användning av fyrverkerier. Utskottet förutsätter vidare att polisen och kommunerna agerar med de lagliga möjligheter som finns för att hantera frågan och ser inget behov av att ta något initiativ när det gäller regleringen av fyrverkerianvändning. Även motionsyrkandena om fyrverkerier avstyrks därför.

Informations- och cybersäkerhet samt cyberförsvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om informations- och cybersäkerhet samt cyberförsvar.

Jämför reservation 3 (S) och 4 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3556 yrkande 99 betonar Peter Hultqvist m.fl. (S) vikten av digitala infrastrukturer både i normalläget och i kris och krig. Att kunna använda s.k. molntjänster är en förutsättning för den krigförande förmågan, varför motionärerna anser att regeringen bör ta initiativ till att säkra statens kontroll över molntjänster och servrar där känslig information lagras.

Morgan Johansson m.fl. (S) anför i kommittémotion 2025/26:3623 att cyberattacker och desinformationskampanjer är ett direkt hot mot demokratin och nationell säkerhet eftersom de kan underminera förtroendet för demokratiska institutioner och påverka valprocesser. Ett nära samarbete med EU och andra allierade för att utveckla gemensamma strategier mot cyberattacker och desinformation är därför viktigt. Motionärerna anser vidare att regeringen måste vidta åtgärder för att skydda de allmänna valen 2026 och de

svenska väljarna, t.ex. genom att ge myndigheterna i uppdrag att stärka sin förmåga att upptäcka, förebygga och hantera cyberattacker. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om cyberhot och desinformation samt om att arbetet mot cyberhot och desinformation bör stärkas (yrkande 71).

I kommittémotion 2025/26:2822 anför Mikael Larsson m.fl. (C) att Sverige utsätts för cyberattacker i olika syften och att det finns en uppenbar risk för att fientligt sinnade länder och aktörer kommer undan om de inte vare sig avslöjas eller straffas. Motionärerna anser att kostnaden för den som genomför aggressiva statsunderstödda cyberaktiviteter mot Sverige måste höjas och föreslår ett tillkännagivande om att Sverige oftare och tydligare ska uttala sig och markera mot cyberangrepp (yrkande 29). Vidare anför motionärerna att Sverige behöver ha förmåga att snabbt skydda viktiga tillgångar och spåra, störa och slå tillbaka mot angripare, och motionärerna anser att Försvarsmaktens förmåga till såväl defensiva som offensiva cyberoperationer behöver utvecklas (yrkande 30). Därtill anser motionärerna att cyberkompetensen i samhället behöver breddas (yrkande 33).

Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2025/26:2832 yrkande 20 att man ska införa en kompetenspool för etiska hackare och en s.k. safe harbour-policy hos alla myndigheter som en del av det svenska cyberförsvaret. Enligt motionärerna ska kompetenspoolen kunna bistå i extraordinära situationer till följd av cyberangrepp medan en s.k. safe harbour-policy skulle möjliggöra rapportering av sårbarheter och förenkla kommunikationsvägar till myndigheternas it-säkerhetsavdelningar.

I motion 2025/26:2803 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD) framhålls att utländsk teknik kan innebära risker för enskilda medborgare, företag och myndigheter. Motionärerna yrkar därför på en bredare granskning av svenskarnas användning av teknik från länder som kan anses utgöra säkerhetshot.

Joar Forssell (L) framhåller i motion 2025/26:3493 att statligt sponsrade hackergrupper attackerar myndigheter, företag, journalister och folkvalda och anser att Sverige behöver en mer offensiv cyberdoktrin för att möta hotet.

Även Jamal El-Haj (-) framhåller i motion 2025/26:1036 att Sveriges demokrati och nationella säkerhet kan äventyras av utländska aktörers påverkan. Han föreslår därför att man genomför en säkerhetsgranskning av Tiktok i Sverige med fokus på riskerna för datainsamling, integritet och påverkan från främmande makt (yrkande 1) samt att man utreder möjligheten att införa restriktioner eller särskilda villkor för användning av Tiktok på enheter som används inom offentlig sektor (yrkande 2). Samma motionär anför i motion 2025/26:1487 yrkande 6 att Sverige måste vidta åtgärder för att identifiera, motverka och förebygga desinformation och påverkansoperationer riktade mot svenska organisationer och individer.

Bakgrund och tidigare behandling

I december 2022 antog EU ett direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå inom unionen, det s.k. NIS 2-direktivet.² Direktivet har nyligen genomförts i svensk rätt genom en ny cybersäkerhetslag (2025:1506) och den tillhörande cybersäkerhetsförordningen (2025:1507) som båda trädde i kraft den 15 januari 2026 (prop. 2025/26:28, bet. 2025/26:FöU2, rskr.2025/26:113). Cybersäkerhetslagen innebär att såväl offentliga som enskilda verksamhetsutövare inom vissa utpekade sektorer är skyldiga att bl.a. vidta åtgärder för att skydda sina nätverks- och informationssystem samt rapportera betydande incidenter. Lagen innehåller även regler om tillsyn och möjligheter att ingripa mot verksamhetsutövare som inte följer lagen. Cybersäkerhetsförordningen kompletterar lagen och pekar bl.a. ut de myndigheter som ska utöva tillsyn. I förordningen anges även att Sveriges beredskapsmyndigheter som utgångspunkt omfattas av cybersäkerhetslagen. Syftet med den nya lagstiftningen är att uppnå en hög nivå av cybersäkerhet i hela samhället. Jämfört med det tidigare regelverket³ omfattar den nya lagen många fler sektorer och kraven har också skärpts på vilka åtgärder berörda aktörer ska vidta för att hantera risker och förhindra incidenter kopplade till de nätverks- och informationssystem som de använder.

Den 20 mars 2025 beslutade regeringen om Nationell strategi för cybersäkerhet 2025–2029 (skr. 2024/25:121). Strategin är en del av genomförandet av NIS 2-direktivet och ersätter den tidigare strategin Nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213). Strategin beskriver regeringens inriktning för arbetet med frågor av betydelse för Sveriges cybersäkerhet och utgår från såväl nationella behov som NIS 2-direktivets allriskperspektiv för att hantera en bredd av utmaningar. Mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget fokuserar strategin därtill särskilt på antagonistiska hot i hela hotskalan. I skrivelsen konstaterar regeringen att cyberförsvar är en integrerad del av det militära försvaret och bidrar till Sveriges samlade förmåga att möta ett väpnat angrepp. Regeringen framhåller att den nya strategin kommer att präglade det nationella cybersäkerhetsarbetet de kommande åren och markerar en omläggning och ett omtag av Sveriges arbete på området. Målbilden är ett motståndskraftigt Sverige med en hög nivå av cybersäkerhet, där samhällsviktig verksamhet kan upprätthållas även vid cybersäkerhetsincidenter.

Strategin består av tre pelare som anger inriktningen för Sveriges cybersäkerhetsarbete: systematiskt och effektivt cybersäkerhetsarbete, utvecklad kunskap och kompetensutveckling inom cybersäkerhet och förmåga att förhindra och hantera cybersäkerhetsincidenter. Varje pelare innehåller ett

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 av den 14 december 2022 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 och direktiv (EU) 2018/1972 och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet).

³ Tidigare gällde lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster som byggde på det äldre NIS-direktivet. Båda är nu upphävida och ersatta med de nya regelverken.

antal mål med tillhörande resultatindikatorer. Till strategins pelare och mål kopplas handlingsplan som innehåller ett antal aktiviteter som svarar mot regeringens inriktning och kraven i NIS 2-direktivet. Handlingsplanen omsätter strategin i konkret handling genom aktiviteter i form av bl.a. specifika uppdrag till och styrning av myndigheter. Handlingsplanens innehåll kommer att uppdateras löpande och aktiviteter tillföras för att stegvis uppnå målen.

I december 2022 antog EU också det s.k. CER-direktivet⁴. Direktivets syfte är att stärka kritiska verksamhetsutövers motståndskraft och förmåga att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster på den inre marknaden. I betänkandet Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64) föreslår en särskild utredare att en ny lag om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare ska införas för att genomföra CER-direktivet i svensk rätt. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet och en proposition förväntas lämnas till riksdagen under våren 2026.

I december 2020 gav regeringen FRA, Försvarmakten, MSB och Säkerhetspolisen i uppdrag att fördjupa samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom att inrätta ett nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC). NCSC utvecklades stegvis under 2021–2023 och inom ramen för centret har de berörda myndigheterna bl.a. samordnat arbetet för att förebygga, upptäcka och hantera cyberangrepp och andra it-incidenter. År 2023 aviserade regeringen att centrets fortsatta verksamhet skulle bedrivas med FRA som huvudman med motiveringen att myndigheten har den expertkunskap och förmåga som krävs för att samordna arbetet. Regeringen beslutade därför den 4 oktober 2023 att en utredare skulle lämna förslag på hur en ändamålsenlig och effektiv ledning, organisering och styrning av NCSC ska utformas. Utredningen redovisade i april 2024 ett delbetänkande och i juni 2024 överlämnades utredningens slutbetänkande (Fö2024/00785 del 1 och 2). Regeringen beslutade med grund i detta att NCSC fr.o.m. den 1 november 2024 ska finnas inom FRA samt att NCSC:s chef ska utses av regeringen. Enligt regeringen är målsättningen att ett väl fungerande NCSC ska vara navet i Sveriges cybersäkerhetsarbete. Centret ska bl.a. bidra såväl till det förebyggande arbetet som till bekämpning av it-relaterad brottslighet, erbjuda stöd vid incidenter som omfattar samhällsviktig verksamhet och verka för en generell höjning av den nationella cybersäkerheten och robustheten. Den 22 april 2025 trädde förordningen (2025:237) om det nationella cybersäkerhetscentret vid Försvarets radioanstalt i kraft, vilken tydliggör centrets uppdrag och ansvar.

Den 14 november 2024 beslutade regeringen att ge i uppdrag åt en särskild utredare att analysera hur arbetsuppgifter inom informations- och cybersäkerhet kan överföras från MSB till FRA (dir. 2024:111). Syftet var att åstadkomma en samlad och samordnad styrning av samhällets informations- och cybersäkerhetsarbete. I juli 2025 överlämnade utredningen betänkandet

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 av den 14 december 2022 om kritiska entiteters motståndskraft och om upphävande av rådets direktiv 2008/114/EG.

Samlade förmågor för ökad cybersäkerhet (SOU 2025:79). Utredningen har kommit fram till att FRA och MSB (numera MCF) har överlappande ansvarsområden på informations- och cybersäkerhetsområdet och föreslår därför bl.a. att delar av MCF:s verksamhet på området ska föras över till FRA. Utredningen anser att uppgifterna bör samlas i NCSC då en sådan kraftsamling på informations- och cybersäkerhetsområdet bedöms leda till synergier som i sin tur kommer att öka Sveriges strategiska och operativa förmåga på området. Utredningen föreslår också en ny lag med en skyldighet för NCSC och samverkansmyndigheterna att lämna information till varandra. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet och en proposition förväntas lämnas till riksdagen under våren 2026.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 6) gjorde regeringen en bredare satsning för att stärka informations- och cybersäkerhetsarbetet i det svenska samhället. Bland annat fick samtliga tillsynsmyndigheter enligt den nya cybersäkerhetslagen extra medel för att hantera de nytilkomna uppgifterna. Vidare ökades bl.a. anslagen till CERT-SE, Sveriges enhet för hantering av it-säkerhetsincidenter, och MSB tillfördes extra medel för att utveckla verktyget Cybersäkerhetskollen, som erbjuder organisationer kostnadsfritt stöd för att stärka sitt cybersäkerhetsarbete. Andra delar av satsningen på cybersäkerhet omfattade ökade anslag för att stärka det nationella samordningscentret för forskning och innovation inom cybersäkerhet (NCC-SE). Satsningen innebar också att NCC-SE fick möjlighet att utveckla den svenska Cybernoden som samlar näringsliv, akademi och offentlig sektor för att prioritera och driva forsknings- och innovationsaktiviteter inom cybersäkerhetsområdet.

Även i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6) gjorde regeringen satsningar för att öka cybersäkerhetsförmågan i samhället, bl.a. genom att öka tilldelningen av medel till NCSC. Anslaget 1:8 Försvarets radioanstalt ökades genom en omfördelning med anledning av NCSC:s flytt till FRA och kommande förstärkning av centret. För att stärka cybersäkerhetsarbetet inom NCSC föreslogs ytterligare anslagsökningar med 50 000 000 kronor för 2026, 100 000 000 kronor för 2027 och fr.o.m. 2028 beräknas anslaget öka med 150 000 000 kronor. Regeringen ökade även ersättningen till kommuner och regioner genom en höjning av de generella statsbidragen för att finansiera deras skyldigheter enligt den nya cybersäkerhetslagen.

I sitt betänkande över propositionen ansåg utskottet att det var positivt att regeringen genom cybersäkerhetsstrategin lagt om Sveriges arbete på området för att ge en tydlig inriktning för att höja Sveriges förmåga att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot och it-incidenter (bet. 2025/26:FöU1).

Regeringen betonade i totalförsvarspropositionen för 2025–2030 (prop. 2024/25:34) att cyberangrepp är ett allvarligt hot mot befolkningens liv och hälsa och samhällets funktionalitet och förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden. Enligt regeringen genomför utländska statliga och andra aktörer ständigt cyberangrepp mot svenska intressen och Sverige har varit och är föremål för säkerhetshotande verksamhet från främmande makt. Förmågan

att hantera cyberhot och cyberangrepp är enligt regeringen av fundamental betydelse för Sveriges säkerhet och motståndskraft såväl i fred och vid höjd beredskap som i krig. Det grundläggande skyddet mot cyberhot realiseras genom ett systematiskt och riskbaserat informations- och cybersäkerhetsarbete. Därtill krävs cyberförsvarsförmåga som en del av det militära försvaret. Regeringen delade Försvarsberedningens uppfattning att cybersäkerhet och cyberförsvar bör ses som ömsesidigt förstärkande verksamheter och anförde att förmågan att genomföra defensiva och offensiva cyberoperationer är av central vikt för hela totalförsvaret. Regeringen konstaterade att Försvarsmakten, med stöd av FRA, sedan de två föregående försvarsbesluten har utvecklat och etablerat defensiva och offensiva cyberoperationsförmågor och förmågan att leda cyberoperationer.

Regeringen anförde vidare att den redan vidtagit ett flertal långsiktiga åtgärder för att utveckla och stärka det systematiska och riskbaserade arbetet med informations- och cybersäkerhet och hänvisade bl.a. till den nationella cybersäkerhetsstrategin, den nya cybersäkerhetslagen och ombildningen av NCSC under FRA:s ledning. Andra viktiga åtgärder uppgavs vara en fortsatt satsning på verktyget Cybersäkerhetskollen och Cybercampus Sverige som invigdes i början av 2024 som ett viktigt bidrag till ökad cybersäkerhet, stärkt försvarsförmåga i samhället och stärkt svensk konkurrenskraft.

I samband med beredningen av propositionen behandlade utskottet ett antal motionsyrkanden om cybersäkerhet. (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114). Utskottet konstaterade att flera åtgärder vidtagits de senaste åren för en förbättrad informations- och cybersäkerhet, i Sverige och inom EU, men att mycket arbete ännu kvarstod. Utskottet välkomnade regeringens breda satsning i budgetpropositionen för 2025 för att stärka informations- och cybersäkerhetsarbetet inklusive åtgärder för att långsiktigt stödja kompetensutvecklingen på området genom forskning, utbildning och information. Vidare anförde utskottet att det såg fram emot att följa utvecklingen av det ombildade NCSC med FRA som kommande huvudman och att de hade förväntningar om att centret skulle bidra till en starkare nationell struktur och en tydlig knutpunkt för cybersäkerhetsarbetet.

Den 15 oktober 2025 antog riksdagen en proposition med förslag på ändringar i vallagen (prop.2024/25:181, bet. 2025/26:KU4, rskr. 2025/26:10). Ändringarna som trädde i kraft den 1 december 2025 syftar till att skydda de allmänna valen och stärka möjligheterna att utnyttja rösträtten. De nya reglerna innebär bl.a. att Valmyndigheten numera har ett uttryckligt ansvar för att stödja och samordna arbetet med skydd av val. De innebär även att länsstyrelserna, kommunerna och de utlandsmyndigheter som har inrättat röstningslokaler skyndsamt ska rapportera incidenter som kan påverka genomförandet av val till Valmyndigheten.

Valmyndigheten organiserar ett permanent nationellt valnätverk tillsammans med ansvariga myndigheter för att skydda valen. I valnätverket ingår Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF), MCF, NCSC, länsstyrelserna, Post-och telestyrelsen och Skatteverket.

I valnätverket sker kunskaps- och erfarenhetsutbyte, samverkan och operativ samordning inför, under och efter valgenomförandet.

Flera myndigheter arbetar med hot- och riskbedömningar inför de allmänna valen 2026. För att säkerställa att valrörelsen genomförs säkert och utan otillbörlig påverkan arbetar Säkerhetspolisen kontinuerligt med att hämta in och analysera underrättelser och avvärja hot. Det görs i samverkan med andra svenska myndigheter. MPF arbetar aktivt med att analysera vilka lärdomar som kan dras från andra val i Europa för att förbättra möjligheten att tidigt upptäcka eventuella försök till valpåverkan mot det svenska valet. Flera myndigheter arbetar också med olika insatser för att stärka samhällets motståndskraft mot otillbörlig påverkan. MPF gör bl.a. kommunikationsinsatser för att höja allmänhetens medvetenhet om riskerna med otillbörlig påverkan inför valen och stärka befolkningens motståndskraft. Tillsammans med Valmyndigheten genomför MPF också utbildningar för kommuner och länsstyrelser i syfte att öka deras motståndskraft mot otillbörlig påverkan i samband med valen. Vidare kommer Säkerhetspolisen, MPF och NCSC genom kunskapshöjande insatser att erbjuda stöd till samtliga riksdagspartier med att identifiera och hantera otillbörlig valpåverkan.

Den 20 november 2025 gav regeringen FRA genom NCSC i uppdrag att stärka cybersäkerheten inför valen 2026 (Fö2025/01712). NCSC ska bl.a. göra en läges- och hotbilda-bedömning inför, under och efter valen. Centret ska även ta fram förslag på åtgärder för att minska riskerna, bl.a. baserat på lärdomar från andra länder, och dela förslagen med berörda aktörer. NCSC ska även erbjuda operativt stöd och identifiera ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas, så som övningar och andra samordningsinsatser. En delredovisning av uppdraget i fråga om bl.a. läges- och hotbilda-bedömningen ska lämnas senast den 20 mars 2026 och en slutredovisning av uppdraget ska lämnas senast den 1 december 2026.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att cyberhoten mot Sverige och svenska intressen är omfattande. Cyberangrepp kan få allvarliga konsekvenser, och det krävs åtgärder för att förebygga, motstå och hantera cyberincidenter brett i samhället. Utskottet lägger därför fortsatt stor vikt vid att Sveriges cyberförmåga stärks och att samhällets cybersäkerhet förbättras. Utskottet delar regeringens bedömning att det grundläggande skyddet mot cyberhot sker genom ett systematiskt och riskbaserat informations- och cybersäkerhetsarbete och att det därtill krävs en cyberförsvarsförmåga som en del av det militära försvaret. Utskottet kan i detta sammanhang konstatera att Försvarsmakten, med stöd av FRA, har utvecklat och etablerat defensiva och offensiva cyberoperationsförmågor och förmågan att leda cyberoperationer. Därmed ser utskottet inga skäl att tillstyrka yrkande 30 i kommittémotion 2025/26:2822 (C).

Utskottet kan vidare konstatera att ett flertal långsiktiga åtgärder har vidtagits för att utveckla och stärka det systematiska och riskbaserade arbetet med informations- och cybersäkerhet. Utskottet ser särskilt den nya cybersäkerhetslagen och den nationella cybersäkerhetsstrategin med dess höjda ambitionsnivå som viktiga steg. Utskottet välkomnar att regeringen därigenom har lagt om Sveriges arbete på området för att ge en tydlig inriktning för att höja Sveriges förmåga att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot och it-incidenter. Utskottet ser också fram emot att följa NCSC:s fortsatta utveckling mot att bli navet i Sveriges cybersäkerhetsarbete.

Utskottet vill framhålla att en hög nivå av informations- och cybersäkerhet hos alla och envar är centralt för ett motståndskraftigt samhälle. Utskottet kan konstatera att en rad myndigheter arbetar med att värna det öppna och demokratiska samhället och för att skydda de allmänna valen 2026 mot otillbörlig påverkan. Utskottet välkomnar de särskilda åtgärder som regeringen har vidtagit för detta syfte.

Utskottet kommer att fortsätta att följa regeringens arbete med att stärka Sveriges cyberförmåga men ser med det som anförts ovan inga skäl att i nuläget vidta ytterligare åtgärder. Därmed avstyrks även övriga motionsyrkanden om cyber- och informationssäkerhet samt cyberförsvar.

Räddningstjänstens uppgifter och förmåga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om räddningstjänstens uppgifter och förmåga.

Jämför reservation 5 (S, V), 6 (C) och 7 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3556 anför Peter Hultqvist m.fl. (S) att nuvarande lagstiftning för skydd mot olyckor ger en orimlig arbetsfördelning och att det inte borde vara en kommunal verksamhet att utmärka, röja och sanera för att skydda mot nukleära eller kemiska stridsmedel. Motionärerna anser därför att lagen om skydd mot olyckor bör ses över (yrkande 86).

Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) anför i partimotion 2025/26:3185 att räddningstjänsten behöver få använda moderna verktyg t.ex. drönare. I yrkande 43 föreslås därför att man ska underlätta för räddningstjänsten att använda drönare i syfte att skaffa sig en överblick över ett insatsområde eller hjälpa människor i nöd. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 40.

Motionärerna i den sistnämnda motionen anser vidare att svensk räddningstjänst behöver utvecklas så att människors tillgång till trygghet och säkerhet är likvärdig runt om i landet (yrkande 36). De anför också att specialistkompetensen för brandmän och räddningsledare att bekämpa stora

skogsbränder behöver utvecklas (yrkande 39) och att blåljusmyndigheters behov av robusta och tillgängliga elektroniska kommunikationer måste tillgodoses (yrkande 58).

Även Emma Berginger m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2025/26:3405 att svensk räddningstjänst behöver utvecklas så att människors tillgång till trygghet och säkerhet blir likvärdig i landet (yrkande 58). Vidare anser motionärerna att räddningstjänstens tillgång till materiel ska säkras för att räddningstjänsten bättre ska kunna verka vid höjd beredskap (yrkande 59).

I motion 2025/26:614 anför Marie Olsson och Lena Bäckelin (båda S) att staten bör utreda hur man kan stödja deltidssbrandkåren för att säkerställa dess framtid och del i både beredskap och totalförsvar.

Bakgrund och tidigare behandling

Bestämmelser om ansvaret för räddningstjänst finns i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, förkortad LSO, och i den tillhörande förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Syftet med LSO är enligt 1 kap. 1 § att i hela landet ge människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Det är enligt LSO kommunerna som ansvarar för olycksförebyggande verksamhet och räddningstjänst inom respektive kommun (3 kap. 1 och 7 §§). Kommunens räddningstjänst har i stort samma ansvar under höjd beredskap som i fredstid för att förhindra skador på människor, egendom och miljö. Vid höjd beredskap tillkommer dock vissa uppgifter i syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig. Kommunens räddningstjänst ska således under höjd beredskap bl.a. också ansvara för sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel (8 kap. 2 §). De kommunala räddningstjänsterna organiseras framför allt med heltids- och deltidanställda brandmän. MCF (tidigare MSB) ska enligt 1 kap. 5 § på nationell nivå främja att lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs. Myndigheten ska också samordna kommunerna på nationell nivå och stödja dem med råd och information i deras verksamhet. Vidare har MCF tillsynsansvar över att kommunerna följer lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen (5 kap. 1 a §).

Flera åtgärder har vidtagits på senare år för att få en effektivare räddningstjänst. Riksdagen beslutade t.ex. om vissa ändringar i LSO i oktober 2020 (prop. 2019/20:176, bet. 2020/21:FöU3, rskr. 2020/21:22–23) som innebar bl.a. en starkare statlig styrning av kommunernas förebyggande verksamhet och räddningstjänst genom ett nytt nationellt mål och tydligare handlingsprogram. Syftet var att åstadkomma ett mer tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor i hela landet bl.a. genom att kommunerna i sina handlingsprogram för räddningstjänst på ett tydligare och mer jämförbart sätt blev tvungna att redogöra för vilka förmågor de har att möta de risker för olyckor som finns i kommunen.

Som framgått ovan är det kommunerna som enligt LSO ansvarar för räddningstjänsten inom respektive kommun, medan MCF har ett ansvar för att stödja och främja deras arbete. Enligt 1 § förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för civilt försvar ansvarar myndigheten även för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning som inte någon annan myndighet har ansvaret. Uppgiften avser åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara. Myndigheten har således centrala och grundläggande uppgifter inom områdena skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. MCF har vidtagit många åtgärder för att stödja och samordna de kommunala och statliga räddningstjänsterna. Man har t.ex. tagit fram föreskrifter om kommunala handlingsprogram, undersökningsrapporter, kommunal tillsyn, ledning av kommunal räddningstjänst samt behörighetskrav för räddningschef och räddningsledare. Till flera av dem har också handböcker och särskilda fördjupningsrapporter utvecklats. Myndigheten har vidare bl.a. etablerat ett nationellt utvecklingscenter tillsammans med Räddningstjänsten Storgöteborg för att stärka arbetet med metod och teknikutveckling för effektiva räddningsinsatser.

MCF bedriver också omfattande utbildningsverksamhet i fråga om både grund- och vidareutbildning av kommunal räddningstjänstpersonal. För att stödja kommunerna i deras arbete med att rekrytera och behålla deltidsbrandmän tog myndigheten under 2023 fram ett stödmaterial för att förenkla och förbättra dialogen mellan den kommunala räddningstjänsten och befintliga potentiella huvudarbetsgivare för deltidsbrandmän. MCF har också tagit fram en strategi med handlingsplan för personalförsörjningen av deltidsbrandmän. Strategin (publ. MSB2271) sammanfattar och visualiserar de förmågor och åtgärder som varje kommun behöver för att lyckas i sitt arbete med att rekrytera och behålla deltidsbrandmän. År 2025 (publ. MSB262) genomförde myndigheten även en studie av vilka faktorer det är som gör att det finns skillnader mellan räddningstjänstorganisationer med fler eller färre deltidsbrandmän/räddningspersonal i beredskap som har kommunen som sin huvudarbetsgivare.

Vidare är MCF sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen i enlighet med förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Beredskapssektorn omfattar bl.a. kommunal räddningstjänst, storskalig utrymning och inkvartering samt skyddsrum och skyddade utrymmen. Syftet med arbetet inom sektorn är att utveckla och säkerställa förmågan att genomföra räddningsinsatser och skydda civilbefolkningen över hela hotskalan. Myndigheterna inom sektorn har tagit fram en tioårig plan för att höja förmågan långsiktigt.

I oktober 2024 föreslog regeringen en omorganisation av MSB (numera MCF). Förslaget, som trädde i kraft den 1 juli 2025, innebär att verksamheten som gäller skydd mot olyckor och åtgärder inom befolkningsskyddet numera bedrivs inom en egen del av myndigheten och med en egen chef som utses av regeringen (20 a och 23 §§ i myndighetens instruktion). Syftet med organisationsförändringen är att ge myndigheten en bättre struktur för att på

nationell nivå kunna hålla samman planeringen och förberedelserna för det civila försvaret i dessa delar. Förändringen bedöms kunna tydliggöra den aktuella verksamheten både inom myndigheten och utåt mot andra aktörer.

Den 30 september 2024 redovisade Utredningen om kommuners och regioners beredskap sitt betänkande till regeringen (SOU 2024:65). Utredningen föreslår bl.a. att det införs en ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap och att det övergripande syftet med lagen ska vara att säkerställa att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap har en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att fullgöra sina författningsenliga uppgifter och att upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Av MCF:s regleringsbrev för 2026 framgår att myndigheten, inom ramen för sitt ansvarsområde, på en övergripande nivå ska redovisa samhällets samlade förmåga att dels förebygga bränder och andra olyckor, dels genomföra effektiva räddningsinsatser. Myndigheten ska vidare redovisa de åtgärder som myndigheten har vidtagit för att stärka samordningen, med särskild vikt på samordnad räddningsledning, mellan kommunala och statliga räddningstjänstmyndigheter vid fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Myndigheten ska också vidta särskilda åtgärder för att stärka kommunal räddningstjänst under höjd beredskap. Åtgärderna ska syfta till att utveckla och stärka det civila försvaret och därmed bidra till en högre samlad förmåga inom totalförsvaret. Uppdraget ska redovisas senast den 22 februari 2027.

MCF uppger på sin webbplats att förmågan att hantera skogsbränder har ökat lokalt, nationellt och på EU-nivå sedan de omfattande skogsbränderna 2018. En rad åtgärder har vidtagits och successivt har systemet som hanterar skogsbränder blivit bättre förberett genom en stärkt förmåga att förebygga, upptäcka och bekämpa bränder i skog och mark. Alla län har rätt att söka statliga medel från MCF för att kunna bedriva skogsbrandsbevakning med flyg. Skogsbrandsbevakning med flyg är, tillsammans med bevakning via satelliter, en viktig del i arbetet med att tidigt upptäcka bränder i skog och mark innan de vuxit sig stora. I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6) fick anslaget 2:4 Krisberedskap ökade medel för att kunna vidmakthålla statens stödjande förmåga med flygplan och helikoptrar vid räddningsinsatser i samband med skogsbränder.

Under 2024 genomfördes flera åtgärder för att höja förmågan ytterligare. Till exempel förbättrades brandriskprognoserna och en förbättrad version av SMHI:s analysystem Mesan driftsattes till brandriskprognoserna. Vidare publicerades en ny studie om brandrisk i Sverige i ett förändrat klimat (studien genomfördes av SMHI på uppdrag av MCF) och den nya webbkursen Skogsbrand – grund för personal inom kommunal räddningstjänst togs fram. Kursen går igenom hur en skogsbrand kan uppstå, olika roller inom en insats, vad som påverkar en skogsbrands utveckling och beteende, vilka släckmetoder som kan användas samt vilka personriskerna som finns vid en insats.

I fråga om drönare anger Transportstyrelsen att verksamheter såsom räddningstjänst som utförs i statens intresse redan kan använda drönare. MCF har sedan 2018 arbetat aktivt med frågan om räddningstjänstens möjligheter att använda drönare i sin verksamhet och har bl.a. publicerat vägledningen Obemannade luftfartyg i kommunal räddningstjänst. Vägledningen är framtagen i samarbete med Totalförsvarets forskningsinstitut, Polismyndigheten och räddningstjänsternas UAS-nätverk. UAS står för unmanned aerial system, som på svenska definieras som obemannat luftfartyg och utrustning för att kontrollera det på avstånd. Bland annat Storstockholms brandförsvär uppger att drönare redan i nuläget används vid många räddningsinsatser för att skapa en överblicksbild av skadeplatser och för att rätt resurser ska kunna sättas in på rätt plats.

I juli 2023 beslutade regeringen att ge Transportstyrelsen i uppdrag att utreda dels frågeställningar som aktualiseras av användandet av drönare, dels drönares roll i transportsystemet i Sverige (LI2023/02917). Uppdraget redovisades i augusti 2024 i rapporten En konkurrenskraftig drönarbransch i Sverige (TSG 2023-5511). Av rapporten framgår bl.a. att drönarna i högsta grad har en positiv inverkan på samhället genom att de ger en effektivare blåljusverksamhet. Enligt rapporten är drönare ett vanligt inslag i de kommunala räddningstjänsternas insatser, och de är ofta utrustade med en videokamera och/eller värmekamera. Drönare kan vara först på olycksplatser, före andra räddningseenheter, för att ge en första överblick eller leverera mindre utrustning, såsom hjärtstartare.

Sveriges nationella kommunikationssystem för samverkan och ledning, Rakel, används bl.a. av polisen, räddningstjänsten, sjukvården och Försvarsmakten men också av ett stort antal andra myndigheter, energibolag, regionala kollektivtrafikmyndigheter och verksamheter som hanterar farliga ämnen. Alla landets länsstyrelser, kommuner och regioner är också anslutna till Rakel. Staten äger Rakelsystemets infrastruktur och MCF ansvarar för drift, förvaltning och utveckling. Enligt myndigheten är Rakel byggt för att klara svåra väderförhållanden och långa elavbrott. Eftersom Rakel är ett eget system fungerar det när andra system för t.ex. mobiltelefoni och it är överbelastade eller har drabbats av elavbrott eller andra störningar. MCF uppger vidare att Rakels basstationer och växlar har reservkraft för flera dygns strömbortfall i form av batteribackup och dieselelverk. Rakel täcker 95 procent av Sveriges yta och 99,84 procent av Sveriges befolkning. Kommunikationen mellan radioterminal och basstation i Rakel är krypterad och har skydd mot obehörig avlyssning.

Parallellt med att MCF investerar i och utvecklar nuvarande Rakel pågår även arbete med framtidens system. Regeringen har gett myndigheten i uppdrag att etablera ett nytt kommunikationssystem för samhällsviktiga aktörer, s.k. Rakel G2 (Fö2024/02071). Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2027. I budgetpropositionen för 2025 tilldelades medel för etableringen av Rakel G2 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6, bet. 2024/25:FöU1, rskr. 2024/25:79). I budgetpropositionen för 2026 anför regeringen att

införandet pågår och ett kommersiellt radioaccessnät har anskaffats och ansluts till kärnnätet som är utformat för att fungera på flera olika frekvensband. Enligt regeringen kommer Rakel G2 att innebära helt nya möjligheter till robust användande av tal- och datakommunikationer för samverkan i hela det civila försvaret. I 2026 års budget anvisades 799 389 000 kronor för att finansiera förberedelserna samt drifts- och investeringskostnaderna (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6, bet. 2025/26:FöU1, rskr. 2025/26:111).

MCF förvaltar och utvecklar Swedish Government Secure Intranet, som förkortas SGSI och som är ett avgiftsfinansierat krypterat myndighetsnät. Försvarsmakten hanterar drift och övervakning av nätet. SGSI används för att utbyta information mellan myndigheter i Sverige och i Europa på ett säkert sätt. Enligt MCF fortsätter anslutningsgraden till SGSI att öka, och därmed ökar förmågan till säker och robust kommunikation inom krishantering och civilt förvar. MCF är vidare systemägare till Webbaserat informationssystem, som är en portal för att ge samlade lägesbilder, där anslutna aktörer kan dela information före, under och efter samhällsstörningar samt vid övningar och samverkan.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om en effektiv räddningstjänst, senast i betänkande 2024/25:FöU4. Utskottet avstyrkte samtliga yrkanden bl.a. med hänvisning till att det mot bakgrund av pågående utredningar och de många åtgärder som regeringen, MCF m.fl. redan hade vidtagit inte fanns skäl att vidta ytterligare åtgärder på området.

Utskottets ställningstagande

Det är enligt LSO kommunerna som ansvarar för olycksförebyggande verksamhet och räddningstjänst inom respektive kommun. Vid höjd beredskap tillkommer vissa uppgifter i syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig. Bland annat ska den kommunala räddningstjänsten då också ansvara för sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel. Utskottet ser inga skäl att ändra den ansvarsfördelning som fastslås i lagen och avstyrker yrkande 86 i motion 2025/26:3556 (S).

Utskottet anser fortfarande att den kommunala räddningstjänsten ska bedrivas på ett så likvärdigt, effektivt och säkert sätt som möjligt i hela landet. Utskottet kan konstatera att det av LSO också framgår att syftet med lagen är att i hela landet ge människor ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor samt att lagen har ändrats flera gånger i syfte att åstadkomma ett mer likvärdigt skydd, bl.a. genom en starkare statlig styrning av kommunernas verksamhet. Liksom tidigare vill utskottet framhålla även det arbete som regeringen och MCF bedriver för en effektivare kommunal räddningstjänst, vilket bl.a. lett till en starkt förmåga att hantera skogsbränder. MCF har centrala och grundläggande uppgifter inom områdena skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, och utskottet kan konstatera att myndigheten

har vidtagit flera åtgärder och fortsätter att arbeta för att stödja och samordna de kommunala och statliga räddningstjänsterna. Utskottet kan konstatera att regeringen nyligen har genomfört en organisationsförändring av MCF som innebär att verksamheten som gäller skydd mot olyckor och åtgärder inom befolkningsskyddet numera bedrivs inom en egen del av myndigheten och med en egen chef som utses av regeringen. Liksom regeringen bedömer utskottet att detta kan bidra till att tydliggöra den aktuella verksamheten samt ge en bättre struktur för myndighetens arbete med planering och förberedelser för det civila försvaret. Utskottet, som vill understryka den roll som räddningstjänsten har även i det civila försvaret, ser positivt på att myndigheterna inom beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har tagit fram en tioårig plan för att höja förmågan långsiktigt. Vidare ser utskottet framemot regeringens kommande beredning av en proposition baserad på slutbetänkandet från Utredningen om kommuners och regioners beredskap.

När det gäller utrustning konstaterar utskottet att regeringen har gett MCF i uppdrag att planera för och förbereda vidareutveckling och etablering av nästa generation av Rakel för att samhällsviktiga aktörer ska få väsentligt förbättrade förutsättningar att leda och genomföra operativ verksamhet samt kunna samverka för att minska förluster av liv, hälsa och egendom. Det är viktigt i sammanhanget att anslaget till förberedelser för Rakel G2 ökar de kommande åren. I fråga om drönare konstaterar utskottet att de redan i dag kan användas på många olika sätt inom den kommunala räddningstjänsten. MCF arbetar dessutom sedan flera år aktivt med frågan om räddningstjänstens möjligheter att använda drönare i sin verksamhet, och har som ett stöd t.ex. publicerat en vägledning.

Mot bakgrund av pågående arbete och alla de åtgärder som regeringen, MCF m.fl. har vidtagit i fråga om räddningstjänstens utveckling och utrustning finner utskottet inte skäl att vidta några ytterligare åtgärder på området för tillfället. Även övriga motionsyrkanden avstyrks.

Brandsäkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om brandsäkerhet.
Jämför reservation 8 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:2822 yrkande 38 anför Mikael Larsson m.fl. (C) att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur en nollvision mot dödsbränder kan formuleras och stadgefästas och vilka åtgärder man avser att vidta för att minska antalet dödsbränder.

Alexander Christiansson och Ann-Christine Frohm (båda SD) anför i motion 2025/26:1640 att man bör se över möjligheten att införa ett krav på att det ska finnas minst en fungerande brandvarnare, brandsläckare och jordfelsbrytare i samtliga bostäder.

I motion 2025/26:2076 föreslår Sten Bergheden (M) att man ser över möjligheten att underlätta och förenkla tillståndsgivningen och regelverket för att bygga vatten- och branddammar i syfte att stärka brandberedskapen.

Oliver Rosengren (M) pekar i motion 2025/26:2575 på risker med ökad batterianvändning i hemmet och anser att man bör se över möjligheterna att införa en kontrollfunktion för installation av batterier och solceller (yrkande 1) och ett register över batteriinstallationer (yrkande 2).

Bakgrund och tidigare behandling

Av 3 kap. 1 § LSO framgår den övergripande målsättningen för kommunens olycks- och skadeförebyggande verksamhet. Där anges att kommunen, för att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön, ska se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder. MCF har bl.a. tillsynsansvar över att kommunerna följer lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen (5 kap. 1 a §).

Efter uppdrag från regeringen tog MCF (då MSB) 2010 fram en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda med visionen att ingen i Sverige ska omkomma eller allvarligt skadas till följd av brand. MCF arbetar tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer för att uppnå visionen i den nationella strategin och beskriver arbetet som framgångsrikt. Strategin har följts upp och har sedan 2021 en ny inriktning med nya mål och fler åtgärder som ska införas till 2030. Den nya inriktningen togs fram i nära samarbete med bl.a. kommuner, bransch- och intresseorganisationer samt statliga myndigheter.

Den nya inriktningen innehåller fem prioriterade åtgärdsområden. Inom alla områdena anges aktiviteter som bör prioriteras på lokal eller nationell nivå och ofta i samverkan. Även övriga aktörer, som t.ex. regioner, fastighetsägare, intresseorganisationer, frivilligorganisationer och försäkringsbolag, kan få stöd i inriktningen av brandsäkerhetsarbetet genom att hitta kopplingar mellan aktiviteterna och respektive verksamhet. Ett av de prioriterade åtgärdsområdena är att öka antalet fungerande brandvarnare eftersom det är en av de viktigaste skyddsfaktorerna i samband med bostadsbränder. I inriktningen anges att information och kunskapshöjande insatser därför behöver riktas till de grupper där behovet är som störst samt kombineras med åtgärder från fastighetsägare och myndigheter. Bland aktiviteter på lokal nivå framhålls det bl.a. att kommuner aktivt bör följa upp fastighetsägares ansvar för brandskydd i flerbostadshus och att både det tekniska och det systematiska brandskyddet bör beaktas. Det är lämpligt att särskilt följa upp brandskyddet i de områden där hembesök visar att andelen fungerande brandvarnare är låg. När det gäller

aktiviteter på nationell nivå anges en översyn av normering av brandvarnare i bostäder, t.ex. genom analyser, byggregler och allmänna råd. MCF:s broschyr Brandskydd i flerbostadshus innehåller information som riktar sig till hyresvärdar, bostadsrättsföreningar och andra som äger, förvaltar eller hyr ut lägenheter i flerbostadshus.

MCF uppger att man fortsätter arbeta med visionen tillsammans med en nationell samverkansgrupp för brandskyddsfrågor som bildades i början av arbetet med strategin under 2010. Gruppens uppgift är att samordna, långsiktigt förvalta och vid behov utveckla den nationella strategin. I gruppen ingår, förutom MCF, Boverket, Socialstyrelsen, Migrationsverket, företrädare för länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner, Fastighetsägarna, Sveriges Allmännyttan, Svensk Försäkring, Brandskyddsföreningen Sverige och representanter från kommunerna.

MCF och Socialstyrelsen har tagit fram stödmaterial till kommunerna för att underlätta arbetet med att systematiskt stärka brandskyddet hos de mest riskutsatta; bl.a. finns det en vägledning från 2020 (Brandsäker bostad för alla – Stärkt brandskydd för särskilt riskutsatta individer), en webbutbildning, en checklista och bedömningsstöd. Materialet riktar sig bl.a. till handläggare och utförare som arbetar för och hos dessa individer.

På sin webbplats riktar MCF också brandinformation till privatpersoner, bl.a. allmänna råd om brandvarnare i bostäder. Myndigheten har även tagit fram en broschyr för att privatpersoner själva ska kunna stärka sitt eget och närståendes brandskydd. Under 2024 genomförde MCF tillsammans med Brandskyddsföreningen kampanjen Brandsäkert boende. Myndigheten riktar på sin webbplats också brandinformation till grupper som behöver extra brandskydd, t.ex. personer med hörselnedsättning eller minnessvårigheter.

När det gäller batterier har MCF, Naturvårdsverket och Elsäkerhetsverket gjort en kort sammanställning över aktuella bestämmelser och regler som gäller för hantering, transport och användning av litium- och litiumjonbatterier som bl.a. finns tillgänglig på MCF:s webbplats. Bakgrunden är att användningen av litium- och litiumjonbatterier i samhället ökar och att även batterikapaciteten ökar. MCF har vidare uppmärksammat att solcellsanläggningar medför speciella risker för räddningstjänstens personal i samband med räddningsinsatser.

På uppdrag av regeringen tog MCF (då MSB) tillsammans med Elsäkerhetsverket och Boverket 2025 fram vägledningen Säker utbyggnad och användning av laddinfrastruktur för laddbara fordon. Vägledningen innehåller information om risker för brand och hur dessa risker kan minimeras i samband med installation och användning. Den innehåller även möjliga risker i samband med parkering och uppställning av laddbara fordon.

Av MCF:s regleringsbrev för 2026 framgår att myndigheten, inom ramen för sitt ansvarsområde, på en övergripande nivå ska redovisa samhällets samlade förmåga att dels förebygga bränder och andra olyckor, dels genomföra effektiva räddningsinsatser.

Eftersom MCF enligt LSO har tillsynsansvar över att kommunerna följer lagen gör myndigheten årligen en uppföljning av kommunernas verksamhet. Uppföljningen bidrar till en nationell bild över verksamheten samt ger underlag för MCF:s stödjande och vägledande arbete gentemot kommunerna. Myndigheten bedriver därför ett omfattande arbete med dataanalys där kommunernas årsuppföljningar inom området samt upprättade händelse-rapporter från räddningsinsatser är de två största datakällorna. Analysen kan ge indikationer på att det finns tillsynsbehov inom ett eller flera områden för en kommun. Årsuppföljningen för 2025 skickade myndigheten ut den 1 december 2025 till alla kommunala räddningstjänstorganisationer.

MCF arbetar inte med tillståndsgivning och regelverk för vatten- och branddammar. Myndigheten bedömer däremot att vatten- och branddammar kan fylla en viktig funktion för kommunernas beredskap. Med anledning av den återupptagna totalförsvarsplaneringen rekommenderar myndigheten att de anläggningar som byggdes för civilt försvar under kalla kriget, exempelvis krigsbranddammar, för närvarande inte avvecklas, annat än i de fall där det kan vara särskilt motiverat. Det finns dock inget behov av att bygga nya branddammar i dagsläget utan den kommunala räddningstjänstens behov handlar i dag framför allt om att lokalisera och återställa befintliga sådana.

Kommunen är ansvarig för att planera sin räddningstjänst så att räddningsinsatser kan genomföras på ett effektivt sätt, i alla förhållanden, från fredstid till kris och höjd beredskap. MCF gör bedömningen att det varken i LSO eller andra angränsande lagar finns några specifika krav på branddammar eller krigsbranddammar. Det är snarare kommunens behov som styr detta och hur de väljer att planera och organisera sin räddningstjänst som blir avgörande. Kommunen har skyldighet att bevaka totalförsvarets intressen i den fysiska planeringen. Det innebär bl.a. att kommunen ska ta hänsyn till befolkningsskyddet i planläggning och bygglovsgivning enligt plan- och bygglagen (2019:900). Enligt myndigheten kan det i sammanhanget vara värt att poängtera att moderna släckbilar inte är avsedda att kunna genomföra vattentransporter eller hämta upp vatten från branddammar. Kommunernas räddningstjänst behöver därför förstärkas för att göra brandvattenförsörjning från dessa dammar möjlig.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om brandsäkerhet, senast i betänkande 2024/25:FöU4. När det gäller frågan om vatten- och branddammar ansåg utskottet att det inte fanns något behov av att bygga nya branddammar vid det aktuella tillfället, utan att det för den kommunala räddningstjänsten handlade mer om att återställa befintliga branddammar än om att projektera för nya. Utskottet såg därför inte skäl att föreslå några ytterligare åtgärder på området och avstyrkte därmed det aktuella motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill, som det uttryckt flera gånger tidigare, understryka att ingen i Sverige ska behöva omkomma eller skadas till följd av en brand, inte heller de som bor i flerfamiljshus eller personer i riskgrupper, t.ex. äldre. Utskottet konstaterar att det sedan 2010 också finns en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda med visionen att ingen i Sverige ska omkomma eller allvarligt skadas till följd av brand. MCF arbetar tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer för att uppnå visionen i den nationella strategin. Utskottet ser positivt på MCF:s arbete och konstaterar att MCF:s samverkan med myndigheter, kommuner och andra organisationer inom brandsäkerhet sedan 2021 har en ny inriktning med nya mål och fler åtgärder som ska införas till 2030, där ett prioriterat åtgärdsområde är att öka antalet fungerande brandvarnare. Samverkan mellan olika aktörer om brandsäkerhetsfrågor är viktigt för att kunna identifiera behov och anpassa åtgärder. Utskottet avser att fortsätta att följa utvecklingen på området med hänsyn till ambitionerna om ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot bränder och andra olyckor i hela landet – för alla invånare – men ser inget behov i dagsläget av att vidta några ytterligare åtgärder. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden om brandsäkerhet. Liksom tidigare finner utskottet inte heller något behov av att bygga nya vatten- och branddammar för brandberedskapen, varför även motion 2025/26:2076 (M) avstyrks.

Stöd till personer med funktionsnedsättning och särskilda samlingsplatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om stöd till personer med funktionsnedsättning och särskilda samlingsplatser.

Jämför reservation 9 (S, V, C, MP) och 10 (MP).

Motionerna

Nadja Awad m.fl. (V) anför i kommittémotion 2025/26:2778 yrkande 43 att regeringen bör initiera en översyn av krisberedskapen med syftet att säkerställa att all viktig information samt stöd och hjälp från samhällets sida tillgängliggörs för personer med funktionsnedsättning i händelse av en kris eller katastrof. Även Daniel Persson (SD) betonar vikten av stöd till personer med funktionsnedsättning och anser i motion 2025/26:942 att MSB⁵ bör få ett samordningsansvar i fråga om funktionshindersperspektiv och tillgänglighet i krisberedskapen.

⁵ Numera MCF.

I kommittémotion 2025/26:3405 yrkande 64 yrkar Emma Berginger m.fl. (MP) på att kommuner ska vara skyldiga att upprätta kommunala trygghetspunkter som kan aktiveras i händelse av kris.

Dan Hovskär (KD) anför i motion 2025/26:2762 att en viktig resurs i kris- och krigssituationer är tillgången till lokala samlingspunkter där befolkningen kan få skydd, information och tillgång till livsnödvändiga funktioner. Han anser därför att man bör rusta upp bygdegårdar och liknande lokala samlingsplatser så att de kan fungera som beredskaps- och samlingspunkter vid kris och i krig (yrkande 2) samt att man bör rikta stöd och investeringar i lokal infrastruktur för att underlätta för civilsamhällets aktörer att delta i civilförsvarsarbetet (yrkande 3).

Bakgrund och tidigare behandling

Av MCF:s instruktion framgår att myndigheten ansvarar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning som inte någon annan myndighet har ansvaret. Myndigheten ska bl.a. utveckla och stödja arbetet med civilt försvar samt samhällets beredskap mot olyckor och kriser. MCF ska också samordna samhällets gemensamma krishanteringsarbete. Myndigheten är även sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen enligt förordningen om statliga myndigheters beredskap. MCF har således centrala och grundläggande uppgifter inom områdena skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar.

Sverige antog 2017 ett nationellt mål för funktionshinderspolitiken med syftet att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86). År 2021 beslutade regeringen om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Strategin innebär att uppföljningen av funktionshinderspolitiken ska genomföras av ett antal angivna myndigheter, däribland MCF, årligen genom deras årsredovisning. Syftet med strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. I juli 2025 ändrade regeringen strategin på så vis att de berörda myndigheterna fr.om. 2026 i stället för i respektive årsredovisning ska återskapa årligen genom en särskild redovisning till Myndigheten för delaktighet (S2025/01367). Syftet är enligt regeringen att få en enhetligare och bättre redovisning så att utvecklingen mot det nationella målet ska kunna följas på ett mer lättöverskådligt och systematiskt sätt.

Hösten 2024 tog MCF (då MSB) fram en uppdaterad version av broschyren Om krisen eller kriget kommer, med information om hur man som enskild eller familj kan förbereda sig för ett antal olika kriser. I arbetet med att ta fram den nya broschyren hade myndigheten samråd med bl.a. Myndigheten för tillgängliga medier och Myndigheten för delaktighet. Innehållet i broschyren är anpassat för att vara tillgängligt för så många som möjligt. Broschyren finns

således i en version på lättläst svenska, inläst på svenska och engelska, i punktskrift, på teckenspråk och översatt till flera språk.

För att sprida information under en kris eller allvarlig händelse har MCF webbplatsen krisinformation.se som förmedlar information från myndigheter och andra ansvariga. Syftet med webbplatsen är att göra det lättare för allmänheten att hitta bekräftad information från svenska myndigheter genom att samla den på ett ställe och att minska risken för att felaktig information sprids. På webbplatsen finns mycket information som riktar sig till personer med olika former av funktionsnedsättningar. Den som behöver informationen i något annat format, t.ex. som tillgänglig pdf, med stor text, lättläst, som ljudinspelning eller punktskrift, kan begära det. MCF informerar även om att det finns tre samtalsförmedlande tjänster som syftar till att underlätta för personer med vissa funktionsnedsättningar att ringa och bli uppringda på likvärdiga villkor som andra. Tjänsterna förmedlas via Texttelefoni.se, Bildtelefoni.net och Teletal och kan bl.a. användas för att ringa till de olika nödnumren.

I januari 2026 tog MCF fram ett utkast till en vägledning om likvärdigt skydd för personer med funktionsnedsättning. Målet med vägledningen är att räddningstjänsten i större utsträckning än i dag ska inkludera personer med funktionsnedsättning i hela spektrumet av det brand- och olycksförebyggande samt skadebegränsande arbetet för att skapa och bibehålla ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Att inkludera personer med funktionsnedsättning under normala förhållanden är enligt MCF också en förutsättning för att de även ska kunna inkluderas vid kris och under höjd beredskap. Vägledningen syftar till att öka kunskap, synliggöra förbisedda perspektiv och ge praktiskt stöd för ett mer inkluderande arbete med skydd mot olyckor. Vägledningen bygger på den kunskapsöversikt om likvärdigt skydd mot olyckor för personer med funktionsnedsättning som myndigheten tog fram 2020 (MSB 1636). MCF har skickat vägledningen på remiss med svarstid den 11 mars 2026.

På sin webbplats har MCF särskild krisberedskapsinformation till personer med olika typer av funktionsnedsättningar, t.ex. hörsel- och synnedsättning, kognitiva svårigheter och rörelsehinder. Myndigheten riktar också brandinformation till grupper som behöver extra brandskydd, exempelvis personer med hörselnedsättning eller minnessvårigheter.

Myndigheten för delaktighet har tagit fram vägledningen Krisberedskap för alla – Om kommunal krisberedskap för personer med funktionsnedsättning.

I sin årsredovisning för 2024 anför MCF (då MSB) att myndigheten har arbetat aktivt med att säkerställa att funktionsrättsperspektivet beaktas inom krisberedskapen genom olika initiativ. Exempelvis har man med stöd av funktionsrättsaktörer påbörjat ett arbete med att ta fram särskilt anpassade råd om enskildas krisberedskap för personer som är i behov av extra stöd vid kris eller krig. Dessa råd är i dag anpassade för blinda och personer med synnedsättning, döva och hörselskadade samt rörelsehindrade och finns tillgängliga på myndighetens webbplats samt på krisinformation.se. Myndigheten samarbetar även med andra aktörer, exempelvis anordnare av

personlig assistans, för att sprida och utveckla råden. Myndigheten har även haft ett ökat fokus på funktionsrätt inom civilt försvar och skydd av civilbefolkningen genom att i planering och övning beakta social hållbarhet och särskilt riskutsatta grupper i kris och krig. Funktionsrättsperspektivet har lyfts fram i vägledningar och utbildningar för beredskapsaktörer. MCF har aktivt deltagit i nätverk och samarbeten med fokus på funktionsrätt. Under året inleddes ett fördjupat samarbete med Myndigheten för delaktighet i syfte att öka tillgänglighet, delaktighet och kunskap kring funktionsrätt inom krisberedskap och civilt försvar.

Kommuner och regioner har ett mycket omfattande samhällsansvar inför och under fredstida kriser och höjd beredskap. I vissa kommuner finns det s.k. trygghetspunkter. Det är särskilda samlingsplatser med funktioner som kommuner kan etablera för att ge stöd till människor vid kriser och samhällsstörningar, t.ex. vid naturkatastrofer, höjd beredskap och ytterst krig. På dessa platser kan man tillgodose behov av vatten, skydd mot väderpåverkan, information och kommunikationsmöjligheter vid exempelvis el- eller värmeavbrott. Kommunerna kan förbereda sig genom att planera och organisera trygghetspunkter eller liknande stöd och samlingsplatser i förväg.

Den 30 september 2024 redovisade Utredningen om kommuners och regioners beredskap sitt betänkande till regeringen (SOU 2024:65). Utredningen föreslår bl.a. att det införs en ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. Utredningen föreslår bl.a. att det införs bestämmelser om att kommunerna ska ha särskilda samlingsplatser (trygghetspunkter) om ett beslut om utrymning behöver verkställas inom kommunen eller om det annars finns särskilda skäl att använda sådana platser under fredstida krissituationer eller höjd beredskap. Betänkandets bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Under 2024 och 2025 genomförde MSB (numera MCF) tillsammans med kommunerna ett arbete med att ta fram material och stödja kommunerna i att utveckla och planera för upprättande av trygghetspunkter eller särskilda samlingsplatser. Målet med projektet var att ta fram en basplatta med basala behov som trygghetspunkten kan tillgodose. Några av projektets fokusområden var personalförsörjning, planeringsförutsättningar, säkra kommunikationer och social hållbarhet. Stödmaterialet som finns på MCF:s webbplats är generellt och framtaget för att passa olika typer av kommunorganisationer och behov. I januari 2026 publicerades vägledningen Trygghetspunkter (MCF0003), som är avsedd att utgöra ett praktiskt stöd och en utgångspunkt för vidareutveckling och anpassning utifrån lokala behov och förutsättningar. På webbplatsen finns också bl.a. checklistor, rollkort, händelseexempel och webbutbildningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av att det finns rutiner för att säkerställa att all viktig information från samhällets sida i händelse av kris eller katastrof tillgängliggörs för personer med olika funktionsnedsättningar och att samhällets möjlighet att ge dessa personer det stöd och den hjälp de behöver vid sådana händelser är god. Utskottet konstaterar att Sverige sedan 2017 har ett nationellt mål för funktionshinderspolitiken med syftet att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt att det sedan 2021 finns en nationell strategi för systematisk uppföljning av målet för denna politik under 2021–2031. MCF är en av de myndigheter som årligen ska följa upp utvecklingen mot det nationella målet och åiterrapportera det till Myndigheten för delaktighet. Utskottet kan konstatera att MCF har arbetat aktivt och på olika sätt med att säkerställa att funktionsrättsperspektivet beaktas, t.ex. genom särskild riktad krisberedskapsinformation på webbplatsen men också i vägledningar och utbildningar för beredskapsaktörer. Med det anförda anser utskottet att det inte finns skäl att vidta ytterligare åtgärder på området och avstyrker därför motionerna 2025/26:2778 (V) yrkande 43 och 2025/26:942 (SD).

I frågan om särskilda samlingsplatser (även kallade trygghetspunkter) konstaterar utskottet att Utredningen om kommuners och regioners beredskap i sitt betänkande har lämnat förslag på en ny lag med bl.a. bestämmelser som handlar om kommuners skyldighet att, under vissa förhållanden, ha särskilda samlingsplatser. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Utskottet, som inte ser skäl att föregripa resultatet av det arbetet, avstyrker även motionerna 2025/26:3405 (MP) yrkande 64 och 2025/26:2762 (KD) yrkandena 2 och 3.

Samarbete inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om samarbete med EU.
Jämför reservation 11 (MP).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3405 anför Emma Berginger m.fl. (MP) att Sverige bör öka den gemensamma krisberedskapen i EU (yrkande 69) och att regeringen ska verka för att öka självförsörjningsgraden inom EU av nödvändiga produkter för att klara krissituationer (yrkande 70).

Bakgrund och tidigare behandling

EU arbetar på olika fronter för att förbättra sin förmåga att bemöta kriser och stärka motståndskraften mot framtida utmaningar. Samarbetet inom EU har enligt MCF en stor påverkan på arbetet med civil beredskap i Sverige. EU:s

verksamhet inom området syftar till att skapa bättre förutsättningar för medlemsstaternas civilskyddsorganisationer att tillsammans hantera samhällsstörningar och kriser.

År 2001 etablerade EU ett civilskyddssamarbete som bygger på ett frivilligt system för ömsesidigt bistånd. Den nu gällande civilskyddsmekanismen inrättades 2013 (Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU av den 17 december 2013 om en civilskyddsmekanism för unionen). Beslutet har reviderats och ändrats vid flera tillfällen för att stärka civilskyddet och få ett mer effektivt och ändamålsenligt civilskydd. Genom civilskyddsmekanismen samordnas insatserna vid naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människan på EU-nivå. Mekanismens syfte är att

- verka för samarbete mellan nationella civilskyddsmyndigheter
- öka allmänhetens kunskap om och beredskap inför katastrofer
- möjliggöra snabb och effektiv samordnad hjälp till de drabbade länderna.

Centrumet för samordning av katastrofberedskap är civilskyddsmekanismens kärna, och där arbetar man dygnet runt med att samordna EU:s katastrofhanteringsinsatser. Mekanismen omfattar också en europeisk civilskyddspool. Det är en resurspool som medlemsländerna har inrättat och som står redo att rycka ut direkt, i eller utanför EU.

År 2019 inrättade EU även rescEU som en gemensam europeisk kapacitetsreserv som inkluderar bl.a. en flotta av flygplan och helikoptrar för brandbekämpning, flygplan för medicinsk evakuering samt ett beredskapslager för sjukvårdsutrustning och fältsjukhus som ska kunna användas vid hälsorelaterade nödsituationer. Reserven omfattar även mobila skydd för tvångsförflyttade. Utvecklingsarbete med att bygga upp EU-gemensamma resurser syftar till att förstärka deltagande staters beredskaps- och insatskapacitet. I nuläget utvecklas rescEU-resurser främst inom skogsbrand, katastrofmedicin, farliga ämnen, energiförsörjning, transport och logistik samt nödboenden. Inom ramen för rescEU står Sverige i dagsläget värd för skogsbrandsflygplan, ett beredskapslager för sjukvårdsmateriel samt nödbostäder.

Det pågår ett arbete med att ta fram en ny form av civilskyddsmekanism och inom ramen för Europeiska kommissionens förslag till nästa fleråriga budgetram presenterades den 16 juli 2025 ett förslag till förordning om EU:s civilskyddsmekanism och unionens stöd till beredskap och insatser vid hälsokriser. Förordningen avser att ersätta den nu gällande civilskyddsmekanismen. Syftet med förslaget är att stärka samarbetet och samordningen inom civilskydd för att förbättra den övergripande förmågan att förutse, förebygga, ha beredskap för och hantera alla typer av naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människor. Kommissionen föreslår bl.a. att det inrättas ett krissamordningsnav för att stärka hanteringen av tvärssektoriella kriser. Förslaget omfattar även utvidgning av de gemensamma resurserna inom rescEU, stärkt civil-militär samverkan, ökat fokus på befolkningens beredskap, introduktion av en femårig rapporteringscykel samt förenkling av regler för medfinansieringsnivåer för olika typer av insatser inom

mekanismen. Enligt förslaget ska den nya förordningen tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2028. Förhandlingarna inleddes den 1 september 2025 i den rådsarbetsgrupp som har ett övergripande ansvar för att förhandla om förslaget.

I mars 2024 fick Finlands tidigare president Sauli Niinistö i uppdrag av kommissionen att skriva en rapport om hur EU, i en allt svårare säkerhetspolitisk omgivning, kan stärka sin beredskap för att möta alla typer av hot. Rapporten, som lämnades i oktober 2024, innehåller 80 rekommendationer om åtgärder för att stärka EU:s civila och militära beredskap.

Den 27 juni 2024 antog Europeiska rådet den strategiska agendan för 2024–2029 som då inkluderade följande prioritering på området beredskap och motståndskraft: stärkt resiliens, beredskap och förmåga till förebyggande och hantering av kriser, för att skydda våra medborgare och samhällen mot olika kriser, inbegripet naturkatastrofer och hälsokriser.

Kommissionen och den europeiska utrikestjänsten presenterade i mars 2025 den europeiska beredskapsunionsstrategin. Strategin stakar ut hur EU:s beredskap ska stärkas genom en allriskansats med åtgärder inom alla relevanta politikområden från myndigheter och aktörer i hela samhället. Strategin bygger vidare på Niinistörapporten om stärkt militär och civil beredskap och innehåller åtgärder inom sju områden, bl.a. motståndskraft i grundläggande samhällsfunktioner och befolkningens beredskap. Strategin åtföljs av en handlingsplan med totalt 63 åtgärder. Ambitionen är att gå från en reaktiv krisberedskap till en förutseende, proaktiv beredskap. Parallellt med strategin lade kommissionen även fram Vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030 och EU:s strategi för inre säkerhet.

I juli 2025 presenterade kommissionen också en strategi för beredskapslager för att stärka EU:s materiella beredskap. Strategin utgår från ett allriskperspektiv och tar ett helhetsgrepp som syftar till att säkerställa tillgång till varor som är nödvändiga för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner. Strategins bärande element är etablerandet av ett EU-lagerhållningsnätverk. Nätverket föreslås vara ett forum för att utbyta information mellan medlemsstater och kommissionen och ska kunna rådge kommissionen i frågor om beredskapslagring.

Europeiska unionens solidaritetsfond inrättades 2002 för att EU snabbt ska kunna ge stöd vid stora naturkatastrofer och visa solidaritet med katastrofdrabbade regioner i Europa. Medlemsstaterna kan begära medel från solidaritetsfonden vid katastrofer, t.ex. översvämningar, skogsbränder, oväder och torka. I april 2020, efter det att coronapandemin bröt ut, utvidgades solidaritetsfondens tillämpningsområde så att det numera omfattar större hot mot folkhälsan. Coronapandemin visade att EU behöver samordna sina åtgärder för att kunna hantera hälsokriser snabbt och effektivt. Med utgångspunkt i lärdomarna från pandemin fattade EU flera beslut inom ramen för paketet om en europeisk hälsounion för att förbättra unionens förmåga att förebygga, upptäcka och snabbt vidta åtgärder med anledning av gränsöverskridande hälsokriser, bl.a. en ny förordning om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa.

I september 2021 inrättade kommissionen också en myndighet för beredskap och insatser vid hälsokriser. Syftet var att garantera utveckling, tillverkning, upphandling och rättvis fördelning av centrala medicinska motåtgärder inom EU.

I september 2024 antog rådet rättsakten om krissituationer och resiliens på den inre marknaden. Syftet med rättsakten är att förutse, förbereda sig för och reagera på konsekvenserna av framtida kriser med hjälp av den inre marknads styrka. Med utgångspunkt i lärdomarna från nödlägen som coronapandemin, Rysslands krig mot Ukraina och energiförsörjningskrisen kommer den nya mekanismen att stärka den inre marknaden i kristider genom att underlätta rörligheten för varor, tjänster och personer, övervaka leveranskedjorna och säkerställa tillgång till kritiska varor.

Utskottet har flera gånger tidigare betonat vikten av internationella samarbeten inom totalförsvaret och för att möta och hantera kriser och katastrofer (t.ex. bet. 2024/25:FöU2 och bet. 2024/25:FöU4). Utskottet har avstyrkt yrkandena med hänvisning till att Sverige redan deltar i en rad samarbeten på viktiga såväl inom EU som med de nordiska länderna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill återigen framhålla vikten av internationella samarbeten för att möta och hantera kriser och katastrofer. Utskottet konstaterar att Sverige deltar i en rad samarbeten på viktiga områden bl.a. inom EU. EU har under de senaste åren utvecklat och vidtagit en rad viktiga åtgärder för att förbättra unionens förmåga att möta kriser och stärka motståndskraften, bl.a. genom att stärka den inre marknaden i kristider, säkerställa tillgången till kritiska varor och stärka samarbetet och samordningen inom civilskydd. Mot bakgrund av det arbete som EU, regeringen och myndigheter, som t.ex. MCF, redan bedriver ser inte utskottet skäl i dagsläget att föreslå några ytterligare åtgärder om samarbeten i EU. Med det anförda avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Klimatförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om klimatförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen.

Jämför reservation 12 (S) och 13 (V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3556 anför Peter Hultqvist m.fl. (S) att klimatomställningen ställer nya krav på hela samhället och att arbetet med

förebyggande och förberedande åtgärder måste intensifieras. I yrkande 87 anförs därför att krisberedskapen måste klimatanpassas.

Katarina Luhr m.fl. (MP) anser i kommittémotion 2025/26:3422 yrkande 12 att MSB⁶ bör få i uppdrag att i samarbete med Folkhälso-myndigheten, SMHI och andra relevanta myndigheter på lämpligt sätt informera Sveriges medborgare om klimatförändringarna och de olika risker som det i dagsläget finns kunskap om.

I kommittémotion 2025/26:3421 begär Katarina Luhr m.fl. (MP) flera tillkännagivanden inom området. Motionärerna anför att

- myndigheter behöver utbildas om klimatrelaterade risker och deras roll och ansvar ska tydliggöras (yrkande 3)
- kommuner ska få i uppdrag att kartlägga och dokumentera klimatrelaterade risker inklusive värmeöar som kan utgöra hälsorisker för kommuninvånare vid värmebölja (yrkande 7)
- offentliga byggnader eller andra tillgängliga byggnader ska göras till mötesplatser som kan bli tillflyktsorter för sköra grupper under långvariga värmeböljor eller annat extremväder (yrkande 16)
- offentliga byggnader ska klimatsäkras (yrkande 18)
- behovet av ökad insatsberedskap vid naturkatastrofer och kriser i klimatkrisens spår ska ses över (yrkande 27)
- arbetet med klimatanpassning ska stärkas för att Sverige ska stå bättre rustat inför klimatkrisens konsekvenser (yrkande 48).

Även Emma Berginger m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2025/26:3405 yrkande 8 att man bör kartlägga offentliga byggnader som kan skydda människor vid värmeböljor.

Bakgrund och tidigare behandling

Inriktningen för den svenska klimatpolitiken bygger sedan 2017 på ett klimatpolitiskt ramverk som består av en klimatlag, nya klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Klimatlagen (2017:720) anger bl.a. att regeringen ska bedriva det klimatpolitiska arbetet så att de klimatpolitiska målen och de budgetpolitiska målen får förutsättningar att samverka. Klimatmålen innebär att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Genom förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete (klimatanpassningsförordningen) har ett trettiotal myndigheter, bl.a. Forsvarsmakten och MCF, och länsstyrelserna en skyldighet att initiera, stödja och följa upp klimatanpassning inom hela sitt ansvarsområde. Varje berörd myndighet ska bl.a. ta fram en handlingsplan för sitt arbete med klimatanpassning baserad på en klimat- och sårbarhetsanalys. SMHI

⁶ Numera MCF.

sammanställer årligen rapporteringen från de myndigheter som omfattas av förordningen.

I mars 2024 beslutade regeringen om Sveriges andra klimatanpassningsstrategi, Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (skr. 2023/24:97). I skrivelsen presenterar regeringen den nya strategin för klimatanpassning och regeringens handlingsplan för de kommande fem åren. Regeringen anför att Sverige ska vara klimatanpassat och motståndskraftigt och ta till vara de möjligheter som kommer med ett förändrat klimat. Regeringen framhåller att en rad åtgärder behöver vidtas för att skapa förutsättningar för ett strukturerat, samordnat och samhällseffektivt arbete med klimatanpassning som leder till minskad sårbarhet för klimatförändringarnas effekter. För att påskynda klimatanpassningen avser regeringen att verka för en rad åtgärder, däribland att etablera tydliga och ändamålsenliga mål och uppföljningssystem och att tydligt fördela ansvar för klimatanpassningsarbetet. Vidare avser regeringen att verka för synergier med arbetet med krisberedskap, försörjningsberedskap och förebyggande av naturolyckor.

Regeringen presenterade i juli 2024 en ny nationell säkerhetsstrategi (skr. 2023/24:163). I den nationella säkerhetsstrategin framhålls att klimatanpassning är centralt för att skydda människors liv och egendom, samhällets funktion, infrastruktur och ekonomiska intressen. Regeringen uttrycker avsikten att i arbetet med krisberedskap anlägga ett klimatanpassningsperspektiv och verka för att samordna och stärka arbetet med klimatanpassning och katastrofriskreducering både nationellt och internationellt. I arbetet kommer man särskilt att beakta behov kopplade till försörjningsberedskap, såsom av att upprätthålla den svenska livsmedelsproduktionen, vattenförsörjning och beredskap för extrema skyfall, vattenbrist och torka samt en robust infrastruktur. Vidare framhåller regeringen att det finns en risk att Sverige drabbas av nya epidemier och pandemier samt att internationellt samarbete är en förutsättning för att effektivt hantera dem.

För att stödja arbetet med klimatanpassning i Sverige har regeringen även tillsatt Nationella expertrådet för klimatanpassning. Rådet består av ledamöter som tillsammans har kompetens inom bl.a. vattenfrågor, areella näringar, fysisk planering, klimatologi, krisberedskap och miljö. Expertrådets uppgift är att utvärdera det nationella arbetet med klimatanpassning och ge förslag till regeringen om fortsatt arbete. Rådet ska vart femte år besluta om en rapport som ska utgöra underlag för den nationella strategin för klimatanpassning och säkerställa att den är aktuell. Den första rapporten överlämnades till regeringen i februari 2022, och nästa ska lämnas in i december 2026.

I mars 2024 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för effektivare klimatanpassning. Utredningen lämnade sitt slutbetänkande Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51) i maj 2025. I betänkandet föreslås ett antal ändringar i befintlig lagstiftning som ska skapa bättre förutsättningar för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder. Med det avses i första hand

sådana åtgärder som tar mark i anspråk för att skydda byggnader eller annan egendom mot skador från naturhändelser. Betänkandet, som har remitterats, bereds vidare inom Regeringskansliet.

Naturvårdsverket är den statliga myndighet som driver och samordnar miljöarbetet i Sverige samt inom EU och internationellt. Verket ansvarar för frågor som handlar om bl.a. klimat och luft, biologisk mångfald, förorenade områden, avfall, miljöövervakning samt miljöforskning. På sin webbplats informerar Naturvårdsverket bl.a. om klimatförändringar, klimatanpassning och olika ramverk och investeringsstöd.

SMHI är ansvarig myndighet för att hålla samman och stödja det nationella klimatanpassningsarbetet. Myndigheten tar också emot och sammanställer årligen rapporteringen från de myndigheter som omfattas av klimatanpassningsförordningen. SMHI driver även tillsammans med andra myndigheter kunskapsportalen klimatanpassning.se. Syftet med webbplatsen är att stödja olika samhällsaktörer i arbetet med klimatanpassning. Bakom webbplatsen står Myndighetsnätverket för klimatanpassning som samlar ett trettiotal myndigheter, och webbplatsen drivs och förvaltas av Nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning vid SMHI. Myndigheterna i nätverket arbetar tillsammans för att stärka samhällets förmåga att hantera effekterna av klimatförändringarna. Det handlar bl.a. om att samverka om utveckling av data och kunskap och om att arrangera gemensamma kurser. Myndighetsnätverket för klimatanpassning beviljar varje år medel till ett antal projekt som ska föra det svenska klimatanpassningsarbetet framåt.

Regeringen har gett SMHI i samarbete med Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla förslag om ett nationellt system för uppföljning och utvärdering av klimatanpassningsarbetet. Uppdraget redovisades i februari 2025. I rapporten lämnas förslag om att införa ett nationellt system för uppföljning och utvärdering av klimatanpassningsarbetet. Myndigheterna lyfter fram behovet av långsiktiga nationella mål, tydlig ansvarsfördelning mellan myndigheter och en justering av nuvarande policycykel från fem till åtta år.

Som framgått ovan är MCF en av de myndigheter som omfattas av klimatanpassningsförordningen och har i enlighet med den bl.a. tagit fram en handlingsplan för sitt arbete med klimatanpassning baserad på en klimat- och sårbarhetsanalys. År 2024 reviderades handlingsplanen som gäller för 2022–2026 (MSB2334). I den har myndigheten identifierat åtgärder och aktiviteter som sträcker sig igenom hela myndighetens ansvarsområde och uppdrag. Handlingsplanen kommer de kommande åren ha ett stort fokus på kunskap och stöd i många olika former i syfte att stärka organisationer på olika nivåer i det svenska krishanteringssystemet inom MCF:s ansvarsområde.

MCF tar dessutom fram kunskapsunderlag och ger stöd till kommuner och andra aktörer att genomföra klimatanpassningsåtgärder samt samverkar aktivt med flera myndigheter och andra aktörer. Myndigheten har t.ex. publicerat en handbok i kommunal krisberedskap om värmeböljor och höga temperaturer som bl.a. beskriver ansvarsförhållanden och informationskällor. Myndigheten har också publicerat bl.a. rapporterna Klimatförändringarnas effekter på

förekomsten av naturolyckor (2024) och Naturolyckor i Sverige – Hur förändras risken i ett förändrat klimat (2025).

Av MCF:s regleringsbrev för 2026 framgår att myndigheten, inom ramen för sitt ansvarsområde, på en övergripande nivå ska redovisa samhällets samlade förmåga att dels förebygga bränder och andra olyckor, dels göra effektiva räddningsinsatser. I redovisningen ska klimatförändringarnas effekter på förekomsten av bränder och naturolyckor beaktas.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) anför regeringen att arbetet med att genomföra den nationella strategin och handlingsplanen för klimatanpassning fortsatte under året. Vidare framgår det av SMHI:s redovisning av myndigheternas klimatanpassningsarbete att många myndigheter behöver uppdatera sina klimat- och sårbarhetsanalyser. Ett arbete med att göra en nationell klimat- och sårbarhetsanalys pågår, lett av Nationella expertrådet för klimatanpassning. Enligt regeringen har SMHI bidragit till att vägleda olika aktörers klimatanpassningsarbete, bl.a. genom Kunskapscentrum för klimatanpassning. Myndigheten bidrar också till ökad kunskap och medvetenhet hos samhällets aktörer genom att ta fram indikatorer, vägledningar, klimatdata och beslutsunderlag. Ett exempel är den förbättrade webbtjänsten Framtida medelvattenstånd. Regeringen framhåller vidare att MSB (numera MCF) har stöttat kommuner i arbetet med att förebygga naturolyckor och främja klimatanpassning. Under 2024 har fler kommuner, av varierande storlek och med större geografisk spridning, beviljats medel till främst översvänningsförebyggande åtgärder. Ansvariga myndigheter samarbetar ofta för att ta fram kunskapsunderlag och ge stöd för lokal och regional samverkan i åtgärdsarbetet, t.ex. stöd till att hantera stigande havsnivåer och översvänningsrisker i bebyggd miljö och i samband med fysisk planering.

Den 29 januari 2026 gav regeringen SMHI, Boverket och Trafikverket i uppdrag att ta fram förslag på nationella riktlinjer om val av klimatscenarioer och vägledning om hur olika klimatrelaterade risker kan bedömas av statliga myndigheter, kommuner och andra aktörer (KN2026/00181). Myndigheterna ska inom ramen för uppdraget föreslå hur riktlinjerna ska regleras. Regeringen ser behov av att skapa bättre förutsättningar för ett effektivt klimatanpassningsarbete på nationell, regional och lokal nivå genom att ge samhällets aktörer tydligare riktlinjer och vägledning om val av klimatscenarioer och en mer enhetlig bedömning av olika klimatrelaterade risker. Syftet med uppdraget är att förbättra förutsättningarna för en effektiv klimatanpassning genom att berörda aktörer kan utgå från det eller de klimatscenarioer som bedöms rimliga. Det ska också bidra till att genomföra regeringens klimatanpassningsstrategi och handlingsplan. Uppdraget ska delredovisas i oktober 2026 och slutredovisas den 15 december 2027.

I regleringsbrevet för 2026 gav regeringen också Statens geotekniska institut (SIG) i uppdrag att analysera historiska kostnader för ras, skred, erosion och översvämningar. Analysen syftar till att skapa bättre underlag för

att bedöma framtida skadehändelser och därmed behovet av klimatanpassningsåtgärder. Uppdraget ska delredovisas i oktober 2026 och slutredovisas senast den 1 april 2027.

Offentliga fastigheter är namnet på ett samarbete mellan kommuner, regioner och tre statliga fastighetsförvaltare som förvaltar många av Sveriges offentliga byggnader, såsom skolor, sjukhus och myndighetsbyggnader. Sveriges Kommuner och Regioner är kansli för samarbetet. Inom Offentliga fastigheter har man uppmärksammat att ett förändrat klimat ställer nya krav på klimatanpassade byggnader för att de bättre ska kunna stå emot t.ex. skyfall och värmeböljor. Inom ramen för samarbetet har det också uppmärksamats att somrarna i Sverige blir stundtals varmare, samtidigt som användandet av apparater som ger ifrån sig värmeenergi ökar. Kraven på ett behagligt inomhusklimat ökar, och behovet av att kunna kyla ned rumstemperaturer i offentliga byggnader såsom skolor, sjukhus och andra lokaler har blivit större. År 2022 publicerades en vägledning riktad till Offentliga fastigheters medlemsorganisationer, som rör inomhusklimatproblem. År 2021 tog Offentliga fastigheter också fram metodskriften Stöd i arbetet med klimatanpassning. Metodskriften som uppdaterades 2024 ger stöd till offentliga fastighetsorganisationer om hur de kan arbeta med klimatanpassningsfrågan genom hela processen, från planering till anpassning av befintliga fastigheter. Skriften är uppdelad i stöd för klimatanpassning vid ny-, om- och tillbyggnadsprojekt respektive stöd för klimatsäkring av ett befintligt fastighetsbestånd. En avgränsning har gjorts till scenarierna skyfall, förhöjda vattennivåer och värmeböljor. Offentliga fastigheter har också publicerat rapporten Robusthetshöjande åtgärder i ett förändrat klimat – inspirerande exempel från befintlig miljö.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6) anför regeringen att ett förändrat klimat leder till ökad risk för naturolyckor och att kommunerna är centrala i det förebyggande arbetet. Det framgår att MSB (numera MCF) under 2024 fördelade 507 miljoner kronor i statsbidrag från anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor till 22 kommuner för 28 olika förebyggandeåtgärder mot naturolyckor, varav 20 beslut var för nya åtgärder. Statens ersättning utgjorde högst 60 procent av kostnaden för hela åtgärden. 18 länsstyrelser tog emot medel för sitt arbete enligt förordningen (2009:956) om översvämningsrisker. Beviljade medel avsåg främst åtgärder mot översvämning. Regeringen bedömer att ersättning till kommunerna från anslaget 2:2 har bidragit till fler olycksförebyggande åtgärder vilket också bidrar till att genomföra regeringens klimatanpassningsstrategi och den nationella säkerhetsstrategin. Regeringen föreslår att 506 850 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor för 2026.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om klimatiförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen. I t.ex. betänkande 2024/25:F6U4 välkomnade utskottet att regeringen i den nationella

säkerhetsstrategin angett som sin avsikt att anlägga ett klimatanpassningsperspektiv och verka för en bättre samordning av klimatanpassning och katastrofriskreducering. Utskottet konstaterade att såväl kommunerna som en rad myndigheter har ett ansvar för att vidta åtgärder på området och välkomnade att anslaget för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor bibehålls på en hög nivå. Utskottet fann inga skäl att vidta ytterligare åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att klimatförändringarna sker i ökande takt och att en effektiv klimatanpassning är centralt för att skydda såväl människors liv och egendom som samhällets funktioner. Liksom regeringen anser utskottet därför att en rad åtgärder måste vidtas för att skapa förutsättningar för ett strukturerat, samordnat och samhällseffektivt arbete med klimatanpassning som leder till att minska sårbarheten för klimatförändringarnas effekter.

Regeringen har redovisat avsikten att anlägga ett klimatanpassningsperspektiv i arbetet med krisberedskapen och verka för en bättre samordning av klimatanpassning och katastrofriskreducering samt att tillvarata synergier mellan klimatanpassningen och arbetet med krisberedskap, försörjningsberedskap och åtgärder för att förebygga naturolyckor. Utskottet välkomnar detta och förutsätter att regeringen arbetar aktivt i denna riktning. Utskottet konstaterar vidare att SMHI på uppdrag av regeringen nyligen har lämnat ett förslag på ett nationellt system för uppföljning och utvärdering av klimatanpassningsarbetet samt att ytterligare regeringsuppdrag pågår i syfte att effektivisera klimatanpassningen. Utskottet ser fram emot att följa resultatet av det pågående arbetet och inte minst regeringens omhändertagande av förslagen i betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning.

Utskottet ser därtill positivt på att anslaget för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor bibehålls på en hög nivå och konstaterar att utbetalningarna från anslaget har ökat under senare år. Kommunerna har ett grundläggande ansvar för att vidta förebyggande åtgärder mot naturolyckor, men även myndigheter som MCF och SMHI m.fl. aktörer bidrar till detta viktiga arbete.

Med det som anförts ovan ser utskottet för närvarande inte skäl att vidta några ytterligare åtgärder på området. De aktuella motionsyrkandena avstyrks.

Samordning av statens flygande resurser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om samordning av statens flygande resurser.

Motionerna

I motion 2025/26:3032 anser Thomas Ragnarsson och Crister Carlsson (båda M) om man bör se över möjligheten att samordna de flygande resurser som samhället i dag förfogar över. Enligt motionärerna skulle en samordning av helikopterverksamheten inom Försvarsmakten, Polismyndigheten, Sjöfartsverket och hälso- och sjukvården samt ambulansflyg innebära att resurser i större utsträckning även kunde användas vid t.ex. skogsbränder, sjuktransporter och livräddning. Ett liknande yrkande framställs i motion 2025/26:2489 av Jesper Skalberg Karlsson (M).

Bakgrund och tidigare behandling

Större samhällsstörningar berör ofta flera delar av samhället, och olika aktörer har ansvar för sina respektive delar. För att samhället ska fungera under samhällsstörningen behöver de olika delarna fungera tillsammans, vilket förutsätter att det gemensamma arbetet samordnas, drivs och styrs i en viss riktning för att vara effektivt.

MCF har i uppdrag att samordna de berörda aktörernas arbete och verka för att aktörerna kommer överens om en gemensam inriktning för hanteringen av händelsen, både vid fredstida kriser och vid höjd beredskap. För att uppnå samordning krävs det att aktörer utbyter information med varandra, både i vardagen och vid samhällsstörningar. MCF håller varje vecka en samverkanskonferens på nationell nivå. Syftet med konferensen är att ge berörda aktörer en möjlighet att upprätthålla en god samverkansförmåga och ge dem tillfälle att samordna åtgärder, kommunikation, resurser och stöd i fråga om information och lägesbilder. Vid behov kan MCF även kalla till särskilda, operativa samverkanskonferenser. Syftet med de olika forumen varierar, men i grunden är målet att skapa en aktörsgemensam uppfattning av lägesbilder, kommunikativa utmaningar eller omfördelning av resurser. Nationellt inriktnings- och samordningsforum är ett av flera verktyg för aktörsgemensam hantering vid samhällsstörningar som MCF vid operativ hantering på nationell nivå står värd för.

När en kommuns eller regions egna resurser inte räcker till vid en olycka, kris eller annan större händelse, har MCF förstärkningsresurser som kan ställas till förfogande. Bland annat har MCF tillsammans med Karolinska Universitetssjukhuset och Försvarsmakten tagit fram en ny lösning för

luftburna sjuktransporter. Resursen erbjuder transport av både intensivvårdspatienter och lättare skadade. Luftburen sjuktransport kan användas när en större olycka eller katastrof inträffar och det blir aktuellt att evakuera skadade.

MCF har även en förstärkningsresurs för flygande luftburet stöd vid skogsbränder. Den syftar till att stödja och stärka de kommunala räddningstjänsternas förmåga att hantera en skogsbrand och därmed begränsa spridningen. När en kommunal räddningstjänst ställs inför skogsbränder med snabb spridning och omfattande brandtillväxt och när dess egna resurser inte bedöms räcka till kan MCF erbjuda olika typer av förstärkningsresurser, som t.ex. stöd med helikoptrar och skopande flygplan.

I oktober 2023 beslutade regeringen att utse en särskild utredare med uppdrag att föreslå åtgärder som stärker Polismyndighetens och Säkerhetspolisens förmåga att genomföra sina uppgifter vid kriser och andra samhällsstörningar i fredstid samt vid höjd beredskap och ytterst i krig i syfte att stärka polisens beredskap (dir. 2023:143). Utredaren skulle bl.a. föreslå hur polisens behov av helikoptertransporter ska kunna säkerställas. Utredningen presenterade sina förslag i maj 2025 (SOU 2025:57) och konstaterade att synergieffekterna kan bli stora om aktörer inom den civila statsluftfarten delar helikoptersystem. Fördelarna med att kombinera civila och militära system bedömdes däremot vara mycket begränsade. Utredningen föreslog därför bl.a. att regeringen ska ge Försvarets materielverk i uppdrag att i samverkan med Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Sjöfartsverket och MCF sammanställa kravspecifikationer som kan ligga till grund för ett beslut om en möjlig gemensam systemlösning för helikopterförmåga. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Den 4 december 2025 beslutade regeringen att ge MCF (då MSB) i uppdrag (Fö2025/01784) att föreslå hur en nationell flygande resurs för skogsbrands-släckning kan organiseras och finansieras. Samma datum fick även Kustbevakningen regeringens uppdrag (Fö2025/01787) att analysera och redovisa hur myndigheten i samband med en framtida ersättning av nuvarande flygplansflotta kan stärka sin sjöövervakningsförmåga och samtidigt skapa synergieffekter genom merutnyttjande för andra uppgifter som bidrar till Sveriges samlade beredskap. Uppdragen ska ge regeringen ett beslutsunderlag som möjliggör långsiktiga och kostnadseffektiva lösningar och ska redovisas i mars respektive november 2026.

Den 27 juni 2025 beslutade Regeringskansliet dessutom om ett uppdrag åt departementsrådet Johan Krafft att analysera de verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningarna för att överföra uppgifterna för sjö- och flygräddningstjänst från Sjöfartsverket till någon annan nationell statlig myndighet med räddningstjänstsuppgifter (LI2025/01322, LI2023/01769 och LI2023/02811). Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2026.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6) betonar regeringen vikten av att kunna hantera skogsbränder och anför att tidiga insatser med flygande resurser minskar risken för svårsläckta skogsbränder.

Regeringen föreslår därför att MCF tillförs medel för att kunna vidmakthålla statens stödjande förmåga med flygplan och helikoptrar vid räddningsinsatser i samband med skogsbränder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att MCF redan i dag har i uppdrag att samordna arbetet vid en större samhällsstörning och verka för att aktörerna kommer överens om en gemensam inriktning för att hantera händelsen. Detta gäller både vid fredstida kriser och vid höjd beredskap. Utskottet inser betydelsen av tydlig samordning och en effektiv användning av samhällets resurser. Utskottet kan konstatera att det pågår ett relativt omfattande arbete för att hitta synergieffekter och samordna flygande resurser på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet noterar att synergieffekterna kan bli stora om aktörer inom den civila statsluftfarten delar helikoptersystem, men att fördelarna med att kombinera civila och militära system bedömts vara mycket begränsade. Utskottet lägger stor vikt vid att det skapas synergieffekter genom merutnyttjande när det gäller kostsamma flygande resurser såsom helikoptrar och flygplan, men ser samtidigt med oro på att det inte tycks finnas resursmässiga förutsättningar för Försvarsmakten att upprätthålla beredskap åt polisen och samtidigt lösa sina huvuduppgifter. Utskottet förutsätter att regeringen beaktar var och en av de berörda myndigheternas förutsättningar att lösa sina respektive huvuduppgifter när en långsiktigt kostnadseffektiv lösning utformas. Eftersom utskottet inte ser skäl att föregripa regeringens arbete inom området avstyrks motionsyrkandena.

Obemannade farkoster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om obemannade farkoster.

Motionerna

I motion 2025/26:726 av Malin Larsson m.fl. (S) anför motionärerna att man bör se över regelverket för autonoma och självkörande fartyg med särskilt fokus på försvarets behov.

Josef Fransson (SD) anför i motion 2025/26:58 yrkande 3 att staten bör lätta på regelverk för att Försvarsmakten ska kunna öva med AI och drönare.

I motion 2025/26:3698 anser Joar Forssell (L) att man bör se över reglerna för att förenkla skyddet mot drönare.

Bakgrund och tidigare behandling

Det finns ett flertal EU-regelverk som direkt eller indirekt reglerar drönanvändningen inom EU och således inom Sverige. Grunderna för ett EU-gemensamt drönanregelverk beslutades 2018 när grundläggande ramar för drönare fördes in i EU:s nya grundförordning för den civila luftfarten, dvs. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1139. Därefter har kommissionen antagit bl.a. genomförandeförordning (EU) 2019/947 om regler och förfaranden för drift av obemannade luftfartyg (drönanförordningen) och U-spaceförordningen som innehåller regler för en säker drift av obemannade luftfartygssystem genom konceptet U-space. I svensk rätt finns bestämmelser om luftfart i luftfartslagen (2010:50) och den tillhörande luftfartsförordningen (2010:770). För militär luftfart gäller endast vissa delar av regelverken. I stället har Försvarsmakten bemyndigats att meddela föreskrifter om militär luftfart. Försvarsmakten har med stöd av detta meddelat bl.a. Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 2020:4) om trafikregler för militär luftfart och Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 2019:10) om militär luftfart. Det finns inga särskilda regler för autonom sjöfart eller smarta fartyg, vare sig i Sverige, i någon annan stat eller internationellt. Smarta fartyg måste tillämpa samma regler som andra konventionella fartyg av samma typ, storlek och användningsområde.

Transportstyrelsen har utsetts av regeringen till behörig myndighet för drönanförordningen och U-spaceförordningen och är därmed ansvarig myndighet för frågor som rör regelutveckling, tillsyn och tillstånd för drönare. Till Transportstyrelsens uppgifter hör bl.a. att utfärda föreskrifter, hantera tillstånd för olika drönarkategorier, hantera ansökningar om geografiska drönarzoner och U-space samt utfärda drönarkort för fjärrpiloter.

Regeringen gav i juli 2023 Transportstyrelsen i uppdrag att utreda frågeställningar som aktualiseras av användandet av drönare och deras roll i transportsystemet i Sverige (LI2023/02917). Syftet med uppdraget har varit att stärka förutsättningarna för en konkurrenskraftig drönarbransch i Sverige och EU samt att främja en säker, hållbar och effektiv användning av drönare som tar hänsyn till nationella förutsättningar och eventuella allmänna och enskilda motstående intressen. I genomförandet av uppdraget har Transportstyrelsen involverat berörda myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer för dialog och samråd, och i augusti 2024 redovisades en rapport till regeringen (TSG 2023-5511). I rapporten pekar Transportstyrelsen på den snabba teknikutvecklingen inom drönarbranschen och att den gör att berörda regelverk kontinuerligt behöver uppdateras. Med utgångspunkt i dagens situation och med syftet att användandet av drönare ska kunna vidareutvecklas lämnar Transportstyrelsen ett antal förslag till åtgärder. Transportstyrelsen anser att regeringen bör besluta hur det offentliga åtagandet ska se ut och finansieras och föreslår bl.a. att det fastställs en nationell ambition för obemannad luftfart i Sverige och att det upprättas en nationell plattform för samarbete. Rapporten och de förslag som lämnats var på remiss t.o.m. den 17 februari 2025 och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I rapporten Stärkt försvarsförmåga – Sverige som allierad (Ds 2024:6) redogjorde Försvarsberedningen för att erfarenheterna från kriget i Ukraina visar på en omfattande användning av olika sorters obemannade flygande farkoster. De används för en rad olika syften och uppgifter på alla nivåer och förekommer i flera olika storleks- och prestandaklasser. Försvarsberedningen pekade på behovet av taktisk och teknisk anpassning utifrån dessa erfarenheter och föreslog att Sverige skulle anskaffa ett större antal luftvärnssystem för att möta hotet från obemannade farkoster.

I totalförsvarspropositionen för 2025–2030 (prop. 2024/25:34) framhöll regeringen att kriget i Ukraina bl.a. visar på vikten av fungerande luftvärn och långräckviddig bekämpningsförmåga och drönares centrala roll på krigsskådeplatsen. Erfarenheterna från krigföringen visar att långräckviddig bekämpningsförmåga i mark-, sjö- och luftdomänen är viktig för att skapa förutsättningar för egen rörlighet samt för att möjliggöra bekämpning av motståndarens truppkoncentrationer och underhållslinjer. Vidare har obemannade farkoster i luft- och sjödomänen visat sig ha stor effekt inom ramen för både spaning och bekämpning. Regeringen konstaterade att förmågan att såväl använda som bekämpa små obemannade system behöver öka. Regeringen föreslog mot bakgrund av dessa erfarenheter och av Försvarsberedningens rapporter en utökning av luftvärnsförmågan inom olika delar av krigsorganisationen och en ökad anskaffning av autonoma och obemannade farkoster inom samtliga försvarsgrenar.

I januari 2026 meddelade regeringen att den satsar ca 15 miljarder kronor på att öka Försvarsmaktens luftvärnsförmåga. Försvarsmakten ska producera, utbilda och utrusta ett antal förband inom ett framtida territoriellt luftvärn som ska kunna skydda krigsförband, det militära försvarets mobiliseringsförmåga, städer och civil infrastruktur. Regeringen meddelade att den också har beslutat att satsa över 4 miljarder kronor på att anskaffa olika typer av obemannade system till Försvarsmaktens krigsförband. Regeringen anför att Försvarsmakten genom denna anskaffning kan fortsätta att bygga sin förmåga och utveckla taktik på drönområdet. Den materiel man planerar att anskaffa beräknas kunna levereras med start 2026 fram till 2028. Satsningen på obemannade system innehåller bl.a. patrullrobotar, spaningsdrönare, luftburen telekrigsförmåga och marina drönare, vilket ökar krigsförbandens förmåga på bredden.

Sedan tidigare har regeringen också gett MCF (tidigare MSB) och Försvarsmakten i uppdrag att lämna en gemensam bedömning av hur städer och civil infrastruktur kan skyddas mot hot från luften. Myndigheterna ska titta på nuläget hos det aktuella skyddet och vilket behov det finns av skydd mot hot från luften. Uppdraget ska redovisas senast den 16 februari 2026.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att Försvarsmaktens luftvärnsförmåga, inklusive förmågan att använda och bekämpa obemannade farkoster, behöver öka och välkomnar de stora satsningar som nu görs för att stärka förmågan. Utskottet kan konstatera att Försvarsmakten redan nu använder och övar med obemannade farkoster och att regelverket som styr detta till viss del utgörs av Försvarsmaktens egna föreskrifter. Utskottet ser inte skäl att ta något initiativ för att ändra regelverket och avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Vattenförsörjning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om vattenförsörjning.
Jämför reservation 14 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3420 begär Katarina Luhr m.fl. (MP) ett antal tillkännagivanden i frågor som rör nödvattenförsörjning vid kris och i krig. Motionärerna anför att

- en nationell prioriteringsordning för nödvattenförsörjning i händelse av kris, krig eller hybridhot och som tar hänsyn till geografiska, geologiska och regionala förutsättningar för vattenförsörjningen ska införas (yrkande 1)
- en nationell prioriteringsordning av nödvattenförsörjning bör tas fram i samråd med berörda myndigheter såsom Livsmedelsverket, Jordbruksverket, länsstyrelserna, Sveriges geologiska undersökning, MCF, Försvarsmakten samt de kommuner som ansvarar för den lokala vattenförsörjningen i krissituationer (yrkande 2)
- man bör lagstifta om att alla kommuner ska anta en nödvattenförsörjningsplan med en prioriteringsordning baserat på den nationella prioriteringsordningen (yrkande 3)
- man ska säkerställa att en prioriteringsordning beaktar både lokala och regionala behov, så att omfördelning sker effektivt, exempelvis mellan områden med överskott och områden med brist (yrkande 4).

I kommittémotion 2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 anför att katastrofberedskapen i kommunerna ska stärkas för akuta vattenrelaterade kriser.

Lars Isacsson (S) anser i motion 2025/26:609 att man måste stärka beredskapen för vattenförsörjning i kris, höjd beredskap och krig samt säkerställa små kommuners förutsättningar att leverera vattentjänster.

Bakgrund och tidigare behandling

Vattenförsörjning regleras i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, (vattentjänstlagen). Allmänna vattentjänster är en sammanfattande benämning på vattenförsörjning och avlopp. I Sverige är det kommunernas uppgift att tillhandahålla allmänna vattentjänster. Av 6 § vattentjänstlagen framgår det således att kommunerna ansvarar för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster om sådana behövs ordnas i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. I uppgiften ingår att tillhandahålla vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning och att leda bort vatten av visst slag. Det vatten som tillhandahålls kallas allmänt dricksvatten. De allmänna vatten- och avloppsanläggningarna (va-anläggningarna) utgörs bl.a. av vattenverk, pumpstationer, avloppsreningsverk och olika ledningsnät. Syftet med en allmän va-anläggning är primärt att tillgodose hushållsförbrukares normala behov av vattenförsörjning och avlopp. Behov för andra ändamål kommer i andra hand. Enligt 6 a § vattentjänstlagen ska det finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun. Bestämmelsen infördes 2023 och tillämpas sedan den 1 januari 2024 (prop. 2021/22:208, bet. 2021/22:CU29, rskr. 2021/22:446). Vattentjänstplanen, som inte är bindande, ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses och kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall (6 b §). Det är länsstyrelserna som utövar tillsyn över att kommunerna fullgör skyldigheten enligt 6 § att tillgodose behovet av vattentjänster (51 §). Enligt 3 § förordningen (2007:701) om allmänna vattentjänster ska Havs- och vattenmyndigheten ge tillsynsvägledning till länsstyrelsen i frågor om hur kommunen fullgör skyldigheten.

Området allmänna vattentjänster är tvärssektoriellt till sin karaktär. Vattentjänstlagen och arbetet med allmänna vattentjänster har tydliga kopplingar till miljö-, livsmedels- och samhällsplaneringsområdena. Inom dessa tre områden finns förvaltningsmyndigheter med övergripande ansvar för frågor inom respektive område. Inom miljöområdet har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten sådana uppdrag. Inom livsmedelsområdet är det Livsmedelsverket och inom samhällsplaneringsområdet är det Boverket.

Med stöd av bemyndiganden i livsmedelslagen (2006:804) och livsmedelsförordningen (2006:813) har Livsmedelsverket rätt att när det gäller livsmedel meddela föreskrifter av olika slag. Livsmedelsverket har bl.a. meddelat föreskrifter om produktionen, hanteringen och kvaliteten på dricksvatten. Livsmedelsverket har även meddelat föreskrifter om åtgärder mot sabotage och annan skadegörelse riktad mot dricksvattenanläggningar.

I december 2020 antog EU ett nytt dricksvattendirektiv (EU2020/2184). Bestämmelserna i direktivet syftar till att skydda människors hälsa från de skadliga effekterna av alla slags föroreningar av dricksvatten genom att säkerställa att vattnet är hälsosamt och rent. Ett annat syfte är att förbättra tillgången till dricksvatten. Regeringen föreslog i oktober 2023 de

lagändringar som behövdes för att genomföra EU:s nya dricksvattendirektiv, som ersatte ett tidigare direktiv om dricksvatten. Riksdagen biföll propositionen i sin helhet, och lagändringarna trädde i kraft den 1 mars 2024 (prop. 2023/24:30, bet. 2023/24:MJU6, rskr. 2023/24:122).

Regeringen gav i augusti 2022 en särskild utredare i uppdrag att bl.a. föreslå hur behoven av vattentjänster hos samhällsviktig verksamhet skulle kunna säkerställas, inte minst under förhållanden då tillgången på vattentjänster är begränsad. I uppdraget ingick att se över regelverk och ansvarsfördelning samt vid behov föreslå förändringar för att säkerställa en robust och kontinuerlig leverans av vattentjänster. Syftet med uppdraget var att stärka förmågan att leverera vattentjänster i händelse av kris, höjd beredskap och ytterst krig samt utifrån de nya förutsättningar som följer av ett förändrat klimat.

I december 2024 redovisade utredningen betänkandet Ökad va-beredskap (SOU 2024:82). Utredningens övergripande bedömning är att de allmänna vattentjänsterna fungerar väl, samtidigt som det finns utmaningar. Kommunerna har väldigt olika förutsättningar att klara sitt uppdrag och det finns ett stort underfinansierat investeringsbehov. Ett nytt säkerhetsläge, accelererande klimatförändringar och nya miljögifter ställer stora krav på åtgärder. Utredningen bedömer att det finns goda möjligheter att tackla utmaningarna. Utredningen föreslår ett antal författningsändringar som bedöms kunna ge de möjligheterna. På kommunal nivå är samverkan en nyckelfaktor för stärkt förmåga, medan staten kan bidra med en ändamålsenlig och beredskapsanpassad lagstiftning, en utvecklad finansiell styrning och ett samordnat stöd. Utredningen föreslår bl.a. att det införs ett lagreglerat krav på reservkapacitet samt bestämmelser som innebär att angelägna allmänna intressen ska prioriteras vid driften av de allmänna va-anläggningarna under fredstida krissituationer och höjd beredskap. Kommunens planerings-skyldighet skulle utökas till att omfatta en beredskapsplan. I syfte att möjliggöra ett snabbt och enkelt lagstiftningsförfarande under höjd beredskap föreslår utredningen ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter som avviker från vattentjänstlagen, om det behövs för att verksamheter som är av betydelse för totalförsvaret ska kunna använda en allmän va-anläggning. Vidare föreslår utredningen att beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten utreder behov av och tar fram förslag på hur varor och material för allmänna vattentjänster kan lagerhållas nationellt samt att Naturvårds-verket utreder behov av och tar fram ett koncept för nationella förstärknings-resurser för avlopp. I syfte att möta det omfattande behovet av investeringar i va-infrastrukturen föreslår utredningen också bl.a. skärpta krav på hanteringen av va-ekonomi, ökade möjligheter till avgiftsuttag och ett investeringsprogram inriktat på beredskaps- och klimatanpassningsåtgärder. Utredningen lämnar även förslag på andra åtgärder för att stärka förmågan att leverera allmänna vattentjänster i krissituationer och i ett förändrat klimat. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I augusti 2023 föreslog Utredningen om en nationell samordning av försörjningsberedskapen (SOU 2023:50) att ett system med försörjningsanalyser skulle införas för att kartlägga och analysera behov av försörjningsviktiga varor och tjänster, företag och möjliga behov. Beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten är en av de sektorer där analyser av tillgång ska göras, enligt utredningen. I beredskapssektorn ingår Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Bland funktionerna i sektorn ingår bl.a. dricksvattenförsörjning, avlopp och avfallshantering. Livsmedelsverket är sektorsansvarig myndighet och ska kunna ge en samlad lägesbild av situationen inom hela sektorn och de funktioner som ingår i den. Livsmedelsverket ska även ge underlag till regeringen inför beslut om prioriteringar vid kris och höjd beredskap. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I januari 2024 redovisade Utredningen om en ny livsmedelsberedskap betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8). Åtgärder för en stärkt dricksvattenförsörjning inom det civila försvaret ingick inte i utredningens uppdrag. Dricksvatten är enligt utredningen däremot en nödvändig förutsättning för övrig livsmedelsproduktion och betraktas därför som en kritisk insatsvara i utredningens betänkande. Betänkandet remitterades i februari 2024 och bereds inom Regeringskansliet.

I regleringsbrevet för 2025 fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att utveckla samverkan för en sammanhållen och effektiv vattenförvaltning och för en förbättrad vattenmiljö. Myndigheten fick också i uppdrag att vägleda länsstyrelserna i arbetet med framtagande av delåtgärdsprogram. Myndigheten har också sedan den 1 juli 2023 i uppdrag att ge länsstyrelserna vägledning i deras tillsyn av att kommunerna uppfyller sina skyldigheter enligt 6 § vattentjänstlagen.

I regleringsbrevet för 2026 fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att tillsammans med Naturvårdsverket, Livsmedelsverket och Boverket ta fram en vägledning till kommunala vattentjänstplaner enligt 6 a och b §§ vattentjänstlagen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2026.

I länsstyrelsernas regleringsbrev för 2025 gav regeringen länsstyrelserna i uppgift att återredovisa tillsynen av hur kommunerna fullgör skyldigheten att tillgodose behovet av vattentjänster enligt 6 § vattentjänstlagen. Av redovisningen ska det framgå hur tillsynen av hur det fortlöpande skyddet för människors hälsa eller miljön tillgodoses av kommunen har genomförts.

Riksrevisionen har granskat om statens insatser gentemot kommunerna när det gäller deras ansvar för att tillhandahålla allmänna vattentjänster är effektiva. Resultatet av granskningen redovisas i granskningsrapporten Tillgången till kommunalt vatten och avlopp – statens insatser för allmänna vattentjänster (RiR 2025:2). Riksrevisionens slutsats är att det i flera avseenden finns brister i statens insatser. Riksrevisionen bedömer att regeringens styrning inte har varit effektiv i förhållande till kommunerna och deras ansvar för att tillhandahålla allmänna vattentjänster. Till att börja med

visar granskningen att staten i för liten utsträckning har fokuserat på att säkerställa att kommunerna underhåller och förnyar sina va-anläggningar. Detta beror enligt rapporten bl.a. på att länsstyrelserna gör en alltför snäv tolkning av sitt tillsynsansvar. Under 2023 infördes ett krav på att alla kommuner ska ta fram kommunala vattentjänstplaner. Syftet var bl.a. att det skulle ge effekt på kommunernas arbete med underhåll och förnyelse av va-näten. Vid införandet konstaterade regeringen att det fanns ett behov av statlig vägledning av kommunerna. Regeringen har dock inte gett i uppdrag åt någon av sina myndigheter att sköta detta, och någon statlig vägledning har inte tagits fram. Riksrevisionen konstaterar dessutom att det inte finns någon nationell uppföljning av hur kommunerna uppfyller kravet på vattentjänstplaner. Granskningen visar vidare bl.a. att länsstyrelsernas tillsyn huvudsakligen är reaktiv eller händelsestyrd, och att bara några få länsstyrelser gör planerad tillsyn. Det har under lång tid saknats en tillsynsvägledande myndighet för länsstyrelsernas tillsyn av vattentjänstlagen.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen bl.a. att ge berörda myndigheter i uppdrag att fördjupa sin samverkan och att ge i uppdrag åt lämplig myndighet att vägleda och följa upp kommunernas arbete med vattentjänstplaner. Vidare rekommenderas regeringen att ta initiativ till och följa upp åtgärder som säkerställer att länsstyrelsernas tillsyn omfattar kommunernas hela ansvar för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster. Havs- och vattenmyndigheten rekommenderas att tydliggöra länsstyrelsens tillsynsansvar.

I maj 2025 lämnade regeringen skrivelse 2024/25:173 i vilken regeringen redogjorde för sin bedömning av de slutsatser och rekommendationer som Riksrevisionen lämnat i sin rapport. Regeringen instämmer i huvudsak i Riksrevisionens problembeskrivning och anser att de åtgärder som föreslagits är väl motiverade. Regeringen anför att den genom Havs- och vattenmyndighetens uppdrag, länsstyrelsens återrapporteringskrav och den fortsatta hanteringen av förslagen i betänkandet Ökad va-beredskap vidtar nödvändiga åtgärder för att i enlighet med rapportens rekommendationer effektivisera statens insatser för allmänna vattentjänster. Riksdagen lade skrivelsen till handlingarna och avlog yrkandena i följdmotionerna bl.a. med hänvisning till pågående arbeten (bet. 2025/26:CU3, rskr.2025/26:37).

Försvarsutskottet har flera gånger tidigare framhållit vikten av att Sverige kan säkerställa försörjningen av viktiga varor och tjänster i händelse av krig eller en kris (se bl.a. bet. 2023/24:FöU6, bet. 2024/25:FöU4, yttr. 2024/25:FöU1y och yttr. 2024/25:FöU2y). I samband med att riksdagen i december 2024 fattade totalförsvarsbeslutet för perioden 2025–2030 (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114) tillstyrkte utskottet regeringens förslag om att ett mål för det civila försvaret ska vara att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, vilket förutsätter att bl.a. försörjningen av nödvändiga varor och tjänster tryggas. I betänkande 2024/25:FöU2 vidhöll utskottet sin uppfattning att det är av stor vikt att Sverige kan säkerställa försörjningen av viktiga varor och tjänster i händelse av kris eller krig. Utskottet kunde konstatera att regeringen sedan det förra

totalförsvarsbeslutet hade beslutat om flera utredningar och uppdrag för olika delar av försörjningsberedskapen och olika beredskapssektorer. Utskottet avstyrkte därför samtliga motionsyrkanden inom området.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att det är av stor vikt att Sverige kan säkerställa försörjningen av viktiga varor och tjänster i händelse av en kris eller krig. Vattentjänster såsom vattenförsörjning och hantering av avloppsvatten är en grundläggande förutsättning för att upprätthålla samhället och dess olika funktioner. Det är viktigt att det finns en tydlig ansvarsfördelning i frågor som rör vatten och att det sker en samverkan på både lokal och regional nivå. Det behövs även en beredskap för att klara vattenförsörjningen i hela landet vid vattenrelaterade kriser. En fungerande försörjningsberedskap bidrar till befolkningens överlevnad, till att upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna och till det militära försvarets förmåga att lösa sina uppgifter. Utskottet kan konstatera att regeringen har beslutat om ett flertal utredningar och uppdrag som rör olika delar av försörjningsberedskapen, bl.a. dricksvatten och avlopp. Ett antal viktiga förslag, framför allt i betänkandet Ökad va-beredskap, bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet, som inte ser skäl att föregripa det pågåendet arbetet, avstyrker samtliga motionsyrkanden inom området. Försörjningsberedskapen är samtidigt högt prioriterad av utskottet, som avser att fortsätta följa regeringens arbete och vidare hantering.

Naturolyckor och stigande hav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om naturolyckor och stigande hav.

Jämför reservation 15 (MP) och 16 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3421 anser Katarina Luhr m.fl. (MP) att finansieringen av skydd mot stigande hav bör ses över (yrkande 43) och att genomförande av framtida portar i Göta älvs mynning ska utredas (yrkande 47). Ett liknande yrkande om Göta älv framställs av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) i motion 2025/26:3438.

Ann-Sofie Alm (M) anför i motion 2025/26:1714 att regeringen bör överväga att utreda samhällsnyttan med förebyggande åtgärder och insatser mot skred i norra Bohuslän och Dalsland.

Bakgrund och tidigare behandling

Statens geotekniska institut (SGI) ska bidra till att de risker som är förknippade med ras, skred och stranderosion minskar genom att stödja andra myndigheter, utveckla kunskapen inom området och samordna olika aktörers intressen. SGI har bl.a. i uppgift att minska risken för ras och skred längs Göta älv. Detta arbete görs tillsammans med Delegationen för Göta älv, som inrättades 2018 som ett särorgan vid myndigheten. Delegationen samlar ledamöter från kommunerna längs älven, regioner och statliga myndigheter som bl.a. MCF, Trafikverket, Sjöfartsverket och Vattenfall Vattenkraft AB. Delegationen ska tillföra kunskap om områden längs älven, bidra till att planera arbetet med skredsäkring, ge råd och hjälpa till att bedöma vilka ras- och skredsäkrande insatser som ska få statliga bidrag. Sedan december 2020 finansierar delegationen konkreta geotekniska åtgärder längs älven med upp till hela kostnaden. Syftet är att genomföra stabilitetsförbättrande åtgärder som minskar sannolikheten för ras och skred i områden med förhöjd risk. SGI:s arbete med stranderosion omfattar bl.a. kartering av sårbara kustområden.

Vid sidan av SGI arbetar även MCF och Statens geologiska undersökning (SGU) med frågor kopplade till skred och erosion. MCF erbjuder olika former av metodstöd och har t.ex. tagit fram en handbok för kommuner om ras och skred. MCF förser även landets kommuner och länsstyrelser med kartor över bebyggda områden där det finns risk för ras, skred och slamströmmar. MCF stöder dessutom kommuner och länsstyrelser i arbetet med att identifiera vilka risker för översvämning som finns inom deras respektive geografiska område. På webbplatsen översvämningsportalen.se samlas MCF:s alla översvämningskarteringar, för 100- och 200-årsflöden samt för det beräknade högsta flödet, som tagits fram av myndigheten för att stödja kommuner och länsstyrelser i planeringsarbetet bl.a. vid riskinventering, riskhantering och samhällsplanering. På webbplatsen finns också t.ex. hot- och riskkartor, skyfallskarteringar och kartor över bl.a. Göta älv.

MCF har förstärkningsresurser för översvämningar som kan användas när räddningstjänstens egna resurser är uttömda. Dessa ska i första hand användas till att skydda samhällsviktig verksamhet. Resurserna utgörs av översvämningsbarriärer, sandfyllningsmaskiner och högkapacitetspumpar. För vissa av resurserna skickas insatspersonal med som stöd. Det är dock räddningsledningen som ansvarar för hur och var resurserna ska sättas upp eller användas. Räddningsledare inom kommunal eller statlig räddningstjänst har rätt att rekvirera materiel från MCF. Eftersom översvämningar kan drabba stora områden och flera kommuner kan efterfråga MCF:s resurser samtidigt ska dock förfrågningar om översvämningsresurser samordnas och göras av länsstyrelsen.

Kommuner kan också söka statsbidrag hos MCF för att finansiera förebyggande åtgärder mot naturolyckor enligt förordningen (2022:1395) om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. De naturolyckor som omfattas är ras, skred, översvämning och erosion.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6) understryker regeringen att det med ett förändrat klimat följer en ökad risk för naturolyckor och att kommunerna är centrala i det förebyggande arbetet. Regeringen anser därför att ersättningen till kommunerna för deras förebyggande arbete mot naturolyckor bör ligga kvar på en hög nivå, vilket även möjliggör samordningsvinster med kommunernas övriga beredskapsarbete. När det gäller anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor framgår det att MSB (numera MCF) under 2024 fördelade 507 miljoner kronor från anslaget till 22 kommuner för 28 olika förebyggande åtgärder enligt förordningen om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Statens ersättning utgör högst 60 procent av kostnaden för hela åtgärden. Enligt regeringen har ersättningen till kommunerna från anslaget bidragit till fler olycksförebyggande åtgärder, vilket också bidrar till arbetet med regeringens klimatanpassningsstrategi. För 2026 är anslagsnivån för anslaget fortsatt cirka 507 miljoner kronor.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) anför regeringen att arbetet med att genomföra den nationella strategin och handlingsplanen för klimatanpassning hade fortsatt under året. Regeringen redovisar att SGI under 2024 beviljat bidrag till fyra större åtgärdsprojekt på nära 190 miljoner kronor inom ramen för anslaget 1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längst Göta älv. Detta är enligt regeringen betydelsefulla steg i arbetet med att minska risken för skred längs Göta älv. För 2026 är anslagsnivån för anslaget 1:19 satt till 115 miljoner kronor. Anslaget får användas till utgifter för ras- och skredsäkring längs Göta älv samt till Delegationen för Göta älv. Anslaget får användas som statsbidrag inom dessa områden samt även användas för de administrativa utgifter som insatserna medför.

I regleringsbrevet för 2026 gav regeringen SGI i uppdrag att analysera historiska kostnader för ras, skred, erosion och översvämningar. Analysen syftar till att skapa bättre underlag för att bedöma framtida skadehändelser och därmed behovet av klimatanpassningsåtgärder för att skapa förutsättningar för att förebygga ras, skred, erosion och översvämningar. Uppdraget ska delredovisas i oktober 2026 och slutredovisas senast den 1 april 2027.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om naturolyckor och stigande hav. I betänkande 2024/25:FöU4 såg utskottet positivt på regeringens arbete med förebyggande åtgärder mot ras, skred, erosion och andra naturolyckor samt på den verksamhet som den delegation som arbetade för skredsäkring längs Göta älv utförde. Sammantaget ansåg utskottet att det redan fanns förutsättningar för Göteborg och andra kommuner att förebygga ras, skred, översvämningar och andra naturolyckor. Utskottet såg sålunda inte någon anledning att vid det tillfället föreslå ytterligare åtgärder i fråga om stigande havsnivåer och säkerhet i och kring Göta älv. De aktuella motionsyrkandena avstyrktes. Liknande motionsyrkanden har behandlats i betänkandena 2019/20:FöU7, 2022/23:FöU7 och 2023/24:FöU7.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på regeringens arbete med förebyggande åtgärder mot ras, skred och andra naturolyckor samt på den verksamhet som den delegation som arbetar för skredsäkring längs Göta älv utför. Det särskilda anslag som finns för arbetet längs älven är ett viktigt komplement till anslaget för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor. Utskottet vill särskilt framhålla det som glädjande att det sistnämnda anslaget bibehålls på en hög nivå. Utskottet välkomnar också det regeringsuppdrag som SGI har fått i syfte att skapa bättre förutsättningar för att förebygga ras, skred, erosion och översvämningar. Vidare instämmer utskottet med regeringen i att kommunerna har ett grundläggande ansvar för att vidta förebyggande åtgärder mot naturolyckor. De olika möjligheter till statlig finansiering av förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor som finns bör enligt utskottet kunna påskynda ras- och skredsäkringsarbetet samt säkringsarbetet mot olika naturolyckor, även längs Göta älv. Sammantaget anser utskottet att det redan nu finns förutsättningar för Göteborg och andra kommuner att förebygga ras, skred, översvämningar och andra naturolyckor och att det inte finns skäl att föregripa resultatet av det analysarbete som SGI gör för att förbättra dessa. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Frågor om skyddsobjekt och spridningstillstånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om skyddsobjekt och spridningstillstånd.

Motionerna

I motion 2025/26:2395 anser Markus Wiechel (SD) att man bör revidera skyddslagen med en utökad skyddsklassificering som inkluderar vissa civila objekt.

Ann-Sofie Alm (M) föreslår i motion 2025/26:3448 att regeringen överväger att ge berörda myndigheter i uppdrag att se över skyddslagen i syfte att stärka skyddet mot otillåten fotografering och mätning via fordon utrustade med kameror och annan sensortechnik i anslutning till skyddsobjekt.

I motion 2025/26:2626 av Rickard Nordin (C) föreslås att lagen om spridningstillstånd ska ses över för att bli mer ändamålsenlig.

Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) föreslår i motion 2025/26:3561 yrkande 3 att kravet på spridningstillstånd för utbildningar av ofarliga objekt fotade med luftfarkost ska avskaffas.

I motion 2025/26:3125 anser Kjell-Arne Ottosson (KD) att man bör förbjuda demonstrationer vid eller i omedelbar närhet till skyddsobjekt.

Joar Forssell (L) anför i motion 2025/26:3700 att man bör införa ny lagstiftning om skyddsobjektsnära zoner.

Bakgrund och tidigare behandling

Var och en är tillförsäkrad vissa grundläggande fri- och rättigheter, bl.a. yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet och demonstrationsfrihet, enligt såväl regeringsformen som Europakonventionen (2 kap. 1 § regeringsformen och artiklarna 10 och 11 i Europakonventionen).

Regler om tillträdesskydd för anläggningar m.m. och andra former av förbud medför begränsningar i enskildas grundlagsfästa fri- och rättigheter. Sådana begränsningar kan bara göras genom lag och ska tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningar får förekomma endast i den mån de är nödvändiga med hänsyn till ändamålet och får inte sträcka sig så långt att de utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen (2 kap. 20–24 §§ regeringsformen). När det gäller yttrandefriheten får den begränsas bl.a. med hänsyn till rikets säkerhet, allmän ordning och säkerhet, förebyggandet och beivrandet av brott och om särskilt viktiga skäl motiverar det. Mötes- och demonstrationsfriheterna får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får dessa friheter begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka en farsoth. Frågan om hur tillämpningsområdet för en skyddslagstiftning ska avgränsas är beroende av en avvägning mellan behovet av skydd och andra motstående intressen. En given utgångspunkt är att de begränsningar som föreslås inte får stå i strid med de fri- och rättigheter som skyddas i grundlagarna.

Skyddslagen (2010:305) innehåller bestämmelser om vissa åtgärder till förstärkt skydd för byggnader, anläggningar, områden och andra objekt mot t.ex. sabotage, terroristbrott, spioneri och röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret (1 §). Vilka byggnader, anläggningar, områden och objekt som kan beslutas vara skyddsobjekt framgår av lagen och det avser såväl militära som civila sådana. Exempelvis kan byggnader, anläggningar och områden som staten har ägande- eller nyttjanderätt till och som disponeras av riksdagen eller Riksdagsförvaltningen beslutas vara skyddsobjekt (4 § 2). Ett beslut om att en viss byggnad, anläggning, område eller annat objekt utgör ett skyddsobjekt innebär att obehöriga inte har tillträde till skyddsobjektet (7 §). Tillträdesförbudet omfattar även tillträde med hjälp av en obemannad farkost. Genom ett särskilt beslut får tillträdesförbudet förenas med ett förbud mot att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom skyddsobjektet. Enligt 11 § får den som bevakar ett skyddsobjekt besluta om kroppsvisitation och undersökning av fordon, fartyg och luftfartyg, om det behövs för att bevakningsuppgiften ska kunna fullgöras eller för att söka efter föremål som kan tas i beslag enligt lagen. Om en obemannad farkost befinner sig inom, i närheten av eller över ett skyddsobjekt får den som bevakar skyddsobjektet, om det behövs för att fullgöra

bevakningsuppgiften, ingripa mot farkosten även på annat sätt än genom en undersökning.

Skyddslagen ger alltså ett förstärkt skydd för samhällsviktiga verksamheter av skilda slag, både civila och militära. Som framgått ovan innebär en tillämpning av lagen inskränkningar i t.ex. den grundlagsfästa rörelsefriheten. Skyddet av de grundlagsfästa fri- och rättigheterna och de begränsningar som finns av möjligheterna att inskränka dessa har beaktats vid utformningen av skyddslagen (se t.ex. prop. 2009/10:87 s. 25 och 67–68).

I ordningslagen (1993:1617) finns bestämmelser som begränsar mötes- och demonstrationsfriheterna. Bestämmelserna omfattar endast sådana sammankomster som är allmänna enligt definitionen i 2 kap. 1 § i lagen. Med allmän sammankomst avses bl.a. sammankomster som utgör demonstrationer eller som annars hålls för överläggning, opinionsyttring eller upplysning i allmän eller enskild angelägenhet samt andra sammankomster vid vilka mötesfriheten utövas. Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar får inte utan tillstånd anordnas på offentliga platser (2 kap. 4 §). Polismyndigheten får vägra tillstånd till en allmän sammankomst endast om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten vid sammankomsten eller, som en direkt följd av den, i dess omedelbara omgivning eller med hänsyn till trafiken eller för att motverka en epidemi (2 kap. 10 § ordningslagen).

I lagen (2016:319) om skydd för geografisk information finns bestämmelser till skydd för uppgifter av betydelse för totalförsvaret, som omfattas av försvarssekretess (1 §). Lagen innehåller bestämmelser som begränsar rätten till sjömätning, fotografering eller liknande registrering från luftfartyg och spridning av en sammanställning av geografisk information. Det är således enligt 9 § förbjudet att sprida en sammanställning av geografisk information utan spridningstillstånd. Innan enskilda sprider fotografier, videor och annat material som avbildar Sveriges landområden och som tagits från luftfartyg såsom drönare, flygplan, helikoptrar eller luftballonger måste de ansöka om spridningstillstånd från Lantmäteriet. Om det rör sig om undersökningar, fotografier och annat material som avbildar förhållanden på eller under havsbotten inom Sveriges territorium krävs en ansökan om spridningstillstånd från Sjöfartsverket.

Syftet med bestämmelsen om spridningstillstånd är som framgått ovan att skydda information som är viktig för totalförsvaret. Det är gratis att ansöka om spridningstillstånd, och den beräknade handläggningstiden är cirka tio arbetsdagar, enligt Lantmäteriet. Lantmäteriet beskriver på sin webbplats vilka undantag som finns från kravet på spridningstillstånd. Det behövs t.ex. ingen ansökan om spridningstillstånd om en bild eller film enbart visar en privat bostadsbyggnad med tillhörande tomtmark och anläggningar eller en offentlig plats. Som offentliga platser räknas allmänna vägar, torg, parker och andra platser som i en detaljplan redovisas som allmänna. Det kan också vara exempelvis idrottsplatser, badplatser och friluftsområden som kommunerna anger som offentliga platser i sina lokala ordningsföreskrifter.

I juli 2023 beslutade regeringen att ge Transportstyrelsen i uppdrag att utreda dels frågeställningar som aktualiseras av användandet av drönare, dels drönares roll i transportsystemet i Sverige (LI2023/02917). Uppdraget redovisades i rapporten En konkurrenskraftig drönarbransch i Sverige (TSG 2023-5511). I rapporten föreslås bl.a. att regeringen utreder hur Försvarsmaktens behov av att hemlighålla militära skyddsobjekt kan garanteras utan att den civila drönanvändningen i onödan förhindras eller försvåras.

Regeringen beslutade den 18 augusti 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda förutsättningarna för och lämna författningsförslag som innebär att omständigheter som hotar Sveriges säkerhet kan beaktas vid tillståndsprövningen för allmänna sammankomster och vid överväganden om att ställa in och upplösa allmänna sammankomster. Utredningen överlämnade i juli 2024 betänkandet Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet (SOU 2024:52). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om skyddslagens bestämmelser och frågor om spridningstillstånd (se t.ex. bet. 2021/22:FöU7 och bet. 2024/25:FöU4). Konstitutionsutskottet har vid ett flertal tillfällen avstyrkt motionsyrkanden om olika former av begränsningar av de grundlagsfästa fri- och rättigheterna (se t.ex. bet. 2024/25:KU25 och bet. 2025/26:KU19).

Utskottets ställningstagande

Utskottet lägger stor vikt vid att det finns ett starkt skydd för byggnader, anläggningar, områden m.m. som är viktiga för totalförsvaret och för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter av skilda slag. Samtidigt får begränsningar, t.ex. i form av tillträdesskydd och andra förbud, i enskildas grundlagsfästa fri- och rättigheter endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Ett sådant godtagbart ändamål är skydd av rikets säkerhet. Utskottet konstaterar att det i skyddslagen och lagen om skydd för geografisk information också finns olika typer av begränsningar i fri- och rättigheter till skydd av samhällsviktiga verksamheter, både civila och militära, samt för uppgifter som rör totalförsvaret. Skyddet av de grundlagsfästa fri- och rättigheterna och de möjligheter som finns att inskränka dessa har beaktats vid utformningen av de olika lagarna, och noggranna avvägningar har gjorts mellan individens rättigheter och skyddsändamålet. Utskottet finner inte skäl att se över någon av bestämmelserna och avstyrker samtliga motionsyrkanden.

SOS Alarm

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om SOS Alarm.

Motionen

I motion 2025/26:3031 anser Thomas Ragnarsson (M) att man bör se över möjligheten att omvandla SOS Alarm Sverige AB till en myndighet för blåljusorganisationerna.

Bakgrund och tidigare behandling

Mellan svenska staten och SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm) finns ett alarmeringsavtal som reglerar bl.a. 112-tjänsten och vissa andra alarmerings-tjänster. SOS Alarms huvuduppgift är att på uppdrag av staten ansvara för SOS-tjänsten i Sverige genom att ta emot och förmedla larm på nödnumret 112 och erbjuda kommuner och regioner dirigering och prioritering av t.ex. ambulanser och brandkår. Det nuvarande alarmeringsavtalet mellan den svenska staten och SOS Alarm löper sedan oktober 2025. SOS Alarm ägs gemensamt av svenska staten och Sveriges Kommuner och Regioner.

MCF är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen, som bl.a. omfattar samhällets alarmerings-förmåga. SOS Alarm är adjungerade i sektorn. MCF ska också enligt 18 d § i sin instruktion utöva tillsyn över och kontroll av att SOS Alarm uppfyller åtagandena i alarmeringsavtalet med staten och årligen återrapportera detta arbete till regeringen.

Samhällets alarmeringsverksamhet, inom vilken SOS Alarm har en central funktion, har varit föremål för två utredningar: Alarmeringstjänstutredningen (SOU 2013:33) och 112-utredningen (SOU 2018:28). I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 6) bedömde den dåvarande regeringen att alarmeringsverksamheten skulle vidareutvecklas inom det befintliga och sedan lång tid etablerade systemet för alarmering och att SOS Alarm således även fortsättningsvis skulle ha samhällsuppdraget att besvara anrop till nödnumret 112. Regeringen såg inte något behov av att ytterligare behandla de betänkanden som hade lämnats av Alarmeringstjänstutredningen och 112-utredningen.

Regeringen har även i sitt svar på Riksrevisionens granskning Nödnumret 112 – statens och SOS Alarms hantering av larm (RiR 2023:22, skr. 2023/24:123) skrivit att utvecklingen efter 2020 inte leder till någon annan bedömning av regeringen. Flera bolag i den statliga bolagsportföljen har liksom SOS Alarm ett särskilt beslutat samhällsuppdrag, dvs. ett uppdrag beslutat av riksdagen att bedriva verksamhet som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning för ägaren. För att kunna utvärdera och följa

upp hur de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs fastställs i relevanta fall uppdragsmål. Syftet med att fastställa uppdragsmål för bolagen är bl.a. att säkerställa att de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl. Denna styrningsmodell med ett riksdagsbundet samhällsuppdrag tillämpas oavsett om uppdraget har sin grund i en författning, ett avtal eller något annat. Regeringen har samtidigt utifrån Riksrevisionens rapport vidtagit åtgärder för bolagets styrning genom att uppdatera ägarmålen och även justerat alarmeringsavtalet. Vid en extra bolagsstämma i oktober 2023 beslutades att bolagets uppdragsmål i ägardirektivet skulle ändras. Det innebar bl.a. att bolaget fick reviderade uppdragsmål för sina svarstider och tid för bearbetning av samtal.

I sitt remissvar till betänkandet Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43) framhöll SOS Alarm i december 2024 att företaget delade regeringens bedömning att SOS Alarm som bolag är den bästa organisationsformen för det givna samhällsuppdraget samt för att säkerställa larmkedjan för hjälpsökande, vilket SOS Alarm menar även styrks av att bolaget förbättrat sina svarstider. I det ovannämnda betänkandet används SOS Alarm som ett illustrerande exempel på ett privaträttsligt subjekt för samverkan mellan staten och kommunsektorn. Utredningens bedömning är att det inte är lämpligt att bilda privaträttsliga subjekt för att åstadkomma samverkan med kommunsektorn när det gäller starka nationella intressen eller när behovet av likvärdighet gör sig särskilt gällande. Regeringen bör därför enligt utredningen överväga om ansvaret för att ta emot och besvara nödsamtal till nödnumret 112 även fortsättningsvis bör ligga på SOS Alarm Sverige AB. Betänkandet redovisades i juni 2024. Förslagen i slutbetänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Av budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6) framgår att SOS Alarm under 2024 hade drygt 3,7 miljoner inkommande anrop till nödnumret 112, vilket är en minskning med 12 procent från föregående år och den lägsta samtalsvolymen sedan 2018. Andelen samtal där hjälpbehov saknades minskade med drygt 12 procent. Medelsvarstiden för det nationella nödnumret 112 för helåret var 6,6 sekunder. För första gången sedan 2012 uppnåddes således målet enligt alarmeringsavtalet på 8 sekunder. Sjuktalet och personalomsättningen minskade till 13 procent, vilket är hälften av motsvarande 2022. I MCF:s årliga tillsyn över och kontroll av åtagandena i alarmeringsavtalet mellan staten och SOS Alarm framkommer att det kvarstår brister i möjligheten att fullgöra åtagandena under höjd beredskap och krig. Regeringen anför att SOS Alarm behöver kunna säkerställa att samhällets alarmeringstjänst upprätthålls på hela hotskalan. För att stärka förmågan att verka under höjd beredskap krävs bl.a. investeringar i fortifikatoriskt skydd och informationssäkerhet. Därför föreslår regeringen att ersättningen till bolaget för arbetet med civilt försvar ökas permanent. Medel prioriteras inom den ekonomiska planeringsramen för civilt försvar för detta ändamål. Anslaget 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

ökas således med 10 000 000 kronor för 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 15 000 000 kronor och för 2028 beräknas det öka med 20 000 000 kronor.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om SOS alarms ägarform, senast i betänkande 2024/25:FöU4.

Utskottets ställningstagande

Liksom tidigare vill utskottet betona vikten av att den enskilde får säker och effektiv hjälp i en nödsituation. Utskottet ser därför mycket positivt på att målet enligt alarmeringsavtalet för medelsvarstiden för nödnumret 112 uppnåddes under 2024 för första gången sedan 2012. Samtidigt vill utskottet understryka att SOS Alarm behöver kunna säkerställa att samhällets alarmeringstjänst upprätthålls på hela hotskalan. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att stärka förmågan att verka under höjd beredskap och att medel prioriteras inom den ekonomiska planeringsramen för civilt försvar för detta ändamål. Mot denna bakgrund ser utskottet inte skäl att ta något initiativ i fråga om SOS Alarms ägarform. Motionsyrkandet avstyrks.

Viktigt meddelande till allmänheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om viktigt meddelande till allmänheten.

Jämför reservation 17 (S).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3556 yrkande 74 föreslår Peter Hultqvist m.fl. (S) att det ska utvecklas ett system för Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) i mobiltelefoner.

Bakgrund och tidigare behandling

Varnings- och informationssystemet Viktigt meddelande till allmänheten (VMA-systemet) syftar till att skyndsamt varna och ge allmänheten vägledande information vid olyckor, svåra störningar i viktiga samhällsfunktioner och andra allvarliga händelser. VMA-systemet kan användas vid t.ex. kärnkraftsolyckor, terrorattentat, stora bränder och gasutsläpp. Systemet kan även ge signalerna flyglarm och beredskapslarm, för att varna befolkningen för omedelbar krigsfara eller luftangrepp. VMA-systemet är inte något tekniskt system utan kan beskrivas som en ordning som vuxit fram över tid mellan ett antal aktörer som på olika sätt är involverade i varning och information till allmänheten genom olika kanaler. Radio och tv är och har sedan VMA-systemets tillkomst varit de grundläggande kanalerna för varning

och information till allmänheten. Sedan radioverksamheten i mitten av 1920-talet fick fasta former har public service-företagen haft en skyldighet att på begäran av myndigheter sända meddelanden som är av vikt för allmänheten. Sedan 2014 kan VMA, som ett komplement till sändning i radio och tv, även sändas via fast och mobil telefoni. Meddelanden kan sändas till fasta telefoner genom ett förinspelat röstmeddelande, till mobilabonnenter med registrerad adress i ett drabbat område och till mobiltelefoner som använts i ett drabbat område. SOS Alarm ansvarar för drift, utveckling och underhåll av tekniska system för VMA via mobil och fast telefoni. Slutligen kan VMA även sändas genom ljudsignaler från anläggningar för utomhusvarning, i dagligt tal kallade ”Hesa Fredrik”. Anläggningar för utomhusvarning finns i dag i 239 av landets 290 kommuner.

Den 1 januari 2024 trädde lagen (2023:407) om viktigt meddelande till allmänheten i kraft. Den nya lagstiftningen tillkom för att reglera ansvarsförhållanden och roller för VMA-systemet. Regeringen framhöll i propositionen som låg till grund för lagen att den ska säkerställa ett effektivt, robust och säkert varningssystem till skydd för människor, egendom och miljö i samband med olyckor och andra allvarliga händelser (prop. 2022/23:77, bet. 2022/23:FöU9, rskr. 2022/23:218). Genom den nya lagen tydliggörs att VMA-systemet ska kunna användas oberoende av om det råder fred, höjd beredskap eller ytterst krig. Det föreslås också tydligare regler för vem som beslutar vad, när VMA-systemet ska kunna användas och i vilka kanaler det ska sändas. För att nå så många människor som möjligt ska VMA via telefoni, genom sms eller som röstmeddelande till fasta telefoner inte längre ses som ett komplement till sändning av VMA i radio och tv utan i stället ske regelmässigt. En sådan förändring ligger enligt regeringen också i linje med teknikutvecklingen.

Det är MCF som äger systemet för utomhusvarning. På uppdrag av MCF sköter kommunerna driften och underhållet av de ca 4 500 anläggningar för utomhusvarning som finns runt om i landet. MCF har därutöver avtal med flera radio- och tv-kanaler om att sända VMA-meddelanden. Meddelanden kan också skickas till fasta telefoner, till mobilabonnenter med en adress som är registrerad i ett drabbat område och till mobiltelefoner som befinner sig i ett drabbat område där VMA är utfärdat så länge ett VMA är aktivt.

Systemet för utskick via sms sköts av SOS Alarm. Systemet positionerar de mobiltelefoner som befinner sig i området, och det krävs ingen särskild anmälan för att få meddelanden. Tidigare kunde sms bara skickas ut till mobiltelefoner som var registrerade på en adress i ett område där en händelse inträffat. Sedan lagändringen kan alltså SOS Alarm numera positionera mobilen så att även de som befinner sig i området tillfälligt blir varnade. Det VMA-meddelande som kommer som ett sms är detsamma som läses upp i radio och som syns på textremsan i tv. Ett sms-utskick som positionerar mobiltelefoner får alltså inte användas utan VMA-meddelande i radio och tv. Placeringen av nätoperatörernas master är hemlig så SOS Alarm kan inte se i sitt system var de är placerade. När SOS Alarm ska skicka ett VMA via sms markerar de vilket område VMA ska skickas ut över. Alla mobiltelefoner som

är kopplade till de master som finns inom området kommer att få ett VMA via sms, men det kan vara så att det finns master just utanför detta område. Om en mobiltelefon är kopplad till en mast utanför området kommer inget VMA via sms, även om man skulle befinna sig inom det valda området med mobiltelefonen. Om en ny mobiltelefon kommer in i det berörda område där det ligger ett aktivt VMA, och kopplar upp sig mot en mast inom området, skickas ett sms även till den mobiltelefonen. När meddelandet att faran är över skickas går även detta ut via sms, även till de mobiltelefoner som lämnat det berörda området.

VMA kan även nå mottagare via olika applikationer som kan laddas ned i mobiltelefoner. På webbplatsen [krisinformation.se](https://www.krisinformation.se) listas exempel på applikationer som kan användas till detta ändamål, t.ex. Sveriges Radio och 112. Under ett pågående VMA finns också aktuell information på webbplatsen [krisinformation.se](https://www.krisinformation.se).

I proposition 2024/25:30 Totalförsvaret 2025–2030 framhöll regeringen att ett fungerande system för varningar och information till allmänheten är grundläggande för såväl användning av skyddsrum som genomförande av utrymningar. Enligt regeringen behöver SOS Alarm, som är en viktig del i kedjan för att hantera VMA, stärka sin förmåga att agera under höjd beredskap. Även förmågan att hantera 112-samtal behöver säkerställas under höjd beredskap. Regeringen framhöll i likhet med Försvarsberedningen vikten av att varningssystemet följer teknikutvecklingen och den digitala utvecklingen som öppnar möjligheter för nya kommunikationsvägar, exempelvis att befintliga mobilapplikationer som ansvariga aktörer tagit fram kan utvecklas för att inkludera ytterligare funktioner.

Av MCF:s regleringsbrev för 2026 framgår att myndigheten ska redovisa utvecklingen av förmågan att skydda civilbefolkningen, särskilt i fråga om skyddsrum och VMA-systemet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2026.

Den 10 april 2025 gav regeringen MCF (då MSB) och Post- och Telestyrelsen (PTS) i uppdrag att införa SE Alert, ett varningssystem som utnyttjar cell broadcast-teknik. Det är ett nytt system som ska komplettera det befintliga varningssystemet, som idag når ut med meddelanden via sms, radio, tv och utomhussignalen. Ett starkt skydd av civilbefolkningen kräver enligt regeringen effektiv information till allmänheten. Erfarenheterna från Ukraina har tydligt visat på vikten av att även använda digital teknik för att nå ut med viktig information till allmänheten, vilket Sverige enligt regeringen idag inte nyttjar fullt ut för att befolkningen ska kunna sätta sig i säkerhet. Regeringen anför att cell broadcast är en teknik som används för att skicka meddelanden till mobiltelefoner inom ett specifikt geografiskt område eller inom ett helt land. Cell broadcast används i många länder runt om i världen för att snabbt och effektivt sprida varningsmeddelanden till allmänheten. Till skillnad från sms, som kan vara ineffektiva vid massutskick, tar cell broadcast en mycket begränsad del av kapaciteten i mobilnäten i anspråk. Den nya tekniken kommer att komplettera det nuvarande varningssystemet och göra det möjligt

att nå ut med viktig information till fler personer samtidigt, vilket kan vara livsavgörande vid en nödsituation.

Enligt uppdraget ska MCF vara systemansvarig och samordna införandet av SE Alert, det varningssystem som nyttjar cell broadcast-teknik. PTS får samtidigt i uppdrag att verka för att cell broadcast-tekniken införs i allmänna elektroniska kommunikationsnät. Uppdragen ska genomföras i nära samverkan med SOS Alarm Sverige AB, som ansvarar för drift av systemet och för utskick av VMA, samt med relevanta privata företag som tillhandahåller digital infrastruktur.

Uppdraget till MCF skulle redovisas senast den 30 januari 2026. Redovisningen ska bl.a. beskriva metoder för användning vid fredstida olyckor och kriser samt hur systemet ska kunna användas vid höjd beredskap och krig, och hur meddelanden bör se ut för att möta de olika målgruppernas behov. PTS ska i sin årsredovisning redogöra för de åtgärder som har vidtagits inom ramen för uppdraget och de kostnader som har belastat myndighetens anslag.

I betänkande 2024/25:FöU4 välkomnade utskottet den nya lagen om VMA som en del i arbetet med att säkerställa ett effektivt, robust och säkert varningssystem såväl i fredstid som vid höjd beredskap och krig och regeringens uttalande i totalförsvarspropositionen. Utskottet fann inga skäl att vidta ytterligare åtgärder, varför motionsyrkandet om VMA i mobiltelefoner avstyrktes. Ett likande yrkande avstyrktes i betänkande 2023/24:FöU7.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill än en gång framhålla att det är centralt för ett effektivt skydd av civilbefolkningen både i fred och i krig att allmänheten på ett säkert, skyndsamt och tillförlitligt sätt kan nås av varningar och information. Liksom regeringen anser utskottet att det är av största vikt att varningssystemet följer teknikutvecklingen och den digitala utvecklingen, som öppnar möjligheter till nya kommunikationsvägar. Utskottet välkomnar därför att regeringen har gett MCF och PTS i uppdrag att införa ett varningssystem som utnyttjar cell broadcast-teknik. Utskottet ser fram emot att följa utvecklingen av detta och ser inga skäl att vidta några ytterligare åtgärder i nuläget. Motionsyrkandet avstyrks.

Antalet marina myndigheter samt resurser till Kustbevakningen och Tullverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om marina myndigheter och ett motionsyrkande om resurser till Kustbevakningen och Tullverket.

Jämför reservation 18 (V, MP) och 19 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:2822 yrkande 59 föreslår Mikael Larsson m.fl. (C) att möjligheten att minska antalet marina myndigheter ska utredas. Motionärerna anför t.ex. att både sjöpolisen och Kustbevakningen har polisiära uppgifter.

Emma Berginger m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2025/26:3405 yrkande 65 förstärkningar av Kustbevakningen och Tullverket för att myndigheterna ska kunna samarbeta och svara upp mot den breddade hotbilden mot Sverige.

Bakgrund och tidigare behandling

Enligt 1 § förordningen (2019:84) med instruktion för Kustbevakningen har myndigheten till uppgift att bedriva sjöövervakning och utföra räddningstjänst till sjöss. Kustbevakningen ska enligt 15 § också samordna civila behov av sjöövervakning och förmedla civil sjöinformation till berörda myndigheter. Inom ramen för sjöövervakningen har myndigheten till uppgift att ansvara för eller biträda en annan myndighet med brottsbekämpning och ordningshållning i enlighet med kustbevakningslagen (2019:32) och annan författning (2 §). Myndigheten ska inom ramen för sjöövervakningen också bedriva kontroll och tillsyn i enlighet med vad som framgår av särskild författningsreglering eller överenskommelser med andra myndigheter (3 §). Enligt 4 § ska myndigheten ansvara för miljöräddningstjänst till sjöss i syfte att begränsa konsekvenserna av olyckor och utsläpp.

Kustbevakningen är också utpekad beredskapsmyndighet sedan oktober 2022. Myndigheten ska som beredskapsmyndighet ha förmåga att, enskilt och tillsammans med andra verksamheter, värna samhällets skyddsvärden i alla lägen på hotskalan. Det betyder att hantera händelser från olyckor till kriser och att upprätthålla de samhällsviktiga funktionerna vid höjd beredskap och ytterst i krig. Inom det civila försvaret har myndigheten tillsammans med berörda aktörer etablerat närmare samverkan inom de nya beredskapssektorerna Ordning och säkerhet samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Inom det militära försvaret har Kustbevakningen och Försvarmakten, inom ramen för myndigheternas överenskommelse, etablerat

närmare samverkan för att Kustbevakningen bättre ska kunna stödja Försvarsmakten med bl.a. sjöövervakning och transporter till sjöss.

Kustbevakningen har ett väl utvecklat samarbete såväl nationellt som internationellt. Kustbevakningen beskriver på sin webbplats att myndigheten har utformat ett arbetssätt som kallas kombinationstanken. Arbetssättet innebär att myndigheten kombinerar sitt grunduppdrag inom beredskap för miljöräddningstjänst med att självständigt och på uppdrag av andra myndigheter och organisationer utföra olika insatser kopplade till räddningstjänst, sjöövervakning, brottsbekämpning och krisberedskap. En stor del av myndighetens verksamhet bygger således på att bidra till andra myndigheters uppdrag. Det görs genom att Kustbevakningen utför uppgifter till sjöss där andra myndigheter saknar förmåga eller egna resurser. Arbetssättet präglar hela planeringen och genomförandet av verksamheten. Syftet är att uppnå effektiv resursanvändning och att skapa mervärde för samhället.

Kustbevakningen samverkar framför allt med Polismyndigheten, Tullverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, MCF och Försvarsmakten. Samverkan sker på olika sätt: strategiskt på central nivå, operativt på regional nivå och som genomförandeverksamhet på lokal nivå.

Ett exempel på en etablerad samverkan är Sjöövervakningsrådet, som grundar sig på Kustbevakningens instruktion om att myndigheten har till uppgift att samordna civil sjöövervakning och förmedla sjöinformation (22 §). Sjöövervakningsrådet omfattar bl.a. de nyss nämnda myndigheterna och leds av Kustbevakningens chef. Syftet med Kustbevakningens samordning av civila behov av sjöövervakning och förmedling av sjöinformation är att berörda myndigheter ska lämna sjöinformation till Kustbevakningen, som i sin tur ska samordna, bearbeta och lagra den insamlade informationen. Resultatet av Kustbevakningens informationsbearbetning ska sedan på ett effektivt sätt förmedlas till de myndigheter som är i behov av sjöinformation. För att uppfylla denna uppgift har Kustbevakningen utvecklat ett informationssystem som kallas Sjöbasis. Där samlas, bearbetas och lagras relevant sjöinformation och görs tillgänglig för de myndigheter som behöver den. Sjöbasis är alltså ett gränssnitt för att presentera sjöinformation från ett flertal olika källor. Avsikten är att tillgängligheten till befintlig sjöinformation därmed ska öka och att urval, sammanställning och presentation av efterfrågad sjöinformation från olika källor ska effektiviseras, samt att operativt myndighetssamarbete ska underlättas.

Kustbevakningen har därutöver en omfattande samverkan med länsstyrelserna, de kommunala räddningstjänsterna och andra råd och organ på nationell basis, t.ex. det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet. Inom miljöräddningsuppdraget finns en samverkan med sjövärnsskåren.

Kustbevakningen förebygger miljöbrott till sjöss genom miljöövervakning. Övervakningen omfattar regler om förbud mot vattenförorening och tillsyn av natur-, fågel- och sälskyddsområden. Med hjälp av fartyg, flygplan och andra

tekniska hjälpmedel görs miljöövervakningen rutinmässigt. Myndigheten deltar även vid särskilda pådrag, såväl nationella som internationella. Det geografiska verksamhetsområdet omfattar främst Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon samt land i anslutning till dessa vatten och därtill även Vänern och Mälaren. Kustbevakningen har miljöräddningsansvar när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet och när det finns en överhängande fara för att det ska ske. Arbetet involverar flera olika aktörer, bl.a. MCF och kommunala räddningstjänster. Kustbevakningen ingår tillsammans med bl.a. Havs- och vattenmyndigheten också i Nationell samverkansgrupp för oljeskadeskydd. Gruppen har sedan 1980-talet bedrivit strategisk samverkan mellan ansvariga myndigheter och kustkommuner före, under och efter fartygsolyckor med oljeutsläpp till sjöss.

Enligt förordningen (2016:1332) med instruktion för Tullverket har myndigheten bl.a. huvud- och helhetsansvar för kontrollen av varor vid införsel till och utförsel från Sverige. Tullverket ska också förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet i samband med in- och utförsel av varor. Insatser mot smuggling av narkotika och storskalig smuggling av alkohol och tobak är prioriterade uppgifter. Eftersom Tullverket inte förfogar över egna fartyg, flyg eller dykresurser använder sig myndigheten av Kustbevakningen som sin maritima plattform.

Sjöpolisen bedriver Polismyndighetens sjöpolisverksamhet och finns i de sju polisregionerna. Sjöpolisens uppgifter är att verka och ingripa mot alla typer av brottslighet i den marina miljön, delta i räddningsinsatser och ingripa vid andra brott som t.ex. tillgreppsbrott, fartöverträdelser och brott mot sjölagen samt överträdelse vid skyddsobjekt. Sjöpolisens vanligaste samverkanspartners är Kustbevakningen, Tullen, Försvarsmakten, Räddningstjänsten, Sjöräddningen och Sjöfartsverket.

Den 1 mars 2026 träder lagändringar i kraft som syftar till att ge Kustbevakningen förutsättningar att utveckla sina förmågor och sitt arbetssätt i förhållande till myndighetens uppdrag att bedriva sjöövervakning, samordna civil sjöövervakning och förmedla civil sjöinformation till andra myndigheter (prop. 2025/26:36, bet. 2025/26:FöU5, rskr. 2025/26:142). Lagändringarna innebär bl.a. att Kustbevakningens uppgift att självständigt förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet utökas till att omfatta alla brott som begås i den maritima miljön och som har samband med myndighetens uppdrag. Vidare utökas sekretessen för uppgifter i Kustbevakningens register Sjöbasis till skydd för allmänna intressen och för enskilda samt för uppgifter som förekommer i analysverksamhet hos myndigheten.

Regeringen har också fattat beslut om ändringar i myndighetens instruktion som innebär bl.a. att det regleras att Kustbevakningen inom ramen för sitt uppdrag att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet ska samverka med övriga brottsbekämpande myndigheter (bl.a. Polismyndigheten och Tullverket). Det införs också en bestämmelse som ger Kustbevakningen ett uttryckligt uppdrag att samla in, bearbeta och analysera sjörelaterad information i syfte att skapa sjölägesbilder och analysera dessa. Utvecklade

sjölägesbilder och analyser av dessa sjölägesbilder är ett av Kustbevakningens mest strategiska underlag för att bygga och höja Sveriges totalförsvarsförmåga. Syftet med bestämmelsen är att ge Kustbevakningen större möjlighet än i dag att ta fram relevanta sjölägesbilder samt att utarbeta framåtsyftande analyser av dessa. Sjölägesbilderna och analyserna ska kunna användas för myndighetens egna behov men ska även kunna tas fram utifrån andra berörda myndigheters behov. Förordningsändringarna träder också i kraft den 1 mars 2026.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 6) bedömer regeringen att Kustbevakningens intensifierade arbete med totalförsvar genom bl.a. stärkt sjöövervakning och Natoanpassning har bidragit till Sveriges samlade totalförsvarsförmåga. Den förbättrade förmågan har varit viktig i samband med hanteringen av olika incidenter kopplade till undervattensinfrastruktur, där Kustbevakningen har spelat en framträdande roll och haft nära samarbete med Försvarsmakten och myndigheterna inom rättsväsendet. Regeringen konstaterar dock att beredskapen för miljöräddningstjänst inte fullt ut kunnat upprätthållas över året, vilket är allvarligt. Regeringen anser att det är angeläget att Kustbevakningen kan utveckla sin förmåga att möta det försämrade säkerhetspolitiska läget. Därför föreslår regeringen en ökad tilldelning av medel som bl.a. möjliggör för Kustbevakningen att rekrytera fler personer och genomföra nödvändiga investeringar för modernisering av och underhåll på myndighetens fartyg och flygplan. Det inkluderar bl.a. ett utökat självskydd på sjögående plattformar. Anslaget 2:1 Kustbevakningen ökas därför med 100 miljoner kronor för 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 250 miljoner kronor och fr.o.m. 2028 beräknas anslaget öka med 300 miljoner kronor.

Riksrevisionen har nyligen granskat effektiviteten i statens arbete med miljöräddning till sjöss. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten Miljöräddning vid stora olyckor till sjöss – sällanhändelser som kan få omfattande konsekvenser (RiR 2025:27). I rapporten anförs att i Sverige behöver flera aktörer samarbeta och samordna sin verksamhet för att miljöräddningen till sjöss ska fungera effektivt. Riksrevisionen har därför valt att granska den verksamhet inom Kustbevakningen, Sjöfartsverket och Transportstyrelsen som rör miljöräddning till sjöss. Riksrevisionens övergripande slutsats är att arbetet inte fullt ut är effektivt och att det finns brister både i de praktiska förutsättningarna att upprätthålla förmåga och i planering och förberedelser. Samtidigt noterar Riksrevisionen att det efter de senaste årens större olyckor finns en medvetenhet hos de granskade myndigheterna om vilka utmaningar de behöver fokusera mer på. I rapporten lämnar Riksrevisionen rekommendationer som riktar sig till regeringen, Kustbevakningen och Transportstyrelsen.

Regeringen förväntas inom kort lämna en skrivelse till riksdagen om sin bedömning av de slutsatser och rekommendationer som Riksrevisionen har lämnat i rapporten.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt liknande motionsyrkanden som de nu aktuella, senast i betänkande 2024/25:FöU4. I fråga om myndigheternas resurser underströk utskottet vikten av Kustbevakningens mångfasetterade arbete och fann det glädjande att myndigheten stärkt sin samverkan med flera aktörer inom sjöövervakning och räddningstjänst, bl.a. Tullverket. I likhet med regeringen bedömde utskottet att den nyligen etablerade myndighetsstrukturen för krisberedskap och civilt försvar innebär en tydligare roll- och ansvarsfördelning mellan aktörerna på området. Sammantaget ansåg utskottet att relevanta myndigheter hade möjligheter att utveckla sin verksamhet, samarbeta med andra aktörer och stärka sin närvaro i hela landet.

När det gäller antalet marina myndigheter uttalade utskottet redan i betänkande 2022/23:FöU7 uppfattningen att alla de myndigheter som är verksamma inom det marina området har ett väl utmejslat mandat som är grundat på respektive organisations särskilda karaktär. Samverkan mellan myndigheterna i fråga och ett effektivt resursutnyttjande var enligt utskottet mer centralt än antalet myndigheter. Utskottet fann inte skäl att utreda möjligheten att minska antalet marina myndigheter. Samma bedömning gjordes igen i betänkandena 2023/24:FöU7 och 2024/25:FöU4.

Utskottets ställningstagande

Sverige ska ha en hög förmåga att upptäcka, förebygga, beivra och hantera olika typer av olyckor, kriser, brott och ytterst antagonistiska hot i den maritima miljön. Utskottet lägger därför stor vikt vid att de sjöverkande myndigheternas maritima verksamhet är effektiv och att samverkan mellan dem fungerar väl. Som många gånger tidigare kan utskottet konstatera att Kustbevakningen har centrala och viktiga uppgifter på området och att myndighetens samverkan med andra viktiga aktörer, t.ex. Polismyndigheten, Tullverket, Sjöfartsverket, MCF och Försvarsmakten, är omfattande och har stärkts på senare år. Utskottet är fortfarande av uppfattningen att alla de myndigheter som i dagsläget är verksamma inom det maritima området har ett väl utmejslat mandat som är grundat på respektive organisations särskilda karaktär och att samverkan dem emellan sker på många områden och i olika former. Ett effektivt resursutnyttjande bör vara målet för den maritima verksamheten och inte antalet myndigheter. Utskottet ser i sammanhanget fram emot regeringens svar på Riksrevisionens rapport om effektiviteten i statens arbete med miljöräddning till sjöss. Utskottet ser fortfarande inte skäl att ta något initiativ i fråga om att minska antalet marina myndigheter och avstyrker motion 2025/26:2822 (C) yrkande 59.

Utskottet välkomnar de författningsändringar som träder i kraft den 1 mars 2026 och som syftar till att ge Kustbevakningen ännu bättre förutsättningar att utveckla sina förmågor och sitt arbetssätt och som bl.a. innebär att myndighetens brottsbekämpande uppdrag utökas till att omfatta alla brott som begås i den maritima miljön samt att det regleras att myndigheten inom ramen

för detta uppdrag ska samverka med övriga brottsbekämpande myndigheter. Därutöver är det glädjande att regeringen tilldelade myndigheten extra medel i budgetpropositionen för 2026 bl.a. i syfte att möjliggöra för Kustbevakningen att rekrytera fler personer och göra nödvändiga investeringar för att modernisera och utföra underhåll på myndighetens fartyg och flygplan för att säkerställa nödvändig sjöoperativ förmåga såväl i fred som under höjd beredskap och ytterst krig. Kustbevakningen fortsätter också att vara en viktig beredskapsmyndighet i det civila beredskapssystemet. Sammantaget finner utskottet att riksdagen och regeringen har gett relevanta myndigheter möjligheter att utveckla sin verksamhet och stärka sin närvaro i hela landet. Utskottet ser därför inte skäl att vidta ytterligare åtgärder på området och avstyrker även motion 2025/26:3405 (MP) yrkande 65.

Hjärtstartare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om hjärtstartare.
Jämför reservation 20 (S).

Motionen

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) anför i kommittémotion 2025/26:3645 yrkande 51 att man bör införa en statlig registrering av hjärtstartare på offentliga platser för att öka möjligheterna till en mer rättvis och jämlik tillgång.

Bakgrund och tidigare behandling

Hjärt-Lungfonden är en ideell förening som samlar in pengar till vetenskapligt utvald hjärt- och lungforskning samt arbetar för ökad kunskap om forskningens betydelse, med målet att ge fler ett längre och friskare liv. Organisationen driver också påverkansarbete i syfte att stärka samhällsstrukturer för prevention, forskning och vård. Hjärt-Lungfonden arbetar både med kunskapsspridning och med stöd till flera forskningsprojekt om plötsligt hjärtstopp. Syftet är att korta tiden för livräddande insatser med hjärt-lungräddning och hjärtstartare samt utveckla behandlingar och förebyggande åtgärder mot plötsligt hjärtstopp. Hjärt-Lungfonden bidrar även till systemet Sms-livräddare som för samman frivilliga som har kunskap om hjärt-lungräddning, närmaste hjärtstartare och en person med misstänkt hjärtstopp. Systemet Sms-livräddare länkas samman av en applikation för mobiltelefoner. Systemet och applikationen ägs, drivs och utvecklas av Hearrunner Sweden AB, som i sin tur ägs av forskare som utvecklat idén, Karolinska Institutet Holding AB och vårdbolaget Prima Vård samt dess grundare. Frivilliga livräddare larmas via larmcentralen och får i mobilen en karta som visar vägen

både till närmaste hjärtstartare och till den som drabbats av hjärtstopp. Systemet har varit igång sedan 2010 och lanserades först i Stockholm. I dag är 14 regioner anslutna till systemet, däribland exempelvis Dalarna, Skåne, Sörmland och Västra Götaland. I Sverige finns över 150 000 frivilliga livräddare.

Alla innehavare av hjärtstartare uppmanas att registrera sin hjärtstartare i Sveriges Hjärtstartarregister på webbplatsen hjartstartarregistret.se. Registret skapades 2009 och ägs och drivs av Svenska rådet för hjärt-lungräddning. Målet är att alla publika hjärtstartare utanför sjukvården ska registreras. De blir då synliga på en karta så att livräddare och larmcentralen vet var hjärtstartarna finns placerade geografiskt. Om ett hjärtstopp inträffat i närheten kan larmcentralen dirigera en livräddare till platsen för att hämta hjärtstartaren. Ett annat syfte med registret är att fungera som kunskapsbas för forskning inom hjärtstopp, hjärt-lungräddning och defibrillering i samhället. Av årsrapporten för 2024 framgår att registret omfattade 25 641 kontrollerade och bekräftade hjärtstartare, varav 7 003 var tillgängliga dygnet runt. Detta var en ökning från 2023 då det fanns 23 412 kontrollerade hjärtstartare och 5 422 tillgängliga dygnet runt.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden som det nu aktuella. I betänkande 2024/25:FöU4 välkomnade utskottet, liksom flera gånger tidigare, den rad initiativ som medfört att ett stort antal hjärtstartare hade placerats ut på många platser runt om i Sverige och de utbildningsinsatser som genomförts. Vidare instämde utskottet i den bedömning som regeringen hade gjort att en lagstiftning om hur hjärtstartare ska placeras ut skulle innebära en detaljstyrning inom hälso- och sjukvårdens område som fråntar regionerna möjligheten att fritt utforma den hälso- och sjukvård som de själva bedömer är mest lämpad utifrån respektive regions förutsättningar. Utskottet såg inte skäl att vidta ytterligare åtgärder. Yrkanden med samma innebörd behandlades och avstyrkes även i t.ex. betänkandena 2019/20:FöU7, 2020/21:FöU7 och 2023/24:FöU7.

Utskottets ställningstagande

Det aktuella motionsyrkandet rör samma fråga som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, senast i betänkande 2024/25:FöU4. Riksdagen avslag då motionsyrkandet i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsyrkandet.

Reservationer

1. Explosiva varor, punkt 1 (S)

av Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 82.

Ställningstagande

Trots att det infördes en ny lag den 1 augusti 2021, som medförde att det nu krävs bakgrundskontroller av alla som hanterar explosiva varor, har sprängningarna fortsatt att öka i samhället. Detta visar att lagstiftning ensam inte är tillräcklig för att hantera problemet, utan att en mer omfattande och samordnad insats krävs. MCF har relativt nyligen fått ett särskilt ansvar för att samordna kommunernas tillståndprocesser. Detta nya och viktiga uppdrag behöver följas upp noggrant för att säkerställa att myndigheten har rätt kompetens och organisering för att uppfylla syftet med förändringen. Målet är att inte bara minska antalet sprängningar utan även begränsa tillgången på explosiva varor i samhället, så att de inte hamnar i fel händer och därmed bidrar till kriminalitet och otrygghet. Vi föreslår därför att det görs en uppföljning av MCF:s nya samordnande roll när det gäller kommunernas tillstånds- och tillsynsverksamhet för explosiva varor.

2. Fyrverkerier, punkt 2 (V, MP)

av Hanna Gunnarsson (V) och Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:1620 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) och
avslår motionerna
2025/26:492 av Ingela Nylund Watz (S),

2025/26:585 av Erik Hellsborn (SD),
2025/26:1561 av Torsten Elofsson (KD) och
2025/26:1939 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Enligt ordningslagen får fyrverkerier inte användas utan tillstånd av Polismyndigheten om användningen innebär en risk för skada på person eller egendom. Regeringen har bemyndigat kommunerna att ta fram de föreskrifter som behövs för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor. Det är kommunerna som ger tillstånd att sälja fyrverkerier och som i tillståndet sätter upp de villkor som behövs för att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom. Det är straffbart att använda fyrverkerier utan tillstånd av Polismyndigheten eller i strid med en lokal föreskrift. Den som använder fyrverkerier på ett sätt som kan leda till skada på person eller egendom kan också göra sig skyldig till andra typer av brott. Man kan då tycka att det finns möjligheter att inom ramen för gällande lagstiftning begränsa och ingripa mot användandet av fyrverkerier, raketer och smällare. Trots dessa möjligheter dör varje år ett antal husdjur för att de har blivit skrämda av smällare, fyrverkerier eller raketer. I djurskyddslagen står det bl.a. att lagen syftar till att säkerställa ett gott djurskydd samt att främja en god djurvälfärd och respekt för djur.

Eftersom de möjligheter till begränsningar som finns i gällande regelverk inte får den effekt som behövs för att undvika skada både på person och på egendom och det därtill blir ett brott mot djurskyddslagen föreslår vi att privatpersoner ska förbjudas att hantera smällare, raketer och fyrverkerier.

3. Informations- och cybersäkerhet samt cyberförsvar, punkt 3 (S)

av Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 99 och

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 71 och
avslår motionerna

2025/26:1036 av Jamal El-Haj (-) yrkandena 1 och 2,

2025/26:1487 av Jamal El-Haj (-) yrkande 6,

2025/26:2803 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD),

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 29, 30 och 33,

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 20 och
2025/26:3493 av Joar Forssell (L).

Ställningstagande

Digitala infrastrukturer är av yttersta vikt på många sätt både i normalläge och vid kris eller krig. Digitaliseringen av ledning och verkan är av central betydelse i dagens krigföring. Att kunna använda s.k. molntjänster är en förutsättning för den krigförande förmågan. Exempelvis använder såväl den ukrainska staten som Försvarsmakten molntjänster för att göra informationen oåtkomlig för fienden. Information och data har flyttats utanför landets gränser. Från ett svenskt perspektiv är detta ett område där lösningar måste sökas. Vi föreslår därför att regeringen tar initiativ till att säkra statens kontroll över molntjänster och servrar där känslig information lagras.

Vidare anser vi att cyberattacker och desinformationskampanjer är ett direkt hot mot demokratin och nationell säkerhet eftersom de kan underminera förtroendet för demokratiska institutioner och påverka valprocesser samt sprida osäkerhet, polarisering och splittring i samhället. Ett nära samarbete med EU och andra allierade för att utveckla gemensamma strategier mot cyberattacker och desinformation är därför viktigt. Säkerhetspolisen pekar på att de har sett att främmande makt och inhemsk våldsbejakande extremism går in i varandra och förstärks. Regeringen måste därför vidta åtgärder för att skydda de allmänna valen 2026 och de svenska valjarna, t.ex. genom att ge myndigheterna i uppdrag att stärka sin förmåga att upptäcka, förebygga och hantera cyberattacker. Sverige behöver motverka desinformation genom att främja oberoende och pålitliga medier, stödja mediekompetensutbildning och säkerställa att medborgare har tillgång till korrekt och tillförlitlig information. Vi föreslår därför att arbetet mot cyberhot och desinformation ska stärkas.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

4. Informations- och cybersäkerhet samt cyberförsvar, punkt 3 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 29, 30 och 33 samt

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 20 och
avslår motionerna

2025/26:1036 av Jamal El-Haj (-) yrkandena 1 och 2,
2025/26:1487 av Jamal El-Haj (-) yrkande 6,
2025/26:2803 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD),
2025/26:3493 av Joar Forssell (L),
2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 99 och
2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 71.

Ställningstagande

Sverige utsätts i dag för cyberattacker med geopolitiska, ekonomiska och försvarsmässiga syften av statsaktörer eller statsunderstödda aktörer. Ofta är de både anonyma och förnekbara och det finns en uppenbar risk att de kommer undan och varken avslöjas eller straffas för sina antagonistiska handlingar. Kostnaden för aggressiva statsunderstödda cyberaktiviteter mot Sverige måste höjas, och det rejält. Jag anser att Sverige oftare och tydligare ska uttala sig och markera mot cyberangrepp när vi blir utsatta. Jag anser också att det är på tiden att vi får förmågor som motsvarar hotet. Det är en del av vårt lands motståndskraft att kunna agera när vi utsätts. Det bör övervägas om ytterligare åtgärder såsom sanktioner och diplomatiska utvisningar behövs i varje enskilt fall.

Sverige behöver också ha förmåga att snabbt skydda viktiga tillgångar och spåra, störa och slå tillbaka mot angripare. I dag är det Försvarsmakten som har det ansvaret och kan genomföra både defensiva och offensiva cyberoperationer, men jag anser att förmågan behöver utvecklas.

I dag saknas kompetens i samhället att minska det ständigt vidgade glappet mellan en accelererande digitalisering och en god cybersäkerhet. Jag anser att cyberkompetensen i samhället behöver breddas och att studieförbund och yrkeshögskolan kan vara viktiga i detta arbete.

Jag anser även att alla beredskapsmyndigheter borde ha en s.k. safe harbour-policy för etiska hackare som vill rapportera sårbarheter till sin it-säkerhetsavdelning. Policyn ska ange hur en etisk hackare kan testa myndigheters system utan att skapa risk för myndigheten och utan att individen blir polisanmäld. I längden bör detta utvidgas med en budget för att betala ut belöningar till de etiska hackare som lyckas. Det behöver även skapas en kompetenspool som kan bistå i extraordinära situationer till följd av cyberangrepp.

Sammanfattningsvis föreslår jag att

- Sverige oftare och tydligare ska uttala sig och markera mot cyberangrepp
- Försvarsmaktens förmåga till såväl defensiva som offensiva cyberoperationer utvecklas
- cyberkompetensen i samhället breddas
- en kompetenspool för etiska hackare och en s.k. safe harbour-policy hos alla myndigheter ska införas som en del av det svenska cyberförsvaret.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

5. Räddningstjänstens uppgifter och förmåga, punkt 4 (S, V)

av Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S), Hanna Westerén (S) och Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 86 och avslår motionerna

2025/26:614 av Marie Olsson och Lena Bäckelin (båda S),

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 36, 39, 40 och 58,

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 43 och

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 58 och 59.

Ställningstagande

När civilförsvaret tillkom 1995 tilldelades kommunerna nya uppgifter, bl.a. genom ändringar i räddningstjänstlagen från 1986. Räddningstjänstlagen stöptes sedan om till lagen om skydd mot olyckor. Vi anser att det ansvar som i vissa fall läggs på kommunerna, t.ex. att utmärka, röja eller sanera för skydd mot nukleära eller kemiska stridsmedel, är orimligt och föreslår att lagen ses över och anpassas för att stärka landets räddningstjänster.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

6. Räddningstjänstens uppgifter och förmåga, punkt 4 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 36, 39, 40 och 58 samt

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 43 och

avslår motionerna

2025/26:614 av Marie Olsson och Lena Bäckelin (båda S),
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 58 och 59 samt
2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 86.

Ställningstagande

Mitt parti har under många år uppmärksammat att svensk räddningstjänst behöver utvecklas för att alla som bor i Sverige – i städer och på landsbygden – ska ha samma rätt till trygghet och säkerhet. I dag varierar detta beroende på var i landet man bor. Under många år har det t.ex. varit svårt att rekrytera deltidsbrandmän på landsbygden. Det finns emellertid goda exempel på kommuner som har lyckats bredda sin rekrytering med enkla medel, och dessa goda exempel behöver spridas för att andra ska kunna ta efter dem. En annan sak som emellanåt försvårar snabba ingripanden är att det inte alltid är den närmaste stationen som kallas ut, beroende på om händelsen inträffat vid en länsgräns eller om ett annat räddningstjänstförbund ansvarar för området. Ett rimligare agerande är att närhetsprincipen, inte administrativa gränser, avgör vilken räddningstjänst som kallas ut när något händer.

Regeringen behöver också ta ett större ansvar för att se till att kommunerna rättsligt har de verktyg som de behöver och att stödet till kommunerna ökar genom fler utbildade brandmän. Räddningstjänstpersonal utbildas i dag främst genom MCF:s utbildningar på olika nivåer. Det är viktigt för likvärdigheten i landet att utbildningar inom räddningstjänsten ges i en utsträckning som motsvarar kommunernas behov av utbildad personal. Genom att det skapas fler utbildningsplatser för brandmän ökar också den statliga närvaron runt om i landet. Inte minst kan brandmäns och räddningsledares specialistkompetens att bekämpa stora skogsbränder behöva utvecklas.

Drönare har blivit ett allt viktigare verktyg för räddningstjänsten att använda inför och under insatser, men de skulle kunna användas i ännu större utsträckning. Med drönare kan räddningstjänsten snabbare och smidigare skaffa sig en överblick över ett potentiellt insatsområde, lättare lokalisera en skogsbrand och snabbare ta reda på var en olycka har skett på en lång väg utan mobiltäckning. Drönare kan också förse med exempelvis hjärtstartare och nå en person med hjärtstopp före en utryckande brandbil. I dagsläget omgärdas dock räddningstjänstens möjligheter att använda drönare av alltför mycket byråkrati och höga kostnader. Vidare är Rakel, radiokommunikationssystemet för blåljusmyndigheter och samhällets krisberedskap, föråldrat. Sverige behöver därför ett nytt kommunikationssystem som är mycket robust och säkert och där staten har rådighet. En lösning behöver kunna fungera oberoende av funktioner i andra länder och anpassas till en snabb teknikutveckling. Utgångspunkten ska vara en lösning mellan staten och en eller flera kommersiella mobilnätoperatörer, och systemet måste kunna hantera mobil datakommunikation och tjänster för mobildatakommunikation till användarkretsen.

Sammanfattningsvis föreslår jag att

- svensk räddningstjänst ska utvecklas så att människors tillgång till trygghet och säkerhet är likvärdig runt om i landet
- specialistutbildning för brandmän ska utvecklas för att höja förmågan att bekämpa skogsbränder
- det ska bli enklare och billigare för räddningstjänster att använda drönare i syfte att skaffa sig överblick över ett insatsområde eller hjälpa människor i nöd
- behovet av robusta och tillgängliga elektroniska kommunikationer för blåljusmyndigheter ska tillgodoses.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

7. Räddningstjänstens uppgifter och förmåga, punkt 4 (MP)

av Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 58 och 59 samt avslår motionerna

2025/26:614 av Marie Olsson och Lena Bäckelin (båda S),

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 36, 39, 40 och 58,

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 43 och

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 86.

Ställningstagande

Räddningstjänsten är central i totalförsvaret och stärker alla andra delar av totalförsvaret. Räddningstjänsten är också den viktigaste resursen för snabba insatser vid olyckor, bränder och översvämningar. Jag anser att räddningstjänsten behöver förstärkas och att förutsättningarna för att arbeta för räddningstjänsten och i ideell verksamhet, även på deltid, måste förbättras så att en god krisberedskap alltid finns i hela landet på ett likvärdigt sätt. Räddningstjänstens tillgång till materiel för att bättre kunna verka vid höjd beredskap behöver också säkras. Räddningstjänst är, med undantag för statens ansvar för ett fåtal utpekade uppgifter, kommunens ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Ideella organisationer som t.ex. Sjöräddningssällskapet och Fjällräddningen är viktiga samarbetspartner. Samhällets beredskap är helt beroende av det arbete som görs inom de olika frivilliga försvarsorganisationerna. För att kompetens och resurser inom de dessa organisationer

ska kunna nyttjas fullt ut vid höjd beredskap behöver roller tydliggöras i relationen mellan olika aktörer.

Sammanfattningsvis föreslår jag att svensk räddningstjänst ska utvecklas så att människors tillgång till trygghet och säkerhet blir likvärdig i landet och att räddningstjänstens tillgång till materiel ska säkras för att den bättre ska kunna verka vid höjd beredskap.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

8. Brandsäkerhet, punkt 5 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 38 och
avslår motionerna

2025/26:1640 av Alexander Christiansson och Ann-Christine Frohm (båda
SD),

2025/26:2076 av Sten Bergheden (M) och

2025/26:2575 av Oliver Rosengren (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Antalet dödsbränder i Sverige ökar trots att det sedan många år finns en uttalad nollvision och fokus har lagts på ett systematiskt brandskyddsarbete. MCF:s nollvision tycks således inte ha gjort skillnad, utan den behöver ges ökad tyngd och mer behöver göras av fler ansvariga aktörer. Att minska risken för dödsbränder faller inte bara på räddningstjänsten. Även hemtjänst och arbetsterapeuter behöver beakta risken vid bostadsanpassningar och stöd i hemmet för att utifrån varje individs förutsättningar och sårbarheter skapa ett individuellt brandskydd. Därtill behöver dialogen och samverkan mellan MCF som tillsynsmyndighet och kommunerna stärkas. Jag föreslår därför att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på hur en nollvision mot dödsbränder kan formuleras och stadfästas samt med ett besked om vilka åtgärder man avser att vidta för att minska antalet dödsbränder.

9. Stöd till personer med funktionsnedsättning, punkt 6 (S, V, C, MP)

av Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S), Hanna Westerén (S), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Larsson (C) och Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 43 och
avslår motion

2025/26:942 av Daniel Persson (SD).

Ställningstagande

I instruktionen till MCF och övriga instanser som ansvarar för krisberedskap i nödsituationer finns det inget tydligt uppdrag att göra den information som går ut till allmänheten tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Det betyder att det i dag finns ett stort antal människor som inte kan tillgodogöra sig information om hur de bör agera i händelse av en kris eller katastrof.

Att samhället brister på detta område blev tydligt under pandemin då det tog lång tid innan det fanns tillgänglig information om covid-19 på de ansvariga myndigheternas webbplatser. Även tillgängliggörandet av annan information drog ut på tiden, t.ex. i fråga om texter på lättläst svenska, teckenspråkstolkning av de dagliga presskonferenserna och innehållet på webbplatsen Vårdguiden 1177. Att inte ge personer med funktionsnedsättning möjlighet att tillgodogöra sig viktig information från en pålitlig källa medför en stor hälsorisk. Vi föreslår att regeringen initierar en översyn av krisberedskapen med syftet att säkerställa att all viktig information, allt stöd och all hjälp från samhällets sida tillgängliggörs för personer med funktionsnedsättning i händelse av en kris eller katastrof.

10. Särskilda samlingsplatser (trygghetspunkter), punkt 7 (MP)

av Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 64 och
avslår motion

2025/26:2762 av Dan Hovskär (KD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

I många kommuner finns det i dag s.k. kommunala trygghetspunkter som kan aktiveras vid en kris. Vid en kommunal trygghetspunkt kan medborgares behov av exempelvis förmödenheter, information och kommunikation tillgodoses under en kris. Det finns i dag inget krav på kommuner att tillhandahålla trygghetspunkter. Jag menar att det är viktigt att alla kommuner kan erbjuda denna typ av service till sina invånare och att det sker på ett likvärdigt sätt i hela landet. Jag föreslår således att det ska ställas krav på kommunerna att upprätta kommunala trygghetspunkter.

11. Samarbete inom EU, punkt 8 (MP)

av Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 69 och 70.

Ställningstagande

EU:s medlemsländer behöver stärka sin försvarskapacitet på grund av det säkerhetspolitiska läget, och detta bör EU bidra till. EU ska skapa förutsättningar för en ökad totalförsvarsförmåga i unionen, snarare än att utgöra en plattform för militärt samarbete. I en tid och i ett samhälle som i allt större utsträckning präglas av cyberattacker, angrepp på demokratin och yttrandefriheten, klimatförändringar och pandemier krävs en ökad krisberedskap och fler satsningar på ett grönt, hållbart och långsiktigt civilt försvar. Vi behöver framtidssäkra EU:s krisberedskap. Arbetet ska inriktas på förebyggande åtgärder, beredskap och katastrofinsatser. Inget medlemsland ska lämnas ensamt vid kriser som drabbar alla medlemsländer samtidigt. Vi vill också stärka EU:s civilskyddssamarbete ytterligare, så att krissamarbetet mellan medlemsländer blir mer flexibelt och snabbt för att kunna hantera storskaliga nödsituationer.

EU:s självförsörjningsgrad i fråga om viktiga och nödvändiga produkter måste också öka för att vi ska kunna klara framtida krissituationer. Det handlar om både livsmedel, läkemedel, kritiska råmaterial och viktig teknologi för den

gröna och digitala omställningen. Det finns också ett behov av samarbete och utbyte av information för att vi gemensamt ska kunna stärka skyddet mot cyberattacker. Detta är även något som EU:s egna institutioner måste arbeta med.

Mot bakgrund av det anförda föreslår jag att Sverige ska bidra till att öka den gemensamma krisberedskapen i EU och att regeringen ska verka för att öka självförsörjningsgraden inom EU i fråga om nödvändiga produkter för att klara krissituationer.

12. Klimatförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen, punkt 9 (S)

av Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 87 och avslår motionerna

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 8,

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3, 7, 16, 18, 27 och 48 samt

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 12.

Ställningstagande

Klimatförändringarna ställer nya krav på hela samhället. Arbetet med förebyggande och förberedande åtgärder måste intensifieras. Det innefattar bl.a. en översyn av va-systemet, dricksvattenförsörjningen, risken för skogsbränder och åtgärder mot översvämningar. Vi föreslår därför att krisberedskapen ska klimatanpassas.

13. Klimatförändringar och klimatanpassning för krisberedskapen, punkt 9 (V, MP)

av Hanna Gunnarsson (V) och Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 8,
2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3, 7, 16, 18, 27 och 48
samt
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 12 och
avslår motion
2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 87.

Ställningstagande

Klimatfrågan är mänsklighetens stora ödesfråga. När klimatet förändras drabbas Sverige på flera olika sätt, bl.a. genom att vi får längre torrperioder och fler skyfall som kan leda till översvämningar, ras och skred. Vi ser även att värmeböljorna blir fler och längre. Dessutom drabbas vi på sikt av de stigande havsnivåer som följer av smältande is och uppvärmda hav. Det är uppenbart att vår beredskap att hantera konsekvenserna av klimatförändringarna i hela samhället måste stärkas. För att skydda människor och viktig infrastruktur behöver den fysiska planeringen anpassas till dessa effekter. Samhället måste byggas motståndskraftigt. För att Sverige ska kunna bedriva ett effektivt arbete med klimatanpassning måste ansvaret olika aktörer emellan förtydligas. Arbetet ska inte fördröjas på grund av otydlig ansvarsfördelning. Länsstyrelser och kommuner är nyckelaktörer i klimatanpassningsarbetet och måste få tydligare ramar och de resurser som krävs. Vidare bör myndigheters arbete med att bistå med samordning och kunskapsspridning förstärkas.

Sammanfattningsvis föreslår vi att

- MCF ska få i uppdrag att, i samarbete med Folkhälsomyndigheten, SMHI och andra relevanta myndigheter, på lämpligt sätt informera Sveriges medborgare om klimatförändringarna och de olika risker som det i dagsläget finns kunskap om
- myndigheter ska utbildas om klimatrelaterade risker och att deras roller och ansvar ska tydliggöras
- kommunerna ska få i uppdrag att kartlägga och dokumentera klimatrelaterade risker, inklusive värmeöar som kan utgöra hälsorisker för kommuninvånare vid värmeböljor
- man ska göra offentliga byggnader, eller andra tillgängliga byggnader, till mötesplatser som kan bli tillflyktsorter för sköra grupper under långvariga värmeböljor eller annat extremväder
- offentliga byggnader som kan skydda människor vid värmeböljor ska kartläggas och klimatsäkras
- man ska se över behovet av ökad insatsberedskap vid naturkatastrofer och kriser i klimatkrisens spår
- man ska stärka arbetet med klimatanpassning för att Sverige ska stå bättre rustat inför klimatkrisens konsekvenser.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

14. Vattenförsörjning, punkt 12 (MP)

av Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 5 och

2025/26:3420 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1–4 och
avslår motion

2025/26:609 av Lars Isacson (S).

Ställningstagande

Vid allvarliga kriser, krig eller hybridhot är det av yttersta vikt att det finns tillgång till nödvatten. Det är kommunen som har det övergripande ansvaret för planeringen av nödvattenförsörjning i sitt geografiska område. Dricks-vattenleverantören ansvarar för att skyndsamt tillhandahålla nödvatten enligt kommunens plan för nödvattenförsörjning.

Det finns i dag ingen lagstiftning som reglerar hur dricksvatten ska prioriteras. Detta leder till osäkerhet och risk för en ineffektiv fördelning av vattenresurser och till att såväl samhällsviktiga funktioner som den lokala befolkningens grundläggande behov inte tillgodoses på ett bra sätt. Men det går att skapa ett prioriteringsunderlag för nödvattenförsörjning genom att på ett systematiskt sätt beskriva påverkan på olika verksamheter vid en dricksvattenstörning och ställa detta i relation till verksamhetens betydelse för människor och samhälle. Därför anser jag att vi ska lagstifta om att kommuner ska vara skyldiga att anta en nödvattenförsörjningsplan med en prioriteringsordning. Det behövs också en nationell prioriteringsordning för nödvattenförsörjning som kommunerna kan arbeta efter.

Vattenförsörjningen i Sverige påverkas av både geografiska och geologiska förutsättningar. Regionala skillnader i bl.a. grundvattennivåer, markens genomsläpplighet och befolkningstäthet innebär att en nationell prioriteringsordning inte bara måste vara tydlig utan också kunna anpassas efter lokala behov. En sådan ordning bör reglera hur nödvatten fördelas mellan kommuner, regioner och län samt säkerställa att områden med överskott bidrar till de delar som drabbas av brist. Därför är det nödvändigt att en nationell strategi inkluderar säkerhetsåtgärder men samtidigt ger en flexibilitet för de kommuner och regioner som ska basera sin nödvattenplanering på den

nationella prioriteringsordningen. Genom att därefter ställa krav på att alla kommuner antar en prioriteringsordning för nödvattenförsörjning som tar hänsyn till dessa faktorer kan Sverige säkerställa att såväl samhällsviktiga funktioner som den lokala befolkningen får den vattenresurstillgång de behöver i krissituationer.

Sammanfattningsvis föreslår jag att

- en nationell prioriteringsordning för nödvattenförsörjning i händelse av kris, krig eller hybridhot ska införas som tar hänsyn till geografiska, geologiska och regionala förutsättningar för vattenförsörjningen
- en nationell prioriteringsordning av nödvattenförsörjning ska tas fram i samråd med berörda myndigheter, t.ex. Livsmedelsverket, Jordbruksverket, länsstyrelserna, SGU, MCF, Försvarsmakten samt de kommuner som ansvarar för den lokala vattenförsörjningen i krissituationer
- man ska lagstifta om att alla kommuner ska anta en nödvattenförsörjningsplan med en prioriteringsordning baserat på den nationella prioriteringsordningen
- man ska säkerställa att en prioriteringsordning beaktar både lokala och regionala behov, så att omfördelning sker effektivt, exempelvis mellan områden med överskott och områden med brist
- katastrofberedskapen i kommunerna ska stärkas för akuta vattenrelaterade kriser.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

15. Naturolyckor och stigande hav, punkt 13 (MP)

av Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 43 och
avslår motion

2025/26:1714 av Ann-Sofie Alm (M).

Ställningstagande

Vi befinner oss mitt i en klimatkris som påverkar alla regioner i världen. En långsiktig planering är en av nycklarna till ett brett klimatanpassningsarbete i Sverige. Av Riksrevisionens granskningsrapport Statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön (RiR 2022:29) framgår det emellertid tydligt

att det är svårt att finansiera de åtgärder som myndigheterna och kommunerna ska planera för och att kortsiktigheten i statens finansiering försvårar planeringen av långsiktiga insatser eftersom statens anslag varierar stort mellan åren. Varannan svensk kustkommun som svarat i en enkätundersökning upplever att den statliga finansieringen är otillräcklig. Undersökningen tyder på att det finns ett betydande behov av såväl bättre finansiering som mer underlag samt att det finns ett behov av stöd i hela organisationen.

Beräkningar visar att kostnaderna för att förebygga kusterosion och översvämningar bara i kustkommunerna väntas överstiga 100 miljarder kronor 2100. Till detta tillkommer kostnader för åtgärder för att förhindra skador från t.ex. skyfall och hälsorisker vid värmeböljor i andra delar av landet. Det är dock viktigt att komma ihåg att kostnaderna för förebyggande åtgärder troligen långt understiger de kostnader som skulle uppkomma för skadehantering om dessa åtgärder uteblev. Många av de åtgärder som behöver vidtas i kustområden när det gäller stigande havsnivåer kommer inte bara att bli mycket kostsamma. Såväl planeringen som genomförandet kommer dessutom att ta lång tid och innebära ett omfattande arbete. För att inte riskera att arbetet skjuts upp på grund av svåra beslut och höga kostnader behövs det tydligare lagstiftning som tydliggör tidsramar för beslut och åtgärder. Befintlig kunskap och teknik, tillsammans med nya innovationer, kommer att behövas för att rätt åtgärder ska kunna utföras på rätt plats.

Statens ansvar för finansiering och åtgärder i städer som kan drabbas av stigande havsnivåer behöver utredas skyndsamt. Därutöver kommer finansiering att behövas på både kort och lång sikt. Jag föreslår att man förutom ett långsiktigt stabilt nationellt stöd för klimatanpassning även inför ett separat klimatanpassningskliv som ska delfinansiera innovativa investeringar med stor klimatanpassningsnytta, i likhet med satsningen Klimatklivet. Det nationella expertrådet för klimatanpassning pekar på ett antal tänkbara långsiktiga finansieringslösningar. Samfinansieringslösningar mellan offentliga och privata aktörer bör utredas. Det behövs även en nationell plan för riktad statlig finansiering till ett antal storskaliga projekt på lokal och regional nivå där statligt finansieringsstöd är särskilt lämpligt.

Sammanfattningsvis föreslår jag att frågan om finansiering av skydd mot stigande hav ska utredas. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

16. Portar i Göta älvs mynning, punkt 14 (MP)

av Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 47 och

2025/26:3438 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP).

Ställningstagande

Området vid västkusten och Göta älv-dalen har identifierats som ett riskområde med anledning av riskerna för skred, översvämning från vattendrag och kustöversvämning (stigande havsnivå) som kan ge konsekvenser för många samhällsviktiga funktioner. Riskområdet är ytmässigt omfattande med ett högt invånarantal och höga värden, inte minst Nordens största hamn. För att riskerna ska kunna förebyggas krävs omfattande samarbete över flera administrativa gränser och mellan många sektorer. Riskerna är påtagliga redan i dag och förebyggande åtgärder är högst angelägna att vidta.

Göteborg hotas främst från tre håll: av kraftig nederbörd uppifrån, höga vattenflöden i Göta älv och kraftiga västvindar som pressar upp vattenståndet från havet. För att skydda Göteborg mot översvämningar och stigande hav kan yttre skyddsportar behövas. Det största hindret för att få yttre portar på plats är finansieringen. Tidiga beräkningar visar på kostnader uppemot 15 miljarder kronor. Enligt Göteborgs stads nuvarande uppskattningar är det nödvändigt att ha yttre portar på plats senast 2070. MCF har indikerat att skyddsportarna skulle kunna vara av allmänt intresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken samt eventuellt anses vara samhällsviktig verksamhet. Därför föreslår jag att frågan om statens ansvar för finansiering och genomförande av yttre portar i Göteborg utreds skyndsamt.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

17. Viktigt meddelande till allmänheten, punkt 17 (S)

av Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 74.

Ställningstagande

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) är ett system för att varna människor om att något allvarligt har hänt som omedelbart hotar liv, hälsa, egendom eller miljö. VMA sänds traditionellt via radio, tv och sirener. Med förändrade livsmönster är det logiskt att även titta på andra sätt att nå ut. Vi föreslår därför att ett system för VMA i mobiltelefoner ska utvecklas.

18. Kustbevakningens och Tullverkets resurser, punkt 18 (V, MP)

av Hanna Gunnarsson (V) och Ulf Holm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 65.

Ställningstagande

Kustbevakningen har en särskilt viktig roll när det gäller miljöövervakning och att skydda kusterna. Det senaste året har vi sett incidenter med sabotage av kablar och ledningar i Östersjön. Vi har också i närtid haft ett allvarligt oljeutsläpp med anledning av det grundstötta fartyget Marco Polo. Kustbevakningens miljöräddning och räddningstjänst till sjöss är viktigare än någonsin. Även Tullverket har en viktig roll i att bevara trygghet, motverka terrorism och upptäcka faror i tid. Dessa två myndigheter, tillsammans med polisen, är beroende av varandras kompetens och insatser. Vi föreslår därför att Kustbevakningen och Tullverket ska få förstärkningar för att kunna samarbeta tätare i syfte att kunna svara upp mot den breddade hotbilden mot Sverige.

19. Antalet marina myndigheter, punkt 19 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 59.

Ställningstagande

Jag anser att antalet marina myndigheter bör ses över. I dag finns det flera marina myndigheter med liknande uppdrag. Exempelvis har både sjöpolisen och Kustbevakningen i uppgift att kontrollera fart och nykterhet till sjöss, och både polisen och Kustbevakningen har polisiära uppgifter. En ändamålsenlig statlig förvaltning är grunden för att den offentliga verksamheten ska vara effektiv och för att olika myndigheters uppdrag inte ska överlappa varandra. Att ha flera marina myndigheter kan vara motiverat, men det är också möjligt att det finns uppgifter som kan tas över helt av en annan myndighet och att antalet marina myndigheter skulle kunna minska. I en översyn bör det därför också ingå att identifiera vilka uppgifter som i stället kan utföras av andra myndigheter. En fråga som kan behöva utredas särskilt noga är den om våldsmonopol. Tullverket har under senare tid fått ökade befogenheter i det brottsbeivrande arbetet och detta är på många sätt bra. Samtidigt är det viktigt att inte polisiära uppgifter som även inbegriper polisens våldsmonopol överläts på ett lättvindigt sätt. Mot bakgrund av det anförda föreslår jag att möjligheten att minska antalet marina myndigheter ska utredas.

20. Hjärtstartare, punkt 20 (S)

av Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 51.

Ställningstagande

Varje år drabbas ca 10 000 svenskar av plötsligt hjärtstopp. Alldeles för få överlever. Om fler hjärtstartare fanns i samhället, om fler var registrerade i ett nationellt hjärtstartarregister och tillgängliga dygnet runt och om fler via regelbunden HLR-utbildning lärde sig att använda dessa enkla apparater så skulle många fler kunna överleva ett plötsligt hjärtstopp. I dag finns det ett hjärtstartarregister som bygger på ideellt engagemang. Det är dock ett problem att ingen i dag har ett övergripande ansvar för dess tillgänglighet. Vi föreslår därför att man inför en statlig registrering av hjärtstartare på offentliga platser för att öka möjligheterna till en mer rättvis och jämlik tillgång.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:58 av Josef Fransson (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lätta på regelverk för att Försvarsmakten ska kunna öva med AI och drönare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:492 av Ingela Nylund Watz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att göra all användning av fyrverkerier tillståndspliktig och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:585 av Erik Hellsborn (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska krävas tillstånd för att privatpersoner ska få köpa fyrverkerier och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:609 av Lars Isacson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka beredskapen för vattenförsörjning i kris, höjd beredskap och krig samt säkerställa små kommuners förutsättningar att leverera vattentjänster och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:614 av Marie Olsson och Lena Bäckelin (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till stöd till deltidsbrandkårer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:726 av Malin Larsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för autonoma och självkörande fartyg, med särskilt fokus på försvarets behov, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:942 av Daniel Persson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB bör få ett samordningsansvar gällande funktionshindersperspektiv och tillgänglighet i krisberedskapen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1036 av Jamal El-Haj (-):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en säkerhetsgranskning av Tiktok i Sverige med fokus på riskerna för datainsamling, integritet och påverkan från främmande makt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa restriktioner eller särskilda villkor för användning av Tiktok på enheter som används inom offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1487 av Jamal El-Haj (-):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vidta åtgärder för att identifiera, motverka och förebygga desinformation och påverkansoperationer riktade mot svenska organisationer och individer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1561 av Torsten Elofsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillståndskrav för köp av pyrotekniska varor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1620 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hantering av smållare, raketer och fyrverkerier ska förbjudas för privatpersoner och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1640 av Alexander Christiansson och Ann-Christine Frohm (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett krav på att inneha minst en fungerande brandvarnare, en brandsläckare och en jordfelsbrytare i samtliga bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1714 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att utreda samhällsnyttan med förebyggande åtgärder och insatser mot skred i norra Bohuslän och Dalsland och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1939 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda enhetliga nationella regler för fyrverkerianvändning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2076 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att underlätta och förenkla tillståndsgivningen och regelverket för att bygga vatten- och branddammur i syfte att stärka vår brandberedskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2395 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera skyddslagen med en utökad skyddsklassificering som inkluderar vissa civila objekt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2489 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att samordna de flygande resurser som samhället i dag förfogar över och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2575 av Oliver Rosengren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en kontrollfunktion för installation av batterier och solceller och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa ett register över batteriinstallationer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2626 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om spridningstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2762 av Dan Hovskär (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att bygdegårdar och liknande lokala samlingsplatser rustas upp för att fungera som beredskaps- och samlingspunkter vid kris och krig och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för civilsamhällets aktörer att delta i civilförsvarsarbetet genom riktade stöd och investeringar i lokal infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V):

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera en översyn av krisberedskapen med syftet att säkerställa att all viktig information, stöd och hjälp från samhällets sida

tillgängliggörs för personer med funktionsnedsättning i händelse av en kris eller katastrof, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2803 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bredare granskning av svenskarnas användning av teknik från länder som kan anses utgöra säkerhetshot, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige oftare och tydligare ska uttala och markera mot cyberangrepp och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av Försvarsmaktens förmåga till såväl defensiva som offensiva cyberoperationer och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda cyberkompetensen i samhället och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av svensk räddningstjänst och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nollvision för dödsbränder och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om specialistutbildning kopplat till skogsbränder och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förutsättningarna för räddningstjänster att använda drönare och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om robusta och tillgängliga elektroniska kommunikationer för blåljusmyndigheter och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att minska antalet marina myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kompetenspool för etiska hackare och en s.k. safe harbour-policy hos alla myndigheter som en del av det svenska cyberförsvaret och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3031 av Thomas Ragnarsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att omvandla SOS Alarm Sverige AB till en myndighet för blåljusorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3032 av Thomas Ragnarsson och Crister Carlsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att samordna de flygande resurser som samhället i dag förfogar över och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3125 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda demonstrationer vid skyddsobjekt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för räddningstjänsten att använda drönare i syfte att skaffa sig överblick över ett insatsområde eller hjälpa människor i nöd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka katastrofberedskapen i kommunerna för akuta vattenrelaterade kriser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga offentliga byggnader som kan skydda människor vid värmeböljor och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av utveckling av svensk räddningstjänst så att människors tillgång till trygghet och säkerhet blir likvärdig i landet, och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra räddningstjänstens tillgång till materiel för att bättre kunna verka vid höjd beredskap och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på kommuner att upprätta kommunala trygghetspunkter, och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kustbevakningen och Tullverket behöver förstärkningar för att svara

- upp mot den breddade hotbilden mot Sverige och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska öka den gemensamma krisberedskapen i EU och tillkännager detta för regeringen.
 70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att öka självförsörjningsgraden inom EU av nödvändiga produkter för att klara krissituationer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3420 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell prioriteringsordning för nödvattenförsörjning i händelse av kris, krig eller hybridhot, som tar hänsyn till geografiska, geologiska och regionala förutsättningar för vattenförsörjningen, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell prioriteringsordning av nödvattenförsörjning bör tas fram i samråd med berörda myndigheter såsom Livsmedelsverket, Jordbruksverket, länsstyrelserna, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)/Myndigheten för civilt försvar, Försvarsmakten samt de kommuner som ansvarar för den lokala vattenförsörjningen i krissituationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om att alla kommuner ska anta en nödvattenförsörjningsplan med en prioriteringsordning baserat på den nationella prioriteringsordningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att en prioriteringsordning beaktar både lokala och regionala behov, så att omfördelning sker effektivt, exempelvis mellan områden med överskott och områden med brist och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter behöver utbildas om klimatrelaterade risker och deras roll och ansvar tydliggöras och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner i uppdrag att kartlägga och dokumentera klimatrelaterade risker inom kommunen, inklusive värmeöar som kan utgöra hälsorisker för kommuninvånare vid värmebölja, och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra offentliga byggnader, eller andra tillgängliga byggnader, till mötesplatser som kan bli tillflyktsorter för sköra grupper under långvariga värmeböljor eller annat extremväder och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatsäkra offentliga byggnader och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av ökad insatsberedskap vid naturkatastrofer och kriser i klimatkrisens spår och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansieringsfrågan för skydd mot stigande hav och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om genomförande av framtida portar i Göta älvs mynning och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på flera fronter stärka arbetet med klimatanpassning för att Sverige ska stå bättre rustat inför klimatkrisens konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att, i samarbete med Folkhälsomyndigheten, SMHI och andra relevanta myndigheter, på lämpligt sätt informera Sveriges medborgare om klimatförändringarna och de risker, hälsomässiga och andra, som det i dagsläget finns kunskap om, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3438 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansieringsfrågan och genomförande av framtida portar i Göta älvs mynning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3448 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge berörda myndigheter i uppdrag att se över skyddslagstiftningen (2010:305) i syfte att stärka skyddet mot otillåten fotografering och mätning via fordon utrustade med kameror och annan sensorteknik i anslutning till skyddsobjekt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3493 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer offensiv cyberdoktrin och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3556 av Peter Hultqvist m.fl. (S):

74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om VMA i mobiltelefoner och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppföljning bör genomföras av MSB:s nya samordnande roll för kommunernas tillstånds- och tillsynsverksamhet för explosiva varor och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av lagen om skydd mot olyckor bör göras och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatanpassa krisberedskapen och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska statens kontroll över molntjänster och servrar där känslig information lagras säkras och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3561 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kraven på spridningstillstånd av ofarliga objekt fotade med luftfarkost och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3623 av Morgan Johansson m.fl. (S):

71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om cyberhot och desinformation samt om att arbetet mot cyberhot och desinformation bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt ansvar för hjärtstartare på offentliga platser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3698 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagstiftning för att förenkla skyddet mot drönare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3700 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ny lagstiftning kring skyddsobjektsnära zoner och tillkännager detta för regeringen.